

Mänttä-Vilppulan
kaupungin
Talousarvio 2026
ja taloussuunnitelma 2027–2028

KH: 24.11.2025

KV: 1.12.2024

Sisällysluettelo

TALOUSARVION YLEISPERUSTELUT	2
TALOUSARVION PERUSTEET	2
<i>Kaupunginjohtajan katsaus tulevaan .....</i>	<i>2</i>
<i>Talousarvion laatimisen yleiset perusteet .....</i>	<i>5</i>
<i>Talousarviota koskevat säännökset .....</i>	<i>5</i>
<i>Talousarvion rakenne, sitovuus ja seuranta .....</i>	<i>5</i>
<i>Käyttötalousosa .....</i>	<i>7</i>
<i>Taloudellisen ja toiminnallisen tilanteen seuranta ja raportointi .....</i>	<i>8</i>
<i>Erityismääräykset .....</i>	<i>8</i>
<i>Hankinnat ja hankintarajat .....</i>	<i>8</i>
<i>Investoinnit .....</i>	<i>9</i>
TALOUSARVION YLEISET LÄHTÖKOHDAT	9
<i>Yleinen taloudellinen kehitys .....</i>	<i>9</i>
<i>Kuntatalouden näkymät .....</i>	<i>9</i>
<i>Mänttä-Vilppulan näkymät .....</i>	<i>10</i>
Taloudelliset lähtökohdat	10
Talouden ja toiminnan sopeuttamissuunnitelma	11
Toiminnan lähtökohdat	13
TALOUSARVION 2026 JA VUOSIEN 2027–2028 TALOUSSUUNNITELMAN LAADINTA	15
<i>Taloussuunnitteluprosessi .....</i>	<i>15</i>
<i>Mänttä-Vilppulan kaupunkistrategia .....</i>	<i>16</i>
<i>Keskeisiä tapahtumia ja painopistealueita vuodelle 2026 .....</i>	<i>18</i>
HENKILÖSTÖSUUNNITELMA	19
KÄYTTÖTALOUSOSA	25
YHTEENVETO TALOUSARVION 2026 KÄYTTÖTALOUSTESTA	25
KAUPUNGINVALTUUSTO	25
KESKUSVAALILAUTAKUNTA	26
TARKASTUSLAUTAKUNTA	26
SISÄINEN VALVONTA JA RISKIEN HALLINTA	26
KAUPUNGINHALLITUS	28
<i>Konsernipalvelut .....</i>	<i>28</i>
SIVISTYS- JA KULTTUURILAUTAKUNTA	34
KAUPUNKIKEHITYSLAUTAKUNTA	50
TULOSASKELMAOSA	64
<i>Tuloslaskelma 2026 .....</i>	<i>66</i>
<i>Taloussuunnitelma 2026–2028 .....</i>	<i>67</i>
INVESTOINTIOSA	68
INVESTOINTIKORTIT	69
RAHOITUSOSA	74
<i>Rahoituslaskelma .....</i>	<i>76</i>
MÄNTTÄ-VILPPULAN KAUPUNKIKONSERNI	77

Kaupunginjohtajan katsaus tulevaan

Kohti kestävää kasvua ja vahvempaa pitovoimaa

Mänttä-Vilppulan kaupungin talousarvio vuodelle 2026 rakentuu vastuullisen taloudenpidon, elinvoiman vahvistamisen ja uudistuvan strategian periaatteille. Tavoitteena on varmistaa kaupungin taloudellinen tasapaino, kehittää palveluja vastaamaan tulevaisuuden tarpeita ja vahvistaa kaupungin vetovoimaa sekä ennen kaikkea pitovoimaa – kykyä säilyttää asukkaat ja yritykset alueella.

Edellinen valtuustokausi 2021–2025 loi vankan pohjan talouden vakauttamiselle ja toiminnan tehostamiselle. Nyt painopiste siirtyy tulevaisuuteen – siihen, miten Mänttä-Vilppula voi vahvistaa elinvoimaansa, uudistaa palvelujaan ja houkutella uusia asukkaita ja yrityksiä. Samalla on kiinnitettävä erityistä huomiota kaupungin pitovoimaan: siihen, kuinka voimme säilyttää nykyiset asukkaat, palvella heitä entistä paremmin ja tarjota elämänvaiheisiin sopivia asumis-, harrastus- ja palveluratkaisuja. Pitovoiman vahvistaminen tarkoittaa arjen sujuvuuden, yhteisöllisyyden ja turvallisuuden vaalimista – tekijöitä, joiden vuoksi ihmiset haluavat jäädä asumaan kaupunkiimme.

Kuntatalouden yleinen näkymä 2026

Kuntatalouden yleiset näkymät ovat edelleen haastavat ja epävarmat. Kustannuspaineita aiheuttavat mm. henkilöstömenojen kasvu, inflaation vaikutukset ostopalveluihin ja valtionosuusjärjestelmän muutokset. Samaan aikaan verotulojen kehitys on maltillista ja väestön ikärakenteen muutos tuo lisää painetta peruspalveluiden järjestämiseen. Mänttä-Vilppulan talous on kuitenkin vakaalla pohjalla aiempien vuosien onnistuneiden sopeutustoimien ansiosta. Vuonna 2026 jatkamme maltillista taloudenpitoa ja kohdennamme voimavaroja erityisesti toimenpiteisiin, jotka vahvistavat kaupungin vetovoimaa, pitovoimaa ja elinvoimaa pitkällä aikavälillä.

Kuntatalouden yleiskuva on edelleen haastava. Kuntien menopaineita kasvattavat:

- Henkilöstömenojen ja työvoimakustannusten nousu
- Inflaation vaikutus ostopalveluihin ja rakentamiseen
- Syntyvyyden lasku ja väestön ikääntyminen
- Valtionosuusjärjestelmän muutokset ja epävarmuus valtion rahoituksesta

Samanaikaisesti tulopohjan kasvu on maltillista, ja verotulojen kehitys vaihtelee alueittain. Mänttä-Vilppulan kaupungin talous on kuitenkin vakaammalla pohjalla. Aiempien vuosien onnistuneet sopeutustoimet, mm. kiinteistökannan ja henkilöstörakenteen tehostaminen, ovat tuottaneet pysyviä säästöjä ja parantaneet kaupungin kantokykyä. Vuoden 2026 talousarvio jatkaa tästä linjasta – kohti kestävää tasapainoa.

Strategiatyö ja väestörakenne

Kesällä 2025 aloittanut valtuusto on tarttunut valtuustotyöhön määrätietoisesti. Sen keskeisenä tehtävänä on ohjata kaupungin strategian uudistamista ja varmistaa, että Mänttä-Vilppulan kehityssuunta vastaa tulevaisuuden tarpeisiin. Strategiatyö jatkuu vuoden 2026 aikana tiiviissä yhteistyössä asukkaiden, henkilöstön ja eri sidosryhmien kanssa.

Voimassa olevassa strategiassa korostuu ajatus Mänttä-Vilppulasta inhimillisen mittakaavan kaupunkina, jossa on hyvä elää eri elämäntilanteissa. Väestökehitys on kaupungille edelleen merkittävä haaste. Mänttä-Vilppulan väkiluku oli vuoden 2024 lopussa 9 270 ja väestö on ikääntyvää. Yli 65-vuotiaiden osuus väestöstä on noussut lähes 35 %:iin, kun koko maan keskiarvo on noin 23 %. Alle 15-vuotiaiden osuus on puolestaan laskenut noin 11 %:iin. Syntyvyys on ollut pitkään alhainen ja luonnollinen väestönlisäys on negatiivinen. Nettomuutto on pysynyt maltillisesti negatiivisena, mutta pienentynyt viime vuosina. Tämä kertoo vetovoimatyön osittaisesta onnistumisesta.

Strategian päivittämisen avulla etsitään keinoja väestökehityksen tasapainottamiseen, esimerkiksi tukemalla lapsiperheiden palveluja, edistämällä työllistymistä ja luomalla houkuttelevia asumisratkaisuja eri ikäryhmille.

Mänttä-Vilppulan väestörakenne heijastaa monien pienten ja keskisuurten kaupunkien yhteistä haastetta. Väestörakenteen kehitys asettaa paineita palvelurakenteelle ja kuntataloudelle. Samaan aikaan se korostaa entisestään tarvetta investoida pitovoimaan – siihen, miten nykyiset asukkaat saadaan pysymään ja viihtymään kaupungissa. Tämä tarkoittaa mm. sujuvia arjen palveluja, laadukasta ympäristöä, toimivaa koulutusta, turvallista asumista ja vahvaa yhteisöllisyyttä.

Talousarvio 2026

Vuoden 2026 talousarviossa jatketaan kaupungin taloudellisen tasapainon vahvistamista. Tavoitteena on varmistaa palveluiden jatkuvuus ja laatu, mahdollistaa hallittu kasvu sekä investoida kaupunkikehitykseen. Talousarvio on maltillisesti ylijäämäinen ja tuloksen odotetaan olevan 70 590 euroa. Sote-kiinteistöjen yhtiöittämisvelvoite vaikuttaa talousarvioon vuoden aikana.

TE24-uudistus ja työllisyysalue

Vuonna 2025 voimaan tullut TE24-uudistus siirsi työvoima- ja yrityspalvelujen järjestämisvastuun kunnille. Mänttä-Vilppula toimii osana Eteläisen Keski-Suomen työllisyysaluetta, jossa vastuukuntana toimii Jämsä.

Vuonna 2026 painopiste on toiminnan vakiinnuttamisessa ja palveluiden kehittämisessä. Tavoitteena on parantaa työnhakijoiden palveluita, tukea yritysten työvoimatarpeita ja vahvistaa koulutus- ja valmennuspolkua.

Talouden tasapainottaminen

Vuonna 2026 jatkuu vielä kaupungin talouden tasapainotusohjelma (2022–2026), jonka viimeinen vaihe keskittyy pysyvien säästöjen ja tehokkaiden toimintatapojen vakiinnuttamiseen.

Keskeisiä keinoja ovat muun muassa:

- Henkilöstörakenteen sopeuttaminen
- Hallinnon digitalisointi ja prosessien virtaviivaistaminen
- Tilankäytön ja kiinteistökannan tehostaminen
- Investointien painottaminen elinvoimaa tukeviin kohteisiin

Tulevaisuuden näkymät

Vuosi 2026 on Mänttä-Vilppulassa uudistumisen ja suunnan kirkastamisen vuosi. Uusi valtuusto rakentaa perustaa tuleville vuosille yhteistyössä kuntalaisten, yritysten ja yhteisöjen kanssa. Kaupunki jatkaa määrätietoista työtä vetovoiman ja pitovoiman vahvistamiseksi, väestörakenteen tasapainottamiseksi sekä kestäväen talouden varmistamiseksi.

Tulevaisuus ei tule itsestään – se tehdään yhdessä.

Anne Heusala
kaupunginjohtaja

Talousarvion laatimisen yleiset perusteet

Talousarviota koskevat säännökset

Kuntalain 410/2015 14 §:n mukaan valtuusto vastaa kunnan toiminnasta ja taloudesta ja käyttää kunnan päätösvaltaa. Kuntalain §:n 110 mukaan "Valtuuston on vuoden loppuun mennessä hyväksyttävä kunnalle seuraavaksi kalenterivuodeksi talousarvio ottaen huomioon kuntakonsernin talouden vastuut ja velvoitteet. Talousarvion hyväksymisen yhteydessä valtuuston on hyväksyttävä myös taloussuunnitelma kolmeksi tai useammaksi vuodeksi (suunnitelmakausi). Talousarviovuosi on taloussuunnitelman ensimmäinen vuosi.

Talousarvio ja -suunnitelma on laadittava siten, että ne toteuttavat kuntastrategiaa ja edellytykset kunnan tehtävien hoitamiseen turvataan. Talousarviossa ja -suunnitelmassa hyväksytään kunnan ja kuntakonsernin toiminnan ja talouden tavoitteet.

Taloussuunnitelman on oltava tasapainossa tai ylijäämäinen. Kunnan taseeseen kertynyt alijäämä tulee kattaa enintään neljän vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alusta lukien. Kunnan tulee taloussuunnitelmassa päättää yksilöidyistä toimenpiteistä, joilla alijäämä mainittuna ajanjaksona katetaan. Talousarvioon otetaan tehtävien ja toiminnan tavoitteiden edellyttämät määrärahat ja tuloarviot sekä siinä osoitetaan, miten rahoitustarve katetaan. Määräraha ja tuloarvio voidaan ottaa brutto- tai nettomääräisenä. Talousarviossa ja -suunnitelmassa on käyttötalous- ja tuloslaskelmaosa sekä investointi- ja rahoitusosa.

Kunnan toiminnassa ja taloudenhoidossa on noudatettava talousarviota."

Kuntalaki pyrkii parantamaan suunnittelun asemaa kunnan päätöksenteossa toiminnan ja talouden ohjausvälineenä. Kuntalain mukaisessa taloussuunnittelussa korostetaan toiminnan ja talouden tiivistä yhteyttä, taloudellisten resurssien merkitystä sekä suunnittelun realistisuutta. Kunnan kokonaistaloutta kuvataan talousarvion ja – suunnitelman tuloslaskelmassa ja rahoituslaskelmassa.

Taloussuunnitelma ja talousarvio ovat valtuuston toiminnan ja talouden ohjausvälineitä. Muut toimielimet ohjaavat palvelu- ja viranomaistoimintaa käyttösuunnitelmilla. Toimintakertomuksessa on esitettävä selvitys valtuuston talousarviossa ja -suunnitelmassa asettamien toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumisesta.

Talousarvion rakenne, sitovuus ja seuranta

Talousarvion rakenne ja sitovuus

Mänttä-Vilppulan kaupungin talousarvio on laadittu nettomääräisenä ja sitovuustasona käytetään ulkoisia toimintalukuja. Myös sisäiset erät on budjetoitu. Sisäiset erät ovat aina laskennallisia eriä ja ne kirjataan toteutumaan todellisten kustannusten esittämiseksi.

Taloussuunnitelma on laadittu kolmeksi vuodeksi, joista ensimmäinen on talousarviovuosi. Talousarvio on laadittu sitovana ulkoisin erin ja esitetty lautakunnittain vastuualuetasolle vietyinä. Vastuualueet on esitetty talousarviossa lautakuntien yhteydessä sekä organisaatiokaaviossa. Talousarviossa on käyttötalous- ja tuloslaskelmaosa sekä investointi- ja rahoitusosa. Talousarvio esitetään sekä tuloksen laskennan että rahoituksen näkökulmasta.

Toimintatuotot ja toimintakulut (määrärahat ja tuloarviot)

Valtuusto vahvistaa käyttötalousosassa sitovana vastuualueiden toiminnalliset tavoitteet, määrärahan ja tuloarvion. Valtuusto vahvistaa investointiosassa sitovana määrärahan hankekohtaisena. Määrärahat ovat talousarviossa sitovina ulkoisin erin. Talousarviossa esitetään kuitenkin myös sisäiset erät ja näiden toteutumaa tulee seurata osavuosikatsauksien ja tilinpäätöksen yhteydessä.

Määräraha on valtuuston toimielimelle antama euromäärältään ja käyttötarkoitukseltaan rajattu valtuutus varojen käyttämiseen.

Tuloarvio on valtuuston toimielimelle asettama tulotavoite.

Lautakunnan, palvelualueen ja investoinnin hankeryhmä kohtainen määräraha on sitova valtuustoon nähden. Lautakunnan käyttösuunnitelmalla asettamat tavoitteet, osamäärärahat ja osatuloarviot sitovat toimielimen alaista viranhaltijaa ja työntekijää.

Vastuualueet ovat toimintatuloissaan ja –menoissaan sitovia kaupunginhallitukseen nähden.

Toiminnalliset tavoitteet, perustelut ja tunnusluvut

Talousarvion yleisperustelut ovat informatiivisia. Sitovia ovat määritellyt toiminnalliset tavoitteet, määrätavoitteet tai tavoitteelliset toimenpiteet. Muilta osin talousarvion tiedot ovat perustelutietoja, ja palvelualueiden tulee noudattaa perusteluissa kuvattua toimintalinjaa.

Palvelualueitasoinen sitovuus

Palvelualueiden sitovuustaso on vastuuyksikkötaso. Toimielimen käyttötalousuunnitelmalla hyväksymät tavoitteet, osamäärärahat ja osatuloarviot sitovat toimielimen alaista viranhaltijaa ja työntekijää.

Taloussuunnitelma

Talousarvion ensimmäinen vuosi on aina sitova. Muiden vuosien osalta taloussuunnitelma on ohjeellinen.

Talousarvion noudattaminen ja muuttaminen

Valtuusto vastaa kaupungin toiminnasta ja taloudesta. Kaupungin toiminnassa ja taloudessa on noudatettava talousarviota. Talousarvioon tehtävistä muutoksista päättää sitovuustasojen mukaisesti lautakunta, kaupunginhallitus tai valtuusto. Talousarviomuutokset on tehtävä talousarviovuoden aikana.

Käyttötalousosa

Käyttötalousosan avulla ohjataan kaupungin toimintaa. Käyttötalousosassa valtuusto asettaa vastuualueille toiminnalliset tavoitteet sekä osoittaa tavoitteiden edellyttämät määrärahat ja tuloarviot tehtävien hoitamiseen.

Käyttösuunnitelmat

Valtuuston hyväksyttyä talousarvion saattaa kaupunginhallitus sen täytäntöönpano-ohjein lautakuntien ja muiden viranomaisten noudatettavaksi. Kaupunginhallitus tai lautakunta päättää sen jälkeen käyttösuunnitelmasta, jolla tarkistetaan asianomaisen toimielimen talousarvioehdotukseen sisältynyt alustava käyttösuunnitelma valtuuston päätöksiä vastaavaksi sekä päättää omalta osaltaan tehtävien toteuttamisesta ja määrärahojen käytöstä. Myös viranhaltijoiden tulee tarkistaa käyttötalousuunnitelmaehdotuksensa vastaamaan toimielimen hyväksymää tulosityksikön käyttösuunnitelmaa. Hankinnoissa noudatetaan kaupungin hankintaohjetta.

Mikäli tilikauden aikana havaitaan, että on syntymässä määrärahan ylitys, tulee vastuualueen ensisijaisesti etsiä kate omasta budjetista ja vasta toissijaisesti anoa lisämäärärahaa.

Tuloslaskelmaosassa osoitetaan, miten kaupungin tulorahoitus muodostuu ja miten se riittää palvelutoiminnan menoihin, rahoitusmenoihin sekä poistoihin.

Investointiosassa osoitetaan hankekohtaiset määrärahat ja tuloarviot. Valtuusto hyväksyy investointiosan määrärahat ja tuloarviot hankeryhmittäin.

Rahoitusosassa osoitetaan, miten talousarvio vaikuttaa kaupungin maksuvalmiuteen, kuinka paljon tarvitaan pääomarahoitusta investointeihin ja lainanlyhennyksiin sekä miten rahoitustarve katetaan ja kuinka paljon kunnan varsinaisen toiminnan ja sen investointien rahavirta on ylijäämäinen tai alijäämäinen.

Kaupunginhallituksen tulee hoitaa kunnan rahatointa taloudellisesti. Pitkäaikaisia lainoja voidaan lisätä tai vähentää taloussuunnitelmaa enemmän perustellusta syystä. Talousarviossa osoitetusta suuremmasta lainanotosta päättää valtuusto.

Kaupunginvaltuusto hyväksyy omistajaohjauksen mukaiset tavoitteet talousarviossa ja -suunnitelmassa myös koko kaupunkikonsernille. Konserniin kuuluvat yhteisöt toimivat osaltaan valtuuston asettamien tavoitteiden toteuttajina. Määräämisvalta merkitsee kaupungin mahdollisuutta ohjata tytäryhtiöiden toimintaa niin, että koko konsernin tavoitteet ja edut tulevat huomioon otetuksi. Kaupungin edustajien tulee pyrkiä toimimaan tytäryhtiöiden hallintoelimissä siten, että valtuuston asettamat tavoitteet saavutetaan.

Taloudellisen ja toiminnallisen tilanteen seuranta ja raportointi

Palvelualuejohtajien ja vastuualueiden päälliköiden tulee valvoa, että yksikön toiminnot hoidetaan hyväksyttyä talousarviota sekä siihen liittyviä toiminnallisia ja taloudellisia tavoitteita ja käyttösuunnitelmaa noudattaen. Mikäli seuranta osoittaa, että talousarviossa ei pysytä tai asetettuja tavoitteita ei saavuteta, palvelujohtajien ja vastuualuejohtajien tulee ryhtyä sopeuttamaan toimintaa siten, että talousarvion tavoitteet saavutetaan.

Lautakuntien tulee antaa kaupunginvaltuustolle selvitys, osavuosikatsaus, toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden sekä määrärahojen toteutumisesta neljännesvuosittain: 31.3., 30.6., 30.9. toteutumahetkien sekä tilinpäätöksen (31.12.) tilanteesta. Talouspalvelut koostavat raporteista yhteenvedon, joka sisältää selvityksen toiminnallisten tavoitteiden toteutumisesta ja merkittävistä tapahtumista, talouden toteumaraportit sekä ennusteet koko talousarviovuodelle. Lisäksi on esitettävä, mihin toimenpiteisiin on ryhdytty mahdollisten poikkeamien ehkäisemiseksi.

Muilta osin kaupunginhallitus ja lautakunnat päättävät itse raportointitiheydestä, sen laajuudesta ja kattavuudesta käyttösuunnitelman hyväksymisen yhteydessä.

Konsernitytäryhtiöiden tulee antaa talouden ja toiminnan tavoitteiden raportti neljännesvuosittain. Raportti liitetään kaupungin osavuosikatsauksen yhteyteen.

Tarkastuslautakunta arvioi, ovatko valtuuston asettamat toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet toteutuneet.

Talousarviota toteutettaessa tulee noudattaa talouden tasapainottamisen periaatteita ja käyttää hyödyksi ne mahdolliset eteen tulevat asiat ja tilanteet, jotka edesauttavat talouden tasapainossa.

Erityismääräykset

Talousarvion toteuttamisessa noudatetaan tarvittaessa kaupunginhallituksen antamia tarkempia ohjeita. Kaupungin taloudellisen tilanteen niin edellyttäessä voi kaupunginhallitus määrätä määrärahojen käytöstä tarkemmin kuin mitä talousarviossa on päätetty.

Hankinnat ja hankintarajat

Tavara- ja palveluhankinnoissa on noudatettava voimassa olevaa lakia julkisista hankinnoista, kaupungin hankintaohjetta sekä talousarvion täytäntöönpano-ohjetta. Hankinnaksi luetaan myös leasing-sopimus. Kaikista irtaimistoon kohdentuvista leasing- ja vuokrasopimuksista, joiden kokonaiskustannus sopimusajalle ylittää 10.000 euroa, on pyydettävä lausunto talousjohtajalta.

Kaupungin toimielimillä ja viranhaltijoilla on oikeus tehdä hankintoja käyttötalouden määrärahojen puitteissa. Vähäisissä hankinnoissa hankinta tapahtuu laskun hyväksymisellä, joka riittää hankinnan kirjalliseksi päätökseksi. Nykyisen hankintaohjeen mukaan vähäiseksi hankinnaksi katsotaan alle 10.000 euron hankinta. Hankintaohje päivitetään vuoden 2026 aikana.

Kaikista hankintaohjeen vähäisen hankinta-arvon ylittävistä hankinnoista on pyydetty tarjous hankintaohjeen mukaisesti.

Jos kaupungille saapuva lasku perustuu jo aikaisemmin valtuutetussa toimielimessä hyväksytyyn sopimuspohjaiseen laskutukseen, hankintapäätöstä ei tarvitse tehdä uudelleen.

Hankintarajat on määritelty hankintaohjeessa.

Investoinnit

Investointien määrärahat ja tuloarviot ovat valtuuston nähden sitovia hankeryhmittäin siihen käyttötarkoitukseen, johon ne on investointiosassa kohdennettu. Käyttötarkoitusten muutoksiin on saatava kaupunginvaltuuston lupa. Ehdollisten rahoitusosuuksia tai muuta tuloa sisältävien investointikohteiden osalta hanke voidaan toteuttaa vain, mikäli tuloerät toteutuvat.

Investointien pienhankintaraja on 10.000 euroa. Tätä pienemmät hankinnat kirjataan käyttötalousmenoksi/-kuluksi hankintavuonna ja tätä suuremmat hankinnat kirjataan investointimenoksi ja ne poistetaan kirjanpidossa voimassa olevan poistosuunnitelman mukaisesti. Investoinnit on talousarviossa esitetty kokoomatauluna sekä hankkeittain eriteltynä. Investointikorteilla on nimetty investoinnista vastaava viranhaltija ja perusteltu investoinnin käyttötarkoitus.

Talousarvion yleiset lähtökohdat

Yleinen taloudellinen kehitys

Suomen talous kääntyi laskuun vuoden 2024 lopulla ja on supistunut kolme neljännestä peräkkäin. Yksityinen kulutus vähenee heikon luottamuksen, työttömyyden kasvun ja sosiaalietuuksien leikkausten vuoksi, ja julkinen kulutus supistuu säästötoimien takia. Elpymisessä näkyy kuitenkin positiivisia merkkejä: yritysten suhdanneodotukset vahvistuvat, investoinnit kasvavat erityisesti koneisiin, laitteisiin ja rakentamiseen, ja vientiteollisuuden tilauskanta paranee. Silti vuoden 2025 BKT-kasvu jää arviolta 0,5 %, mutta vuosina 2026–2027 odotetaan 2 % kasvua.

Elpymistä vauhdittavat investoinnit ja vihreän siirtymän hankkeet, ja nopeampikin kasvu on mahdollista, jos kulutus ja työllisyys piristyvät. Suurimmat riskit liittyvät kansainväliseen kauppapolitiikkaan ja Yhdysvaltain talouskehityksen epävarmuuksiin.

Kuntatalouden näkymät

Kuntaliiton toteuttaman talousbarometrin mukaan kuntien taloudellinen tilanne tulee heikkenemään seuraavien 12kk ja ennen kaikkea seuraavien kymmenen vuoden aikana. Talouskasvu on elpynyt odotettua paljon hitaammin ja työttömyys on ennätyksellisen suuri. Koska taloudellinen liikkumavara kapenee ovat paineet sopeutustoimille suuret ja kuntien mahdollisuudet suoriutua lakisäateistä tehtävistään vaikeutuvat ja rahoitus niiden hoitamiseen ei ole riittävä. Vuoden alusta aloittaneet työllisyysalueet olivat alustavan tiedon mukaan kustannusneutraalisti suunniteltu, mutta Kuntarahoituksen suhdanne-ennusteessa Esa Kallio

totesi, että uudistuksen kustannukset ovat kunnille vähintään 200 miljoonaa euroa suuremmat kuin niitä kompensoivat valtionosuudet.

Kuntien talouden tila on tällä hetkellä heikompi kuin vuosi sitten. Se näkyy kunnissa ja kaupungeissa yt-neuvotteluina ja uusina talouden sopeutusohjelmina, joita on käynnistetty pitkin syksyä. Kuntataloutta painaa moni asia. Kuntien verotulot eivät ole kertyneet toivotulla vauhdilla, minkä lisäksi palkankorotukset ja rajusti noussut työttömyys nostavat kustannuspaineita aiempaa voimakkaammin. Menopaineita ylläpitävät myös korkeana pysyvät investointitarpeet. Lisäksi monien kuntien ja kaupunkien taloutta rasittaa valtionosuuksien pienentyminen vuonna 2026. Valtionosuuksia vähentävät sekä suorat valtionosuusleikkaukset että nuorten ikäluokkien pienentyminen.

Maltillista veronkorotuspainetta ennakoitiin talousbarometrin vastauksissa. Vastauksen mukaan vain vajaa neljäsosa kuntien talousjohtajista arvioi kunnassaan olevan veronkorotuspainetta. Vastaajista noin 7 prosenttia arvioi veronkorotuspaineen yli 0,5 prosenttiyksikön suuruiseksi. Suurimmat veronkorotuspaineet löytyivät keskisuurista kaupungeista. Kuntaverojen maltilliset muutokset vuonna 2026 tarkoittaisivat sitä, että keskimääräinen kunnallisverorasitus pysyisi ensi vuonna 7,5 prosentin tuntumassa. Toisaalta maltilliset veronkiristykset ja muutamat veronalennukset merkitsisivät myös sitä, että talousvaikeuksiin jo ajautuneiden kuntien tilanne pysyy vaikeana. Erityisesti suurissa kaupungeissa veroprosentin leikkauksen talousvaikutukset ja valtavat investoinnit merkitsevät sitä, että niiden velkaantuminen jatkuu lähivuodet nopeana.

Mänttä-Vilppulan näkymät

Taloudelliset lähtökohdat

Kaupungin taseessa on vuoden 2024 tilinpäätöksestä kertynyttä ylijäämää 3 240 000 euroa. Tilinpäätöksessä 2022 kertynyt alijäämä oli -1 976 381,08 euroa, minkä takia kaupunginvaltuusto vahvisti talouden tasapainotusohjelman elokuussa 2022. Ohjelma tähtää 5,6 miljoonan euron säästöihin vuosien 2023-2026 aikana. Tasapainotusaikana taloustilanne on kohentunut, mutta muutokset lainsäädännön kautta tulevista muutoksista ja valtionosuus-/verotulorakenteen muutoksesta johtuen kaupungin talousrakenne muuttuu jälleen ja sopeutumistoimiin ensi vuonna joudutaan varautumaan.

Tulevina vuosina on edelleen keskeistä kaupungin tulorahoituksen turvaaminen sekä menojen hallinta, jotta pystytään turvaamaan lakisääteisten palvelujen riittävyys ja saatavuus. Jotta tulevaisuudessa pystytään myös kehittämään toimintaa kaupungin palvelut ja niiden tuottaminen pitäisi saada tasolle, mikä kustannuksiltaan ja tarvepohjaltaan on hallittavissa.

Talousarviovuosi 2026 on suunniteltu niukasti ylijäämäisenä ja vuosikatteen ennakkoidaan riittävän lainanlyhennyksiin. Talousarviossa näkyvät tasapainotusohjelman tulokset, mutta myös sote-yhtiöittämisen myötä tulevat rakennemuutokset. Henkilöstömäärärahat laskevat huolimatta sopimusratkaisusta mikä korottaa palkkoja, mutta taloustilanne huomioiden henkilöstön osalta on jouduttu luopumaan mm. sijaisiin/määräaikaisiin tehtäviin varattavista määrärahoista. Kaupungin positiivisesta talouskehityksestä huolimatta konserniyhtiöiden rahoitushaasteet ovat edelleen tosiasia, jota ei voi sivuuttaa. Viime tilinpäätöksen hyvä kehitys ei näytä toistuvan yhtiöillä ja konserniyhtiöiden odotetaan poikkeuksetta tekevän ensi vuonna alijäämäisen tai nollatuloksen.

Valtionosuudet ovat Mänttä-Vilppulassa ensi vuonna negatiiviset. Valtionosuudet kääntyvät negatiivisiksi erityisesti verotuloihin perustuvan valtionosuuksien

tasausmekanismiin vuoksi. Mänttä-Vilppulan yhteisöverotulot ovat kahdelta vahvistetulta tilikaudelta olleet poikkeuksellisen hyvät ja vaikuttavat valtionosuuksien kertymään. Sote-siirtymän aiheuttamat vaikutukset Mänttä-Vilppulan valtionosuuksiin vuonna 2026 ovat vuoden 2026 muutosrajoittimen osalta -836 985 euroa, sote-uudistuksen järjestelmämuutoksen tasauksen osalta -254 886 euroa, jälkikäteistarkastuksesta johtuvasta valtionosuuden pysyvästä lisäsiirtotarve vuodelta 2023 osalta -276 246 euroa ja määräaikaisen vuodelle 2024 tehdyn lisäosan takaisin perintä – 105 863 euroa sekä jälkikäteistarkastuksesta johtuva valtionosuuden pysyvä lisäsiirtotarve -847 745 euroa. Kaikkiaan ns. sote-erät vaikuttavat Mänttä-Vilppulan valtionosuuksiin vuonna 2026 yhteensä -1 860 946 euroa.

Talouden ja toiminnan sopeuttamissuunnitelma

Kuntalaki määrää alijäämän kattamisvelvollisuudesta. Kuntalain (410/2015) mukaan kunnan taloussuunnitelman on oltava tasapainossa tai ylijäämäinen. Taloussuunnitelman tasapainossa voidaan ottaa huomioon talousarvion laadintavuoden taseeseen kertyväksi arvioitu ylijäämä. Kunnan taseeseen kertynyt alijäämä tulee kattaa enintään neljän vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alusta lukien

Alijäämien kattamisvelvollisuus ulotettiin kuntalain uudistuksessa koskemaan myös kuntayhtymiä. Arviointimenettelyä sovellettiin ensimmäisen kerran vuonna 2017 vuosien 2015 ja 2016 konsernitilinpäätöksiin kertyneisiin alijämiin ja konsernitilinpäätöksistä laskettaviin tunnuslukuihin. Kuntalain mukaan arviointimenettely voidaan käynnistää, mikäli kunta ei ole kattanut kunnan taseeseen kertynyttä alijäämää säädetyssä määräajassa, neljässä vuodessa alijäämän vahvistamisesta.

Arviointimenettely voidaan lisäksi käynnistää, jos asukasta kohden laskettu kertynyt alijäämä on kuntakonsernin viimeisessä tilinpäätöksessä vähintään 1 000 euroa ja sitä edeltäneessä tilinpäätöksessä vähintään 500 euroa, tai kunnan rahoituksen riittävyyttä tai vakavaraisuutta kuvaavat kunnan ja kuntakonsernin talouden tunnusluvut ovat kahtena vuonna peräkkäin täyttäneet seuraavat raja-arvot:

- 1) kuntakonsernin vuosikate on ilman kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain (1704/2009) 30 §:n mukaan myönnettyä harkinnanvaraisen valtionosuuden korotusta negatiivinen;
- 2) kunnan tuloveroprosentti on vähintään 1,0 prosenttiyksikköä korkeampi kuin kaikkien kuntien painotettu keskimääräinen tuloveroveroprosentti;
- 3) asukasta kohden laskettu kuntakonsernin lainamäärä ylittää kaikkien kuntakonsernien keskimääräisen lainamäärän vähintään 50 prosentilla;
- 4) kuntakonsernin suhteellinen velkaantuminen on vähintään 50 prosenttia.

Mänttä-Vilppulan kaupungin osalta tunnusluvut täyttyivät edellisessä tilinpäätöksessä kertyneen alijäämän osalta, ja kaupungilla on velvollisuus tasapainottaa taloutensa neljän vuoden sisällä. Myös tuloveroprosentti on korkeampi kuin kuntien painotettu keskimääräinen tuloveroprosentti.

Talouden tasapainotussuunnitelma vahvistettiin valtuustossa 29.8.2022 §:ssä 50. Tasapainotusohjelmassa säästöjä haetaan henkilöstökustannuksista mm. hyödyntämällä eläköitymiset ja määräaikaisten työtehtävien päättymiset henkilöstösuunnittelussa, työvuorosuunnittelulla, toimintakulujen pienentämisellä; avustuksien ja palvelujen ostojen mitoituksen tarkistuksella, sekä hankintoja pienentämällä. Vuositasolla tasapainottamisohjelma tähtää noin miljoonan euron säästöihin verraten vuoden 2021 toimintakatetasoon. Merkittävä osa tasapainotusohjelmaa on koulu- ja varhaiskasvatusverkkoselvitys. Selvityksillä haettiin

palvelurakenteen riittävää ja kestävää tasoa. Molemmat selvitykset ovat valmistuneet vuosien 2023 - 2024 aikana. Varhaiskasvatusverkkoselvityksestä ei löydetty tasapainotusohjelmassa esitettyjä säästöjä. Kouluverkkoselvityksen osalta periaatepäätös yläkoulujen yhdistämisestä on tehty ja vuorossa on hankesuunnitelma koulurakennuksen osalta. Kolhon koulussa päättyi opetus keväällä 2025 ja oppilaat siirtyivät Vilppulan alakouluun tai Haapamäen yhteiskouluun.

Tasapainotusraami, mikä sisältää kertyneen kum. alijäämän sekä sopeutetun muutostarpeen								
Lautakunta	Vastuualue	Toimenpide	2022	2023	2024	2025	2026	Säästöt yht.
Kaupunginvaltuusto	Lautakunnat	Lautakuntarakentaan uudistaminen	0,00	8 000,00	12 000,00	12 000,00	12 000,00	44 000,00
Kaupunginvaltuusto	Valtuusto, hallitus, lautakunnat	Kokouspalkkioiden pienentäminen		17 500,00	17 500,00	17 500,00		52 500,00
Kaupunginhallitus	Yleishallinto	Esihenkilörakenteen tarkastaminen		5 000,00	5 000,00	5 000,00	5 000,00	20 000,00
		Asiointipisteen toiminnan uudelleen organisointi		39 000,00	98 000,00	98 000,00	98 000,00	333 000,00
		Henkilöstömitoituksen tarkastaminen (sidonnainen edellisen toimenpiteen kanssa)			35 000,00	35 000,00	35 000,00	105 000,00
		Konserniavustuksen tarkastaminen		200 000,00	200 000,00	200 000,00	200 000,00	800 000,00
		Henkilöstömitoituksen tarkastaminen sotesiirtymän vuoksi		12 000,00	16 000,00	16 000,00	16 000,00	60 000,00
	Tukipalvelut	Omaisuden realisointi	400 000,00					400 000,00
	Kaupunginhallitus	Omaisuden realisointi		100 000,00				100 000,00
	Kaupunginhallitus	Omaisuden realisointi						
Hallinto yht.			400 000,00	281 500,00	383 500,00	383 500,00	366 000,00	1 914 500,00
Sivistyslautakunta	Sivistystoimi	Kouluverkkoselvitys	0,00	100 000,00	200 000,00	200 000,00	200 000,00	700 000,00
	Kaupunginhallitus	Varhaiskasvatusverkon selvitys		25 000,00	50 000,00	50 000,00	50 000,00	175 000,00
	Kaupunginhallitus	Lukiolaisten määrän kasvu		95 800,00	95 800,00	95 800,00	95 800,00	383 200,00
Sivistyslautakunta yht.			0,00	220 800,00	200 000,00	200 000,00	200 000,00	1 258 200,00
Kulttuuri- ja hyvinvointilautakunta	Hallinto	Henkilöstön mitoit	0,00	21 000,00	21 000,00	21 000,00	21 000,00	84 000,00
	Kulttuuri- ja matkailupalvelut	Hankintojen, avustusten ja erillisen hankerahoituksen mitoit	0,00	5 000,00	5 000,00	32 000,00	32 000,00	74 000,00
	Kirjastopalvelut	Kirjastoverkkoselvitys ja palvelujen mitoit	0,00	14 000,00	50 000,00	50 000,00	50 000,00	164 000,00
	Nuorisopalvelut	Palveluiden mitoit	0,00	5 000,00	5 000,00	5 000,00	5 000,00	20 000,00
	Työllisyys- ja kasvupalvelut	Palkkatukityöntekijöiden ja henkilöstön mitoit	0,00	35 000,00	35 000,00	35 000,00	35 000,00	140 000,00
	Liikunta- ja järjestöpalvelut	Henkilöstön mitoit	0,00	0,00	30 000,00	30 000,00	30 000,00	90 000,00
	Liikunta- ja järjestöpalvelut	Hankintojen, avustusten ja palveluiden mitoit	0,00	30 000,00	60 000,00	60 000,00	60 000,00	210 000,00
	Kulttuuri ja hyvinvointilautakunta yhteensä		0,00	110 000,00	206 000,00	233 000,00	233 000,00	782 000,00
Tekninen lautakunta	Kaupunkisuunnittelu ja joukkoliik.	Henkilöstömitoituksen tarkastaminen	81 000,00	81 000,00	56 000,00	56 000,00	56 000,00	330 000,00
	Kaupunkisuunnittelu ja joukkoliik.	Linja-auto ja palveluliikenteen tiivistäminen	16 000,00	32 000,00	32 000,00	32 000,00	32 000,00	144 000,00
	Tekninen hallinto	Taksien ja maksujen tarkastaminen		5 000,00	5 000,00	5 000,00	5 000,00	20 000,00
	Tilapalvelut	Henkilöstömitoituksen tarkastaminen		70 000,00	70 000,00	70 000,00	70 000,00	280 000,00
	Tilapalvelut	Kiinteistökönnän pienentäminen	41 500,00	35 000,00	35 000,00	35 000,00	35 000,00	181 500,00
	Tilapalvelut	Energiatieteiden lisäminen		14 000,00	14 000,00	14 000,00	14 000,00	56 000,00
	Tilapalvelut	Savosenkatu 1, myyminen	3 500,00				0,00	3 500,00
	Tilapalvelut	Vilppunkatu 8, myyminen	13 000,00				0,00	13 000,00
	Tilapalvelut	Länsi-kosken koulun purkaminen	15 000,00	64 000,00			0,00	79 000,00
	Tilapalvelut	Kiinteistöjen myyminen	18 000,00	80 000,00			0,00	98 000,00
	Tilapalvelut	Siivoustoimen työvuorosuunnittelun tehostaminen		10 000,00	10 000,00	10 000,00	10 000,00	40 000,00
	Tilapalvelut	Henkilöstömitoit		100 000,00	100 000,00	100 000,00	100 000,00	300 000,00
	Tilapalvelut	Vilppulan koulun IV uusinta ja energiansäästö	5 000,00	24 000,00				29 000,00
	Infra- ja liikuntapaikkapalvelut	Yksityisten siirto osakkeille	0,00	0,00	25 000,00	25 000,00	25 000,00	75 000,00
	Infra- ja liikuntapaikkapalvelut	Talviuikolaisten henkilöstöresurssin pienentäminen viikonloppu yf	4 000,00	12 000,00	12 000,00	12 000,00	12 000,00	52 000,00
	Infra- ja liikuntapaikkapalvelut	Henkilöstöresurssin ja hankintojen pienentäminen kukkaistutusten d	0,00	8 000,00	8 000,00	8 000,00	8 000,00	32 000,00
Tekninen lautakunta yht.	Kaupunginhallitus		197 000,00	436 000,00	367 000,00	367 000,00	367 000,00	1 733 000,00
Tasapainotustoimenpiteiden Kaupunginhallitus			597 000,00	1 047 300,00	1 156 500,00	1 183 500,00	1 166 000,00	5 687 700,00

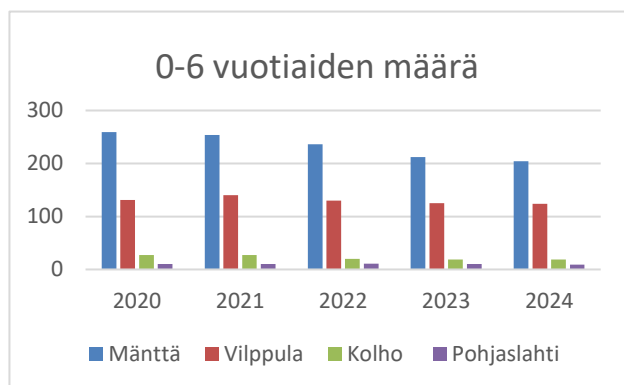
Yleistä / väkiluku ja työttömyys

Väestörakenne

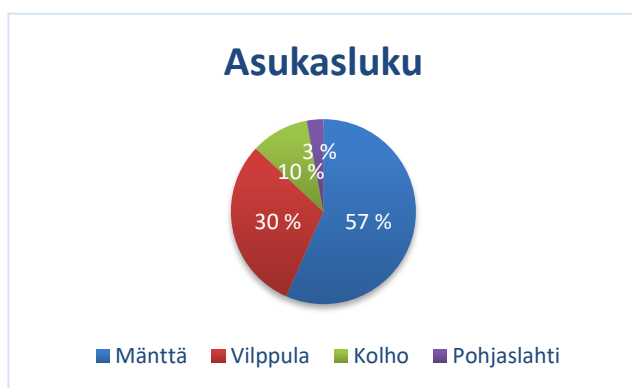
Mänttä-Vilppulan kaupungin asukasluku on laskenut noin 2 prosenttia vuosittain koko 2010-luvun ajan. Tilastokeskuksen vuonna 2024 tekemän väestöennustetilaston arvion mukaan Mänttä-Vilppulan asukasluku olisi vuonna 2045 vain 7 498. Ennuste on parantunut vuoden 2021 ennusteesta, jonka mukaan Mänttä-Vilppulassa ennakoitiin olevan vuoden 2040 lopussa 7 361 asukasta.

Syntyvyyden lasku on kahden viimeisimmän vuoden (2023 ja 2024) perusteella ollut tavanomaista voimakkaampaa. Vuonna 2025 syntyneitä oli syyskuun tilaston mukaan 31.

Alle 15-vuotiaiden osuus on pudonnut tasaisesti jo vuosikymmenien ajan, mutta erityisen voimasta muutos on 0-6 vuotiaiden osalta, vaikkakin koronavuodet toivat hetkellisen poikkeaman tilastoon. Kuvaaja kuvaa 0-6 vuotiaiden määrän muutosta eri vuosina. Vuonna 2020 0-6 vuotiaita oli yhteensä 432, ja vuonna 2024 heitä oli enää 362.

0-6 vuotiaiden määrä on vuodesta 2020 pudonnut 70 henkilöllä verrattuna vuoteen 2024.

Asukkaat jakaantuivat vuonna 2024 tilastoalueille seuraavasti: Mäntässä väestöstä asui 57% eli 5220, Vilppulassa 30% eli 2799, Kolhossa 10% eli 937 ja Pohjaslahdella 3% väestöstä eli 267 henkilöä.

Väestöllinen huoltosuhde Mänttä-Vilppulassa saavuttaa huippunsa ennusteen mukaan vuosien 2033-2034 kohdalla. Väestöllinen huoltosuhde kuvaa ei-työikäisten ja työikäisten määrien suhdetta eli sitä, kuinka monta ei-työikäistä kansalaista on kutakin työikäistä kohti. Ei-työikäisiksi luokitellaan kaikki alle 15-vuotiaat ja yli 64-vuotiaat.

Väkiluvun ennakkoidaan vuoden 2026 lopussa olevan 9100 henkilöä.

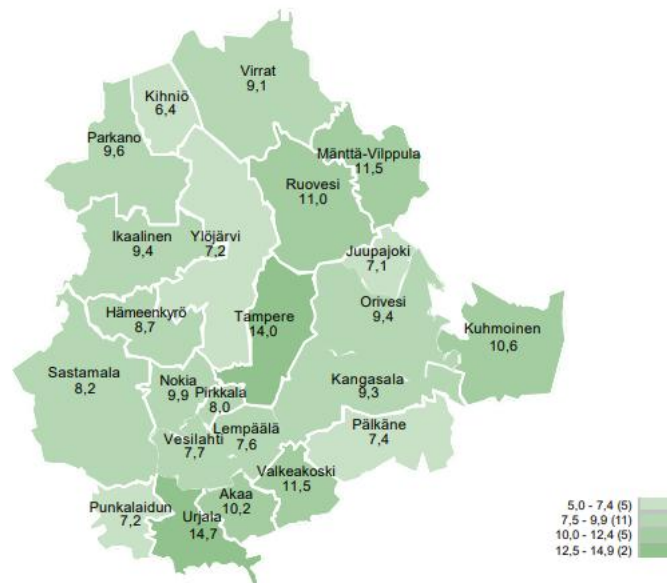
Työllisyys

Pirkanmaalla työttömien työnhakijoiden määrä oli vuoden 2025 syyskuussa 30 527 henkilöä. Kasvua vuositasolla 10,5 %. Elokuun luvusta kasvua yli 600 henkilöä. Lomautettujen määrä oli 1 192 henkilöä, laskua oli vuositasolla 878 henkilöä, eli 42 %. Koko maan osalta luvut olivat seuraavat; työttömien työnhakijoiden määrä 308 905 henkilöä, joista lomautettujen osuus 15 137 henkilöä. Työttömien ja lomautettujen määrä nousi koko maassa vuositasolla 29 200 henkilöllä, eli 10,4 prosenttia. Pirkanmaan työttömyysaste oli Pohjanmaan 7,4 %, Etelä-Pohjanmaan 8,0 %, Kainuun 9,1 %, Lapin 9,3 %, Etelä-Savon ja Satakunnan 10,6 %, Varsinais-Suomen 10,9 %, Pohjois-Savon jälkeen jaetulla yhdeksännellä sijalla Pohjois-Pohjanmaan kanssa 11,5 %. Koko maan keskimääräinen työttömyysaste oli 11,4 %. Pirkanmaan laajatyöttömyys oli 14,8 %.

Mänttä-Vilppulassa työttömiä työnhakijoita oli 2025 syyskuussa 421 henkilöä, vuonna 2024 vastaavasti 432 henkilöä. Työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta oli 11,5 %, työvoiman määrän ollessa 3 668 henkilöä. Avoimia työpaikkoja kaupungissa oli syyskuussa 2025 16 kappaletta. Eniten työttömiä on yli 50-vuotiaiden joukossa (173), pitkäaikaistyöttömien määrä oli 157 henkilöä.

Eteläisen Keski-Suomen työllisyysalueen tilanteesta ei ole saatavilla valmiiksi koottua aineistoa.

Työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta kunnittain

Talousarvion 2026 ja vuosien 2027–2028 taloussuunnitelman laadinta

Taloussuunnitteluprosessi

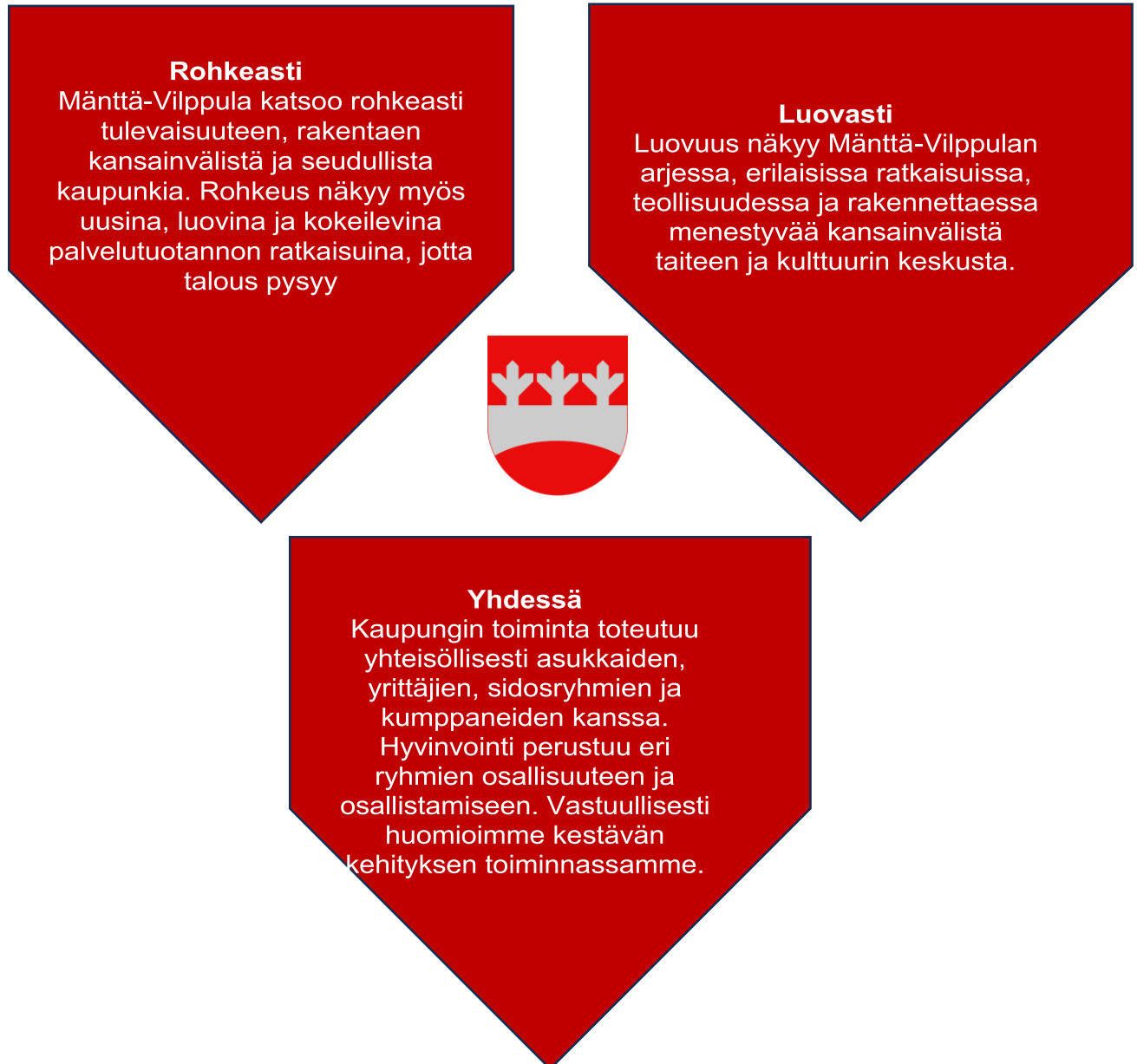
Vuoden 2026 talousarvio on laadittu talousarvion 2025, tilinpäätöksen 2024, talouden tasapainotusohjelman ja taloussuunnittelukautta koskevien ennusteiden pohjalta. Talousarvion 2026 valmistelu aloitettiin kaupunginhallituksessa 4.8.2025 §:ssä 231 päättämällä talousarvion suunnittelukehyksellä. Kaupunginhallitus asetti talousarvion vaatimukseksi ylijäämäisen tai vähintään nollatasoisen talousarvion. Pohjana taloussuunnittelussa tuli käyttää talousarviota 2025 huomioiden suunnittelussa tasapainotusohjelma toimenpidekohtineen. Verotulot ja valtionosuudet määritellään valtiovarainministeriön ennakkolaskelman ja kuntaliiton veroennustekehikkoon pohjautuen. Lautakunnat ja kaupunginhallitus käsittelevät talousarvionsa syksyn aikana ja lisäksi talousarviota on käsitelty palvelualojen omissa johtoryhmissä, kaupungin johtoryhmässä, hallituksessa kaupunginjohtajan talousarvioesityksen yhteydessä sekä valtuuston talousseminaarissa. Talousarvion hyväksymisen jälkeen lautakunnat ja kaupunginhallitus vahvistavat käyttösuunnitelmansa tammikuun loppuun mennessä.

Mänttä-Vilppulan kaupunkistrategia

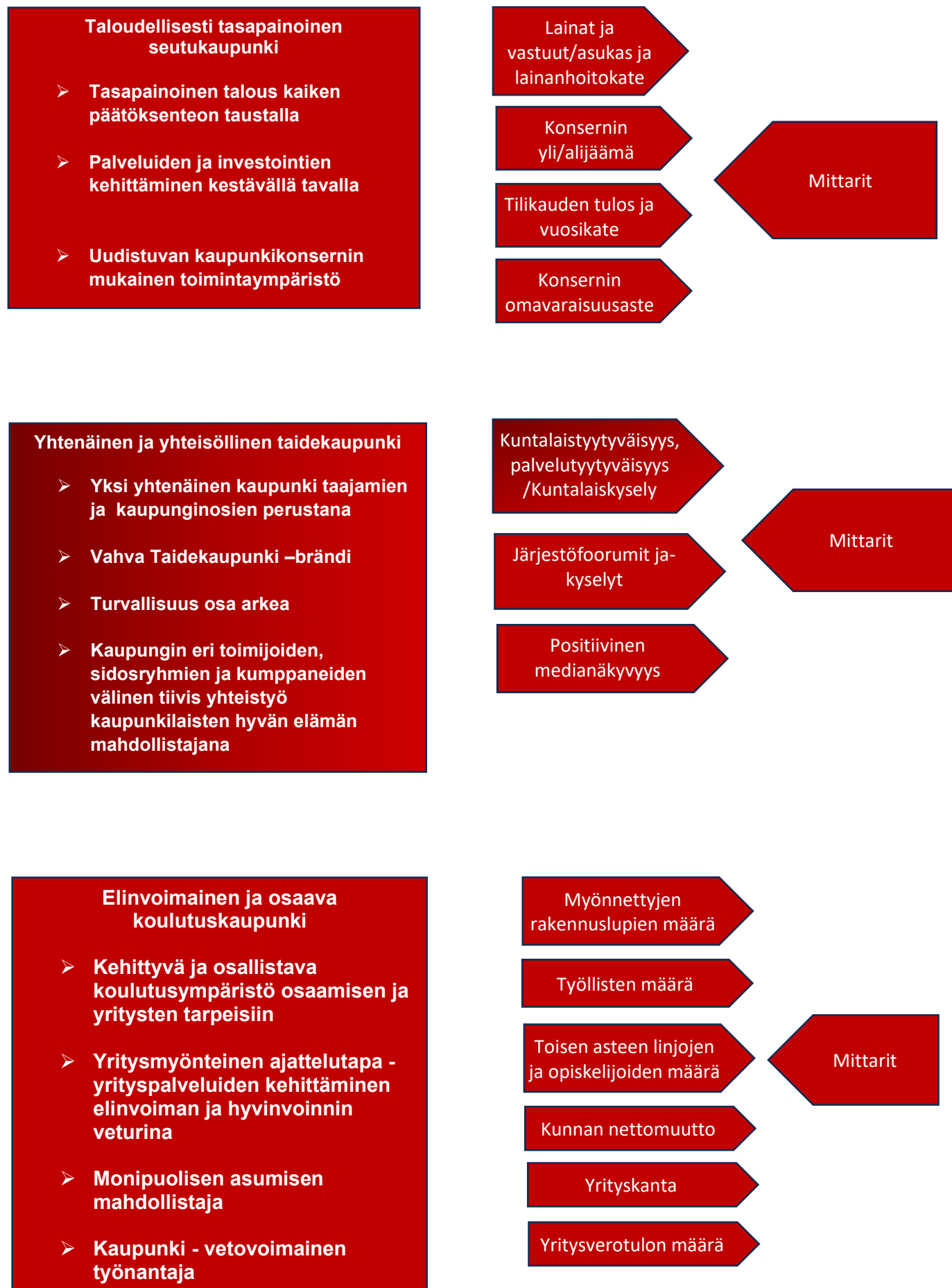
Mänttä-Vilppulan kaupunginvaltuusto hyväksyi kokouksessaan 26.9.2022 Mänttä-Vilppulan kaupunkistrategian vuosille 2022–2031. Strategian mukaisen visiona on tarjota

”Sujuvaa elämää ja elinvoimaa kansainvälisessä kulttuurin keskuksessa.”

Kaupunkistrategian arvot on kuvattu alla:

Strategian painopistealueet ja tavoitteet ovat seuraavat:

Strategia on valtuuston tärkein johtamisen väline. Valtuuston hyväksymä strategia ohjaa päätöksentekoa, johtamista ja kaikkea käytännön toimintaa koko kaupungissa. Kaupunkistrategian toteutumista valvotaan muun muassa talousarviossa määriteltyjen toiminnallisten tavoitteiden kautta. Kaupunginhallitus puolestaan toteuttaa strategiaa ja ohjaa palvelualoja strategian osalta.

Kaupungin viranhaltijajohto vastaa strategian käytännön toteutuksesta yhdessä esihenkilöiden ja muun henkilöstön kanssa. Palvelu- ja muiden vastuualueiden vuosittaiset toiminta- ja taloussuunnitelmat laaditaan valtuuston hyväksymien strategisten linjausten mukaisesti. Myös erillisten kehittämishankkeiden on osaltaan edistettävä valtuuston asettamien strategisten päämäärien saavuttamista. Strategiaa päivitetään valtuustokausittain. Päivitystyö on aloitettu syksyllä 2025 osan USO-verkosto kehittämistyötä.

Keskeisiä tapahtumia ja painopistealueita vuodelle 2026

Strategian päivittäminen kerran valtuustokaudessa on merkittävimpiä valtuuston päätöksiä. Strategiatyön osalta aloitettiin USO-verkoston kautta päivitystyö syksyllä 2025. Strategiatyö tulee jatkumaan koko kevään. Päivitettäviä ohjelmia ovat myös hankintaohje, konserniohje ja omistajapolitiittiset linjaukset.

Työllisyysalueet aloittivat toimintansa vuoden 2025 alusta, kun vastuu työllisyyspalveluiden järjestämisestä siirtyi valtiolta kunnille. Kaupunki päätti vuonna 2023 työvoimapalveluiden järjestämisestä eteläisen Keski-Suomen työllisyysalueen kanssa. Jämsän kaupunki toimii työllisyysalueen vastuukuntana ja palveluiden järjestämismallissa olevana työvoimaviranomaisena eteläisen Keski-Suomen työllisyysalueella 1.1.2025 alkaen. Mukana on myös kuusi muuta kuntaa. Tällä ratkaisulla haettiin erityisesti lähipalveluiden turvaamista. Yhteistyön rakentaminen ja oikeiden yhteistyövälineiden kehittäminen yhdessä työllisyysalueen ja sen kuntien kanssa on työllisyysasiantuntijoiden kannalta tärkeä tekijä. Samoin ennaltaehkäisevien toimien kehittäminen työttömyyttä ehkäisevänä tekijänä on avainasemassa kuntien menestyksen kannalta muutoksessa. Toiminta on käynnistynyt ja oikeita ja vaikuttavia toimintamalleja haetaan. Työllisyyden kehitys on koko maan tasolla ollut erityisen heikkoa ja Eteläisen Keski-Suomen työllisyysalue ei ole tässä tehnyt poikkeusta.

Kaupungin kiinteistökanta on massiivinen, yksistään koulujen käytössä on tällä hetkellä yli 20 000 kiinteistöneliötä, Kiinteistöstrategia hyväksyttiin valtuustossa keväällä 2025 ja nyt ohjelmaa pyritään toteuttamaan päätösten mukaisesti.

Sote-uudistuksessa seuraavana on kiinteistöjen yhtiöittämisvelvoitteen myötä tuleva vaihe. Mänttä-Vilppulan kaupunki on käynyt neuvotteluja Pirhan kanssa vuokrattavista kohteista ja tekee yhtiöittämispäätöksen vuoden 2026 aikana. Yhtiöittämisen käynnistys jää vuodelle 2026.

Kouluverkko selvitys valmistui vuonna 2023 ja vuonna 2024 tehtiin ensimmäiset päätökset verkonosalta, osan jäädessä vielä lisäselvityksiä varten kesken. Kouluverkon päätösten seurauksena Kolhon koulun viimeinen lukukausi käynnistyi tammikuussa 2025. Kouluverkko on lopsimäärältään vähenevässä kaupungissa relevantti tarkastelun kohde. Päätöksiä palveluverkon suhteen on tehtävä riittävän ajoissa, jotta toiminta ehtii sopeutua muuttuvaan lopsimäärään. Esimerkiksi alakoululaisten määrän odotetaan vähentyvän vuoteen 2030 mennessä yli kahdella sadalla alakoululaisella. Kun nyt palveluverkko käsittää yli 500 oppilaan rakenteet viiden vuoden kuluttua on oppilaita enää noin 300. Kouluverkkotyö jatkuu hankesuunnittelun kautta.

Henkilöstösuunnitelma

Strategian linjausten toteuttaminen

Mänttä-Vilppulan voimassa oleva kaupunkistrategia on päivitetty vuonna 2022 (valt. 10.10.2022 § 67). Tärkein voimavaramme on strategisesti hyvin johdettu, osaava ja motivoitunut henkilöstö. Strategiasta nousee myös tavoite Taidekaupungista vetovoimaisena työnantajana. Strategiasta johdettuna toiminnallisena tavoitteena on edistää henkilöstötuottavuutta johtamista, esihenkilötyötä ja työn organisointia kehittämällä sekä työhyvinvointiin panostamalla Sillä, miten henkilöstöä johdetaan, sitoutetaan ja otetaan mukaan kaupungin palvelujen ja toiminnan kehittämiseen on suuri merkitys strategian tavoitteiden ja toimenpiteiden toteuttamisessa.

Muutoksen johtaminen, tiedolla johtaminen ja työkykyjohtaminen ovat keskeisiä kaupungin henkilöstötyössä. Työelämä on viime vuosina muuttunut paljon; etätyö ja sähköisten työvälineiden ja yhteydenpitokanavien hyödyntäminen aikaisempaa enemmän on mahdollista monissa työtehtävissä. Työn tekemisen tavat ja työelämä muuttuvat myös jatkossa. Tiedolla johtamisella tai tietojohtamisella tarkoitetaan ajantasaiseen ja laadukkaaseen tietoon perustuvaa päätöksentekoa. Kerätyn tiedon perusteella voidaan ennakoida toimenpiteiden ja tapahtumien syy-seuraussuhteita ja vaikutuksia tulevaisuudessa. Tietojohtaminen auttaa kehittämään toimintaa ja kohdentamaan voimavaroja sinne, missä niistä saadaan suurin hyöty. Tiedolla johtamista vaikeuttaa nykyisen SarastiaHR365-ohjelmiston kautta kerättävässä datassa tunnistetut puutteet epäluotettavuuden ja vertailtavuuden osalta.

Henkilöstön hyvinvointi ja osaamisen kehittäminen

Kunnat joutuvat tulevaisuudessa yhä enenevässä määrin kilpailemaan osaavista työntekijöistä muiden työnantajien kanssa. Työntekijöiden pitovoimaa ja työnantajakuvaan houkuttelevuutta parannetaan myös henkilöstöeduilla. Henkilöstöetuina kaupunki tarjoaa lounasedun sekä kulttuuriin, hyvinvointiin ja/tai liikuntaan vapaavalintaisesti käytettävissä olevan edun Epassi-sovelluksella sekä liikuntaetuja kaupungin omissa toimipisteissä.

Työkykyjohtaminen tarkoittaa ennakoivaa ja suunnitelmallista esihenkilötyötä, joka perustuu ymmärrykseen, että työntekijän fyysisen ja psyykkisen terveyden lisäksi työkykyyn vaikuttavat mm. työyhteisötaidot, työilmapiiri, työn hallinnan tunne ja jokaisen oma asenne. Työkykyjohtaminen on esihenkilön työtä, eikä sitä voi irrottaa erilliseksi osa-alueekseen tai ulkoistaa muiden tehtäväksi. Työkykyjohtamisella edistetään ja ylläpidetään henkilöstön työkykyä, terveyttä ja työturvallisuutta sekä tuetaan työssä jatkamista. Työkykyjohtamisen suunnittelua ja kehittämistä jatketaan kaupungin johtoryhmän sekä työterveyshuollon ja työeläkevakuuttajan edustajien kesken.

Henkilöstön hyvinvointi on keskeinen henkilöstöhallinnon ja esihenkilöiden työn painopistealue. Työhyvinvointiin tarvitaan hyvää henkilöstöjohtamista, välittäviä työyhteisöjä ja sekä omasta että omalta osaltaan työyhteisön hyvinvoinnista vastuuta kantavia esihenkilöitä ja työntekijöitä. Jokaisella työntekijällä on tärkeä tehtävä työkyvyn ja hyvinvoinnin johtamisessa. Tavoitteena on, että työhyvinvoinnin vahvistumisen myötä työn tekeminen mahdollistuu vanhuuseläkeikään saakka ja työkyvyttömyyden kokonaiskustannukset vähentyvät.

Kaupungin yhteisten toimintamallien ja ohjeistusten kautta ohjataan henkilöstöä käytännön toimenpiteisiin työkyvyn ja hyvinvoinnin ylläpitämiseksi. Niitä ovat ennakoivan aktiivisen tuen malli, korvaavan työn käytänteet, sairauspoissaolokäytänteet ja työhön paluun tukeminen, päihdeohjelma sekä henkilöstöhallinnossa laadittu psykososiaalisen

kuormituksen vastainen toimintaohjelma. Henkilöstön hyvinvointia tuetaan myös elintapakoulutuksella ja -ohjauksella. Työterveysyhteistyöllä toteutetaan suunnitelmallista ja tavoitteellista toimintaa työnantajan, työntekijöiden ja heidän edustajiensa kanssa työterveyshuoltolain mukaisesti. Yhdessä työterveyshuollon kanssa kehitetään toimenpiteitä ja malleja tukemaan henkilöstön hyvinvointia. Vuosittain päivitettävä työterveysyhteistyön toimintasuunnitelma tukee henkilöstön hyvinvoinnille asetettuja tavoitteita. Mm. sairaspöissaolojen seuranta kertoo esihenkilöiden työn onnistumisesta.

Henkilöstöä kannustetaan omaehtoiseen opiskeluun. Työnantajalla on ollut mahdollisuus saada koulutuskorvausta kolmelta koulutuspäivältä työntekijää kohden vuodessa perustuen lakiin koulutuksen korvaamisesta. Korvauksen tarkoituksena on parantaa työnantajan mahdollisuuksia järjestää työntekijöilleen osaamista kehittävä koulutusta. Edellytyksenä on, että koulutus perustuu yhteistoimintamenettelyssä käsiteltyyn koulutussuunnitelmaan. Nyt koulutuskorvaus on valitettavasti hallituksen säästölistalla. Mänttä-Vilppulan kaupunki näkee kuitenkin, että koulutus on erityisen tärkeää ja koulutusmäärärahoista ei olla luopumassa hallituksen säästöesityksistä huolimatta.

Johtaminen ja esimiestyö

Johtaminen ja esihenkilötyö ovat keskeisessä roolissa sekä työn tuottavuuden että työhyvinvoinnin edistämisessä. Siksi tavoitteena on, että kaikki esihenkilöt saavat suorittaa lähiesimiestutkinnon tukemaan jokapäiväistä esimiestyötä.

Kaupungin työsuojelutoimikunta ohjaa kaupungin työsuojelutoimintaa ja huolehtii esihenkilöiden ohella työturvallisuuslain velvoitteiden toteuttamisesta. Työn vaarojen ja riskien arviointi toteutettiin toista kertaa vuonna 2023. Aiemman selvityksen tulosten perusteella käyttöön otettujen toimenpiteiden on havaittu vaikuttaneen positiivisesti ja toimintaa kehitetään jatkuvasti selvitysten perusteella. Yhteistyöryhmä toimii edustuksellisenä yhteistoimintaelimenä ja käsittelee työntekijöiden ja työnantajan yhteistoiminta-asiat. Työsuojeluvaltuutettujen roolia työyhteisöjen kehittämisessä pyritään kasvattamaan. Vuonna 2024 puolestaan tunnistettiin tarve työyhteisökoulutuksille ja ne pyritään vakiinnuttamaan koulutusohjelmaan vuonna 2025.

Henkilöstökustannukset

Henkilöstökulut ovat talousarviossa -15.850.390,00 euroa. Henkilöstökulut laskevat edellisestä talousarviosta 392 740 euroa, vaikkakin kuluihin on laskettu sopimuskorotus vuodelle 2025 ja 2026. Henkilöstön osalta määräaikaissuoksista on jouduttu luopumaan ja osaan avoimista tehtävistä ei osoite määrärahoja vuodelle 2026.

Kunta-alan virka- ja työehtosopimusten sopimuskausi alkoi 1.5.2025 ja on voimassa 29.2.2028 saakka. Sopimuskaudella: Kokonaispalkankorotus on 9,17 prosenttia

Korotukset jakautuvat seuraavasti:

- Ensimmäinen yleiskorotus maksetaan 1.10.2025, vähintään 53 euroa tai 2,5 %.
- Uusi palkkaohjelma vuosille 2026–2028 tuo 1,8 % lisää palkankorotuksia, jotka ovat paikallisesti kohdennettavia järjestelyeriä.

Korotusten kumulatiivinen vaikutus on 9,49 prosenttia, kun palkkaohjelma huomioidaan.

KVTES:n palkkausjärjestelmä uudistui helmikuussa 2025 ja se tuli ottaa käyttöön kaikissa kunnissa 30.9.2025 mennessä.

Henkilöstökustannusten nousun hillitsemiseksi jatketaan harkinnanvaraisten palkattomien vapaiden kannustevapaakäytäntöä. Ellei työhön tarvita sijaista, annetaan viittä palkatonta päivää kohden yksi palkallinen vapaa. Palkallista vapaata voi saada enintään kaksi päivää kalenterivuoden aikana. Kannustevapaiden käyttö ei saa aiheuttaa sijaiskustannuksia. Myös lomarahojen vaihtaminen vapaaksi ilman sijaistarvetta on työnantajan mahdollisuus kohtuullistaa henkilöstökustannuksien vaikutuksia.

Henkilöstökustannusten osalta säästöpotentiaalia on myös sairauspoissaolojen aiheuttamissa kustannuksissa. Sairauspoissaoloja seurataan säännöllisesti ja yhteistyössä työterveyshuollon asiantuntijoiden kanssa. Työkykyongelmia pyritään tunnistamaan ja niihin tartutaan mahdollisimman varhain sekä panostus kohdistetaan ennalta ehkäisevään työhön. Kaupungilla on toistaiseksi voimassa oleva sopimus työterveyshuollosta Pihlajalinna Oy: n kanssa. Työterveyshuollon kanssa yhteiskäytössä oleva poissaolojen seurantajärjestelmä mahdollistaa hyvän työkykyjohtamisen, esim. puuttumisen työkyvyn alenemisen uhkaan mahdollisimman varhaisessa vaiheessa. Vuosittain päivitettävä työterveysyhteistyön toimintasuunnitelma tukee myös henkilöstön hyvinvoinnille asetettuja tavoitteita.

Vuoden 2025 aikana sairaspoissaoloissa on päästy kolmen kvartaalin osalta on 3,76%, kun se muutama vuosi taaksepäin oli yli 10%. %:iin. Sairauspoissaolojen vähentyminen tuo merkittävästi säästöjä työpanoksen menetysten ja mahdollisen sijaisen palkkaamisen kustannusten osalta. Se myös vähentää työyhteisön kuormittumista ja siitä johtuvaa sairauspoissaolokierrettä. Sairauspoissaolokustannuksia laskettaessa käytetään yleisesti keskimääristä laskennallista kustannusta 350 €/sairauspoissaolopäivä. Sadan sairaspoissaolopäivän vähentymien on siten 35 000 euron säästö.

Kaupungin henkilöstön määrää sopeutetaan myös muihin yhteiskunnallisiin muutoksiin, mm. kaupungin väestörakenteen muutokseen - lasten ja nuorten määrän vähenemiseen ja vanhusväestön määrän lisääntymiseen. Henkilöstön eläköitymiset hyödynnetään henkilöstörakenteen uudistamisessa ja työn tuottavuuden parantamisessa, kuitenkin niin, että henkilöstöä on riittävästi tehtävään työmäärään nähden.

Henkilöstösivukulut 2026 on talousarviota ja –suunnitelmaa laadittaessa arvioitu seuraaviksi (prosenttia maksun perusteena olevasta palkasta):

Palkkaperusteinen Kuel-maksu 18,04 %

VaEL-maksu, 16,76 %

Työnantajan sosiaaliturvamaksu, 1,92 %

Työnantajan työttömyysvakuutusmaksu, 0,82 %

Lakisääteinen tapaturmavakuutusmaksu, 0,54 %

Taloudellinen tuki, 0,04 %

Kaupunki ilmoittaa maksamansa ansiot tulorekisteriin viiden päivän kuluessa palkan maksupäivästä. Keva laskuttaa kuukausittain palkkaperusteisen maksun tulorekisterin kautta ansaintajärjestelmään siirtyneiden ansioiden perusteella. Palkkaperusteinen eläkemaksu muodostuu kaikille Kevan jäsenyhteisöille samansuuruisesta

työansiopohjaisesta maksusta ja työnantajakohtaisesti vaihtelevasta työkyvyttömyysmaksusta (korvasi ns. varhe-maksun). Työkyvyttömyyseläkemaksu määräytyy työnantajakohtaisesti eli työnantaja voi omilla toimenpiteillään vaikuttaa maksun suuruuteen. Myös tämän vuoksi työnantajan kannattaa panostaa henkilöstönsä työkyvyn ylläpitoon ja etsiä ratkaisuja työn tarjoamiseen osatyökykyisille työntekijöilleen. Työkyvyttömyyseläkemaksu lasketaan eläkejärjestelmäkohtaisesti erikseen Kevan jäsenyhteisöille.

Työnantajan omavastuuaste vaikuttaa työkyvyttömyyseläkemaksuosuuden laskentaan. Omavastuuaste määräytyy työnantajan palkkasumman perusteella. Palkkasumma katsotaan kahden vuoden takaa: vuoden 2026 omavastuuaste määräytyy työnantajan vuoden 2024 palkkasumman perusteella.

Tasausmaksu korvasi eläkemenoperusteisen maksun 2023 lukien. Eläkemenoperusteinen maksu on muodostunut ennen vuotta 2005 palveluksessa olleille työntekijöille, joille on kalenterivuoden aikana maksettu eläkettä. Kevan valtuuskunta vahvistaa vuosittain eläkemenoperusteisen maksun kokonaismäärän. Kokonaismäärä jaetaan Kevan jäsenyhteisöjen maksettavaksi sen perusteella, miten paljon nyt maksuissa olevista eläkkeistä on kertynyt kunkin jäsenyhteisön palveluksessa ennen vuotta 2005 tehdystä työstä. Vuodesta 2005 alkaen tehdystä työstä ei aiheudu eläkemenoperusteista maksua. Eläkemenoperusteisella maksulla ei ole yhteyttä maksussa oleviin palkkoihin, eikä siihen voi vaikuttaa henkilöstöratkaisuilla.

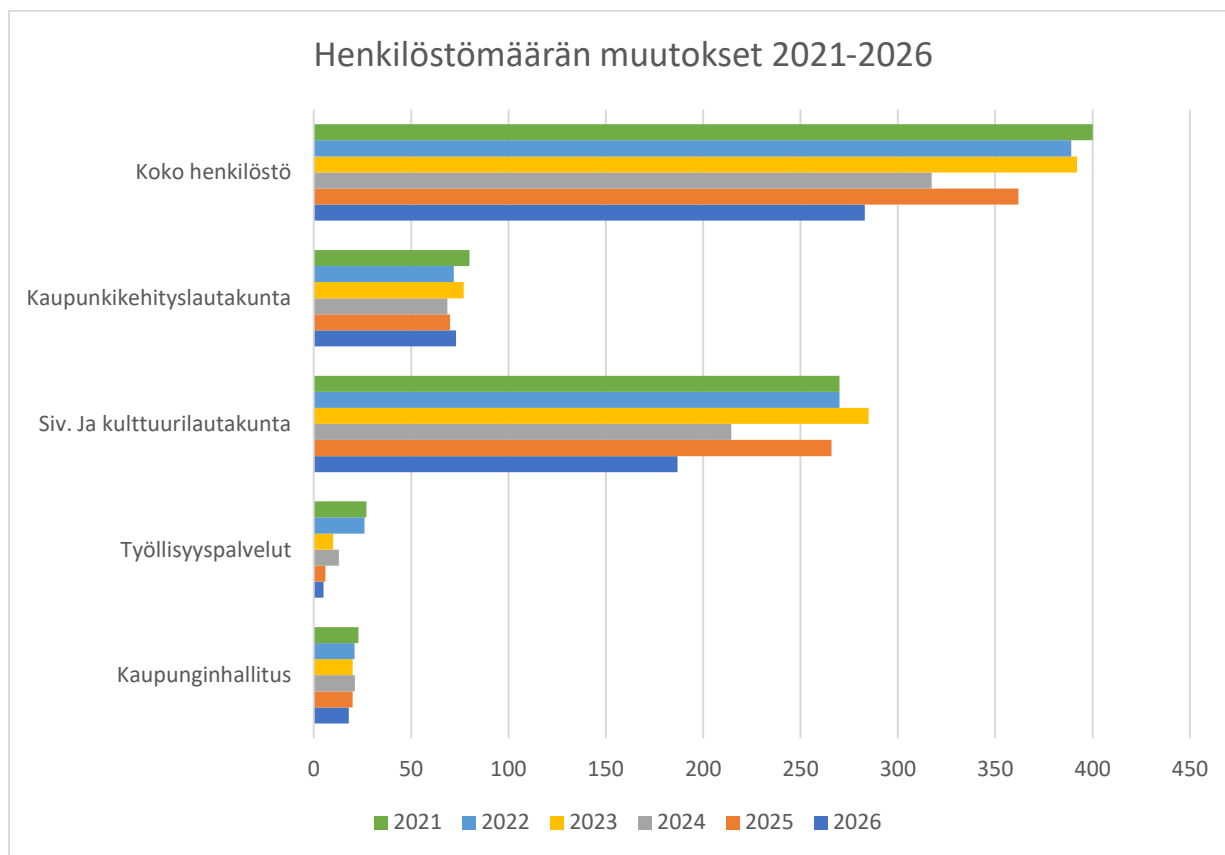
Kunnat ja hyvinvointialueet ovat maksaneet tasausmaksua vuoden 2023 alusta alkaen. Tasausmaksua eivät maksa muut Kevan jäsenyhteisöt (osakeyhtiöt, kuntayhtymät, säätiöt ja yhdistykset). Valtiovarainministeriö vahvistaa tasausmaksun kokonaismäärän vuosittain Kevan valtuutettujen esityksestä. Tasausmaksu perustuu Kevalakiin (Laki Kevasta 19 §), jossa määritetään niin tasausmaksun kokonaismäärän kuin työnantajakohtaisen jaon perusteet. Tasausmaksulla katetaan niitä pitkän aikavälin eläkemenoja, joihin palkkaperusteinen eläkemaksu ei riitä. Tasausmaksu jaetaan kuntien ja hyvinvointialueiden osuuksiin vuoden 2024 toteutuneiden palkkasummien suhteessa. Tasausmaksusta arviolta 55% kohdistuu hyvinvointialueille ja 45% kunnille. Tasausmaksu on Mänttä-Vilppulassa budjetoitu palkkojen suhteessa valtionkonttorin ohjeistusta mukaillen. Talousarvion toimintakuluissa on henkilöstömenojen osalta ilmoitettu palkkakustannukset sosiaalivakuutusmaksuineen vähennettyinä Kansaneläkelaitoksen ja vakuutuslaitosten maksamilla henkilöstökorvauksilla.

Palvelualueiden henkilöstösuunnitelmat on esitetty käyttötalousosassa ja ne tarkentuvat käyttösuunnitelmavaiheessa. Palvelualueiden henkilöstötarpeeseen tulevat vaikuttamaan valtakunnalliset ja paikalliset päätökset palveluiden sisällöistä ja laadusta sekä palveluverkosta. Kaupungilla on käytössä täyttölupamenettely tarkoituksenmukaisen ja taloudellisesti järkevän sekä suunnitelmallisen henkilöstö resurssoinnin toteuttamiseksi. Tehtävän täyttäminen perustuu henkilöstösuunnitelmaan ja talousarviossa varattuihin henkilöstömäärärahoihin.

Henkilöstön määrä, rakenne ja arvio kehityksestä

Henkilöstömäärän kehitys 2021–2026

Vertailtavuuden vuoksi henkilöstömäärien kehitys on esitetty ilman sotehenkilöstöä. Vuoden 2025 tilanne on marraskuun 2025 mukainen.

Henkilöstöorganisaatio 1.1.2023 alkaen

KÄYTTÖTALOUSOSA

Yhteenveto talousarvion 2026 käyttötaloudesta

Talousarvion käyttötalousosa sisältää sitovien vastuutasojen konsernipalvelut, sivistyspalvelut, kulttuuri- ja vapaa-aikapalvelut, tilapalvelut, kaupunkisuunnittelu- ja lupapalvelut ja infra- ja ympäristöpalveluiden taloussuunnitelmat määrärahoineen ja tuloarvioineen.

Kaupunginvaltuusto

Valtuusto käyttää ylintä päätösvaltaa ja vastaa kaupungin taloudesta ja toiminnasta, luoden puitteet ja perusteet kaupunkistrategian toteuttamiselle. Valtuusto valvoo kunnan taloutta ja sitä, että palvelut tuotetaan kustannustehokkaasti, mutta kuitenkin mahdollisimman laadukkaasti, sopeuttaen palvelujentaso ja kaupungin tulot ja menot. Valtuusto vastaa strategisesta päätöksenteosta ja koko konsernin tavoitteiden asettamisesta, toiminnan ja talouden tasapainosta sekä toiminnan arvioinnista ja seurannan järjestämisestä. Valtuuston määrärahat ovat osa konsernipalvelujen kokonaisuutta ja koostuvat pääosin luottamustoimipalkkioista ja muista kokonaiskuluista.

Vuonna 2026 valtuuston arvioidaan alustavasti kokoontuvan kahdeksan kertaa varsinaiseen kokoukseen. Varsinaisten kokousten lisäksi valtuusto työskentelee myös seminaareissa ja iltakouluissa paneutuen syvällisemmin eri valmistelukokonaisuuksiin. Talousarviovuoden keskeisiä toimenpiteitä valtuustolla on uuden valtuustokauden käynnistyminen myötä tullut strategian päivittäminen, sekä edelleen talouden tasapainottamistoimien ja kuntalaisten edunvalvonta.

	TP	Ed.TA	TA
	2024	2025	2026
Kaupunginvaltuusto			
TULOSLASKELMA			
TOIMINTAKULUT	-35.603,75	-49.140,00	-49.230,00
TOIMINTAKATE/JÄÄMÄ	-35.603,75	-49.140,00	-49.230,00
VUOSIKATE	-35.603,75	-49.140,00	-49.230,00
TILIKAUDEN TULOS	-35.603,75	-49.140,00	-49.230,00

Keskusvaalilautakunta

Vaalien toimittamisesta vastaa Mänttä-Vilppulan kaupungin 5 jäseninen keskusvaalilautakunta, jonka sihteerinä toimii konsernipalveluiden hallintosihteerä. Vuonna 2026 ei ole säännönmukaisia vaaleja. Mahdolliset keskusvaalilautakunnan kokoukset liittyvät vapautuvien valtuustopaikkojen täyttämiseen. Kustannuspaikalle ei ole varattu määrärahaa.

Tarkastuslautakunta

Tarkastustoiminnasta vastaa 5-jäseninen tarkastuslautakunta. Tarkastuslautakunnan tehtävänä on kuntalain mukaan arvioida, ovatko talousarviossa asetetut toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet toteutuneet. Tarkastuslautakunnan tehtävänä on riippumattomasti huomioida kunnan toiminnan tarkoituksenmukaisuutta ja tuloksellisuutta, sekä resurssien käytön tehokkuutta.

Tarkastuslautakunta perehtyy valtuuston asettamiin tavoitteisiin ja kaupunginhallituksen toimintakertomukseen. Tarkastuslautakunta tuo hallitukselle ja valtuustolle tiedoksi havaitsemiaan ja käsittelemiään puutteita sekä epäkohtia ja tekee korjaavia toimenpide-esityksiä.

	TP	Ed.TA	TA
	2024	2025	2026
Tarkastuslautakunta			
TOIMINTAKATE/JÄÄMÄ	-24.960,67	-32.000,00	-30.000,00
TILIKAUDEN TULOS	-24.960,67	-32.000,00	-30.000,00

Sisäinen valvonta ja riskien hallinta

Sisäisellä valvonnalla tarkoitetaan yleisesti kaikkia niitä menettelytapoja, joilla tilivelvolliset ja muut esimiehet pyrkivät varmistamaan, että kunnan toiminta on taloudellista ja tuloksellista, päätösten perusteena oleva tieto on riittävää ja luotettavaa, lainsäädäntöä, viranomais- ja omistajaohjeita ja toimielinten päätöksiä noudatetaan, ja kaupungin omaisuus ja voimavarat turvataan. Sisäinen valvonta on toiminnan jatkuvaa ja jokapäiväistä ohjausta ja johtamista. Sisäisen valvonnan tulee kattaa kunnan ja kuntakonsernin oman toiminnan lisäksi myös toiminta, josta kunta vastaa lainsäädännön, omistuksen, ohjaus- ja valvontavastuun sekä muiden velvoitteiden tai sopimusten nojalla. Hyvin järjestetyssä hallinnossa sisäinen valvonta ja riskienhallinta toteutuvat osana päivittäistehtäviä ja toimintaprosesseja. Riskienhallinta on osa sisäistä valvontaa. Riskienhallinnan tavoitteena on saada kohtuullinen varmuus organisaation tavoitteiden saavuttamisesta sekä toiminnan jatkuvuudesta ja häiriöttömyydestä. Kaupunginvaltuusto päättää sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteista. Kaupunginhallitus huolehtii kaupungin sisäisestä valvonnasta ja riskienhallinnan järjestämisestä. Kaupungin hallintoa, taloudenhoitoa sekä muuta toimintaa johtaa kaupunginhallituksen alaisena kaupunginjohtaja. Operatiivinen sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestäminen on siten osa hallitukselle ja kaupunginjohtajalle säädettyä hallinnon ja taloudenhoidon tehtävää.

Koko kaupunkikonsernia tarkasteltaessa konsernijohto vastaa kuntakonsernin ohjauksesta ja konsernivalvonnan järjestämisestä (Kuntalaki 25 a §) Kaupungin konserniyhteisöissä sisäinen

valvonta ja riskienhallinta kuuluvat näiden yhteisöjen hallitusten ja toimitusjohtajien vastuulle yhteisöjä koskevien säännösten mukaisesti. Talousarvion valmistelun yhteydessä palvelualueet ovat analysoineet toimintaympäristön muutoksia, tunnistaneet tavoitteita uhkaavia riskejä, arvioineet niiden vaikutuksia ja toteutumisen todennäköisyyttä. Tämän pohjalta talousarviossa esitetään kuvaus kunkin palvelualueen toiminnan ja talouden kannalta merkittävimmistä riskeistä sekä keinoista, joilla riskejä hallitaan. Tilinpäätöksen yhteydessä toimintakertomuksessa kuvataan kunnan ja kuntakonsernin toiminnan laajuuteen ja rakenteeseen nähden tasapuolisesti ja kattavasti merkittävimpiä riskejä ja epävarmuustekijöitä sekä muita toiminnan kehittymiseen vaikuttavia seikkoja, sekä annetaan tietoja sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan keskeisistä johtopäätöksistä.

Ennakoidut riskit vuodelle 2026

Ensi vuoden talousarvio on laadittu ylijäämäisenä ja taloudellinen tilanne sen osalta on lainmukainen. Mänttä-Vilppulan kaupungin taseessa ei juurikaan ole puskurirahastoa ja koska taloussuunnitelma vuodet eivät ole ennusteessa ylijäämäiset tulee kaupungin käynnistää talouden tasapainotustoimenpiteet.

Henkilöstöriski nähdään jatkuvana erityisesti eräiden avaintehtävien osalta. Henkilöstö on poikkeuksetta organisaation suurin voimavara ja Mänttä-Vilppulassa on viimeisten kahden vuoden aikana panostettu erityisesti ennakoiwaan, yhdenmukaiseen ja luotettavaan henkilöstöpolitiikkaan. Työterveys toimii vahvana kumppanina henkilöstöhallinnon asioissa ja esihenkilötyötä tuetaan yhteisillä ohjeilla ja toimintamalleilla. Kuitenkin johtuen taloudellisten resurssien niukkuudesta eivät esimerkiksi avaintehtävien sijaistukset ole välttämättä riskittömät.

Konsernin taloudellinen tilanne on konkreettinen riski myös ensi vuonna. Konsernin yhtiöistä suurin osa ei rahoita konsernia, vaan tarvitsee omistajan taloudellista tukea. Kaupunki toteutti vuonna 2024 konsernirakenneselvityksen löytääkseen säästöjä kustannuksista ja keinoja konsernin osittain raskaan rakenteen oikaisemiseen. Selvityksen myötä konsernirakennetta oikaistaan vastaamaan nykyainsäädäntöä ja riskienhallinnan näkökulma huomioiden.

Erimielisyydet Mäntänvuoren Terveys Oy/Pihlajalinna Oy:n kanssa jatkuivat koko viimeisen sopimussyhteistyön ajan koskien aiempien ja nykyisten vuosien laskuja, mitkä palveluntuottaja on esittänyt Pirkanmaan sairaanhoitopiirin investointien rahoittamisesta, asiakaspaikkakompensaatiosta (mahdollisesti menetetyt tulot, koskien niitä paikkoja, joissa asiakkaita on jouduttu sijoittamaan muualle paikkakunnalle), sekä Pihlajakodin vuokrien hyvitystä. Pihlajalinnan vaatimuksen erimielisyyseristä kaupungilta olivat tilinpäätöksessä yli 6 miljoonaa euroa. Laskuista on reklamoitu ja odottamaan jäätin selvitystä epäselvien laskujen osalta.

KAUPUNGINHALLITUS

Konsernipalvelut

Konsernipalvelut sisältää hallinnon- ja henkilöstöhallinnon osavastuualueen, työllisyyspalveluiden osavastuualueen ja sisäisten tukipalveluiden osavastuualueen. Konsernipalveluita johtaa kaupunginjohtaja. Yleishallinto- ja henkilöstöpalveluiden sekä työllisyyspalveluiden osavastuualueen tilivelvollisena johtajana toimii hallintojohtaja ja sisäisten tukipalveluiden tilivelvollisena johtajana toimii talousjohtaja.

Talousarvio 2026	TP	TP	TA	TA
KAUPUNGINHALLITUS	2023	2024	2025	2026
TULOSLASKELMA				
TOIMINTATUOTOT				
<i>Myyntituotot</i>	239.541,56	436.564,68	272.540,00	271.300,00
<i>Tuet ja avustukset</i>	163.388,11	315.299,17	173.400,00	152.000,00
<i>Muut toimintatuotot</i>	61.702,29	3.752,72		
TOIMINTATUOTOT	464.631,96	755.616,57	445.940,00	423.300,00
TOIMINTAKULUT				
<i>Henkilöstökulut</i>	-1.723.374,29	-1.556.527,65	-1.814.760,00	-1.558.920,00
<i>Palvelujen ostot</i>	-1.137.348,50	-1.275.225,18	-2.122.240,00	-2.003.640,00
<i>Aineet, tarvikkeet ja tavarat</i>	-21.835,71	-12.188,18	-60.990,00	-54.100,00
<i>Avustukset</i>	-754.863,69	-723.592,36	-1.239.000,00	-1.680.600,00
<i>Muut toimintakulut</i>	-160.925,32	-180.227,51	-115.640,00	-72.600,00
TOIMINTAKULUT	-3.798.347,51	-3.747.760,88	-5.352.630,00	-5.369.860,00
TOIMINTAKATE/JÄÄMÄ	-3.333.715,55	-2.992.144,31	-4.906.690,00	-4.946.560,00
<i>Rahoitustuotot ja -kulut</i>	7.073,49	5.315,28		
VUOSIKATE	-3.326.642,06	-2.986.829,03	-4.906.690,00	-4.946.560,00
<i>Suunnitelman mukaiset poistot</i>	-30.498,95	-12.130,77	-30.650,00	-17.120,00
<i>Arvon alentumiset</i>	-427.957,59	-238.309,23		
<i>Poistot ja arvonalentumiset</i>	-458.456,54	-250.440,00	-30.650,00	-17.120,00
*TILIKAUDEN TULOS	-3.785.098,60	-3.237.269,03	-4.937.340,00	-4.963.680,00
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	-3.785.098,60	-3.237.269,03	-4.937.340,00	-4.963.680,00
Sisäiset toimintatulot/menot	-163.156,02	-132.497,33	-79.890,00	-76.660,00

*Vastuualueen tilikauden tulos on valtuustoon nähden sitova.

Palvelujen järjestäminen

Hallinnon- ja henkilöstöhallinnon palvelut vastaavat kaupungin yleishallinnon, omistajaohjauksen ja henkilöstöhallinnon, hyvinvointityön ja asiakaspalvelun palveluista sekä työllisyyspalveluista, etsivän nuorisotyön ja nuorten työpajahankkeen palveluista. Lisäksi vastataan maaseutupalveluiden ohjauksesta ja työllisyysalueyhteistyöstä. Sisäisissä tukipalveluissa tuotetaan talouden, palkkahallinnon ja tietohallinnon palvelut. Sisäiset tukipalvelut ohjaavat myös hankinnoissa ja vakuutuksiin liittyvissä asioissa. Konsernihallinto huolehtii kaupungin edunvalvonnan ja päätöksenteon edellytyksistä. Myös kasvun ja elinvoiman kehittämisen kannalta olennaisia palveluita on koottu yhteen konsernihallinnon alaisuuteen. Yleishallinto ja hr-palveluiden, työllisyyspalveluiden ja sisäisten tukipalveluiden vastuualueet muodostavat yhdessä konsernipalvelujen palvelualueen, mikä talousarviossa on valtuustoon nähden sitova palvelualue. Valtuuston ja kaupunginhallituksen kustannukset kokonaisuudessaan kuuluvat konsernipalveluille.

Konsernipalveluiden talousarvio käsittää yleishallinnon- ja hr-palveluiden, sisäisten tukipalveluiden ja työllisyyspalveluiden talousarvion lisäksi kaupunginhallituksen, valtuuston ja vaikuttamistoimielinten (pl. nuorisovaltuusto) talousarvion. Yleishallinto- ja hr-palvelujen ja sisäisten tukipalvelujen tehtävänä on varmistaa edellytykset päätöksenteolle ja tuottaa koko kaupungin hallinnon tukipalvelut (hr, ict, talous, palkka). Yleishallinto ja hr-palveluissa hoidetaan myös kaupungin hyvinvointityön ohjausta ja kehittämistä sekä asiakas- ja toimistopalveluita. Työllisyyspalvelut vastaavat työllisyyspalveluiden järjestämisestä toimien Eteläisen Keski-Suomen työllisyysalueen toimintaa täydentäen paikallisesti. Kaupunginhallitus vastaa kaupungin hallinnosta, taloudenhoidosta, edunvalvonnasta, henkilöstöpolitiikasta, sekä valtuuston päätösten valmistelusta, täytäntöönpanosta ja laillisuuden valvonnasta. Kaupunginhallitus vastaa myös kaupungin toiminnan yhteensovittamisesta ja kaupungin omistajaohjauksesta sekä sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä

Talousarviossa on huomioitu vuonna 2025 tapahtunut Kvtes:in siirtyminen tasopalkkajärjestelmään ja vuosien 2025 ja 2026 palkkaratkaisujen vaikutukset, mitkä osaltaan nostavat henkilöstökustannuksia. Sijaisuuksiin/määräaikaaisuuksiin ei ole konsernipalveluiden henkilöstösuunnitelmassa varattu määrärahaa. Talousarvioraamin tiukkuuden takia henkilöstömenojen osalta on jouduttu tekemään sopeutusta ja avoinna oleviin toimiin tai määräaikaisiin tehtäviin ei esitetä ensi vuodelle varattavaksi määrärahoja ja samoin sijaisuudet on ratkaistu sisäisin järjestelyin. Näillä ratkaisuilla on vaikutusta vähintäänkin hetkellisesti palvelujen toimintavarmuuteen ja kehittämiseen.

Avustuksissa on huomioitu raamin mukaisesti 80 000 purkuavustus Koskelantaloille. Talousarviossa esitetään huomioitavan vuonna 2023 kaupungille siirtyneen TAMK-avustusosuuden purkaminen MW-kehityksen avustusbudjetista. TAMK:in avustus on ollut sivistystoimen budjetissa, mutta talousarviossa 2026 se esitetään siirrettäväksi kaupunginhallituksen alle ja toimintaa kehitettävän enemmän seudulliseen vaikuttamiseen. Vuoden 2026 aikana on myös tarkoitettu päästä MW-kehityksen kanssa palvelusopimusmalliin ja luopua avustuskäytännöstä.

Konsernipalveluiden talousarvionousu tulee avustusten lisäyksestä (441 000€) ja tulojen pienentymisestä (22 640€). Kummatkin muutokset tulevat työllisyyspalvelujen budjetin kautta, Koskelantalojen purkuavustuksen lisäksi.

Toiminnalliset tavoitteet 2026

Toiminnalliset tavoitteet tukevat strategian toteutumista. Tavoitteen tarkoituksena on pyrkiä ohjaamaan palvelualueen toimintaa kohti haluttua strategista päämäärää.

Strategiaa toteuttavat toiminnalliset tavoitteet			
Strateginen tavoite	Toiminnallinen tavoite suunnitelmavuonna	Mittari& Lähtötaso	Tavoite
Taloudellisesti tasapainoinen seutukaupunki			
Palveluiden ja investointien kehittäminen kestäväällä tavalla.	Hankintojen läpinäkyväksi tekeminen ja hankintasuunnittelun kehittäminen sekä yhteistyön lisääminen yrittäjien kanssa hankintojen suunnittelussa.	Avoin ostolaskudata ja hankintakalenteri käytössä tekee hankintojen tekemisen julkiseksi ja palvelee yrittäjiä nykyistä paremmin.	Ostolaskudatan julkaiseminen, hankintakalenteri ja suunnittelu käytössä
Elinvoimainen ja osaava koulutuskaupunki			
Kehittyvä ja osallistava koulutusympäristö osaamisen ja yritysten tarpeisiin.	Työllisyyspalvelut tuottavat merkittäviä ja vaikuttavia toimia työllistymiseen.	Päätyneiden työnhakujen määrä kasvaa suhteessa alkaneisiin työttömyysjaksoihin. Lähtötaso lokakuussa: alkaneita työnhakujaksoja 60 ja päätyneitä 36 eli 60% työnhakujaksoista päättyy.	>60%
Kehittyvä ja osallistava koulutusympäristö osaamisen ja yritysten tarpeisiin.	Ylä-Pirkanmaan kuntien yhteistyön syventäminen ja seudullisen vetovoiman kehittäminen	Säännölliset yhteiset tapaamiset, eri teemojen ja edunvalvonnan merkeissä	2 tapaamista vuodessa vakiintuneeksi käytännöksi

1. Kaupungilla ei ole käytössään toimivaa hankintakalenteria julkisessa tietoverkossa mikä mahdollistaisi paikallisille yrittäjille kaupungin suunniteltujen hankintojen seuraamisen. Hankintaohje vuodelta 2019 vaatii myös päivittämistä. Tavoitteena on, että hankintaprosessi ja hankintaohje palvelevat niin hankintoja tekeviä kuin toimittajia. Ostolaskudatan julkaisemisen käyttöön ottaminen ja uuden hankintakalenterin käyttöönotto sekä näiden jalkauttaminen käyttöön on osa hankintojen läpinäkyvyyden lisäämistä.

2. Tavoitteena on kaupungin tuottamalla työllä (työllisyysalueen hoitaman lakisääteisen tehtävän lisäksi) vaikuttaa työllistymiseen siten, että työnhakujaksoista suurempi osuus päättyisi kuin alkaisi.

3. Ylä-Pirkanmaan seutukunnan kuntien yhteistyön syventämistä haetaan säännölliseksi muodostuvilla kokoontumisilla ajankohtaisten aiheiden ja teemojen osalta. Yhteistyöllä haetaan vaikuttavuutta alueelliseen seututyöhön ja konkreettista synergiaetua.

Kehittämisen painopisteet

Kehittämisen painopisteet vuonna 2026 kohdistuvat edelleen valtuustokauden vaihdon aiheuttaman koulutustarpeen huomioimiseen ja perehdytykseen sekä myös strategian, konserniohjeen ja hankintaohjeen päivittämiseen. Omistajaohjaus on ollut kaupungin tavoitteissa edellisinä vuosina ja kehittämistyön sekä valtuustokauden vaihdon myötä konserniohjeen ja omistajapolitiikan päivitys ovat ajankohtaisia ja tulevan talousarvion kehityskohteita konsernihallinnossa. Kehityskohteena on myös kuntayhteistyön mahdollisuuksien selvittäminen yhteistyössä Ylä-Pirkanmaan kanssa.

Hytetyö 2026

Laaja hyvinvointisuunnitelma (2026-2029) laaditaan syksyllä 2025. Laajan hyvinvointisuunnitelman painopisteet ovat yhdenmukaiset Pirkanmaan hyvinvointialueen hyvinvointisuunnitelman kanssa. Painopisteet ovat: hyvinvointia edistävät valinnat, liikkuminen ja aktiivisuus, mielen hyvinvointi, osallisuus ja yhteisöllisyys sekä arjen turvallisuus ja hyvinvointia edistävä ympäristö. Hyvinvointisuunnitelmaan on kirjattu seurattavat mittarit.

Vuonna 2026 kaupungin hyvinvointia edistävän työn ytimessä tulee olla matalankynnyksen palvelut, kuten liikuntaneuvonta ja elintapaohjaus. Tämä edellyttää hankehakua sekä laadukasta, tavoitehakuista ja tuloksellista hanketyötä, koska talousarvioon ei ole varattu vielä erillistä rahoitusta elintapaohjauksen työhön. Liikuntaneuvontaan on kehitettävä prosessi, joka ohjaa työtä sekä yksilö- että ryhmäohjauksessa.

Järjestöyhteistyöllä on merkittävä vaikutus kaupunkilaistemme hyvinvointiin. Ehkäisevä päihdetyö, osallisuuden ja kotoutumisen edistäminen ovat keskiössä. Ehkäisevä päihdetyö on tuotava näkyvämmäksi, tapahtumat, kampanjat, jalkautuminen ja pop upit kirjastoilla ja nuorisotiloilla ovat toimintamuotoina. Pakka –toiminnan kehittäminen Pirkanmaan hyvinvointialue-johdoisesti alkaa syksyllä 2025 ja sen jatko on merkittävää alueelliselle ehkäisevälle päihdetyölle.

Koulunuorisotyön jatkuminen on tärkeää, sillä on merkittävät vaikutukset lasten ja nuorten tulevaisuuteen, kuten perinteisellä nuorisotyölläkin. Koulupudokkuus ja syrjäytyminen ovat uhkia kaupungillemme.

Työllisyyspalvelut

Vuonna 2026 työllisyyspalvelut kehittävät yhteistyössä Eteläisen Keski-Suomen työllisyysalueen työnhakijoiden ja työnantajien työvoimapalveluita edelleen vaikuttaviksi ja kustannustehokkaiksi. Lähipalveluina tarjottavat valmennus- ja kotouttamispalvelut jatkuvat. Lainsäädännön muutosten ja haastavan työllisyystilanteen vuoksi työttömyysetuuden kuntaosuuteen on arvioitu kasvua. Työllistämisen kuntalisää tullaan maksamaan työnantajille ja kehittämään palvelua edelleen. Kaupunki panostaa edelleen myös nuoriin aikuisiin, jatkamalla etsivän nuorisotyöntekijän ja nuorten yksilövalmentajan tehtäviä valtionavustuksien osarahoituksilla.

Työttömien osuus työvoimasta on Mänttä-Vilppulassa pysytellyt korkeana. Vuonna 2026 sitä seurataan edelleen aktiivisesti ja verrataan niin valtakunnalliseen, työllisyysalueen kuin maakunnallisiin työttömyysprosentteihin.

Henkilöstösuunnitelma konsernipalvelut

HENKILÖSTÖSUUNNITELMA (henkilötyövuosittain)

Kaupunginhallitus	TP 2024	TA 2025	TA 2026	MUUTOS
Konsernipalvelut (sitova 3) Tilivelvollinen viranhaltija: Kaupunginjohtaja	1	1	1	0
Hallinto- ja henkilöstöpalvelut (4) Tilivelvollinen viranhaltija: Hallintojohtaja				
Vakituiset	7	8	7	-1
Määräaikaiset	-	1	-	-1
Työllisyyspalvelut (4) Tilivelvollinen viranhaltija: Hallintojohtaja				
Vakituiset	7	6	5	-1
Määräaikaiset	1	0	-	
Sisäiset tukipalvelut (4) Tilivelvollinen viranhaltija: Talousjohtaja				
Vakituiset	10	10	10	0
Määräaikaiset		-		
Lautakunta yhteensä	26	26	23	-3

Hallintopalveluista ja työllisyyspalveluista vähenee kolme toimea, kaksi vakinaista ja yksi määräaikainen tehtävä. Sisäisissä tukipalveluissa ei ole muutoksia henkilöstösuunnitelman osalta. Perhevapaan sijaisuudet joudutaan kuitenkin hoitamaan poikkeusjärjestelyin johtuen tiukasta raamista. Sijaisjärjestelyistä johtuvia henkilöstömuutoksia ei ole viety henkilöstösuunnitelmaan henkilöresurssin pienentymisenä, mutta vaikutus vuoden osalta on noin 1,2 htv:tä. Säästö on huomioitu henkilöstömäärärahoissa.

Konsernipalveluiden sisäinen valvonta ja riskienhallinta

Konserni-palvelu	Tunnistettu riski/kuvaus riskistä	Toimenpiteet riskin ennakoinniseksi ja hallitsemiseksi	Vaikutus 1-3	Todennäköisyys 1-3	Vastuuhenkilö ja toimintayksikkö
Toiminnallisten tavoitteiden riskit	Hankintakäytäntö ei muutu, ohjelmistopäivityksestä ja ohjeistuksesta huolimatta	Hyvä perehdytys ja koulutus	3	1	Talousjohtaja
Toiminnallisten tavoitteiden riskit	Yhteistyö Ylä-Pirkanmaan kanssa ei tuota sitä vaikuttavuutta mitä haetaan.	Yhteisen tahtotilan muodostaminen kuntien kesken	3	1	Kaupunginjohtaja
Taloudellisten tavoitteiden riskit	Työllisyyskustannusten nousu	Säännölliset palaverit työllisyysalueen kanssa	2	2	Työllisyyspalvelupäällikkö/hallintojohtaja
Ulkopuoliset riskit	Tietoturvaan kohdistuvat hyökkäykset	Tietoturvan ja tietosuojaohjeiden ajantasainen ylläpito ja päivitys	3	3	Tietohallintopäällikkö
Henkilöstöriskit	Henkilöstö-resurssin riittävyys sisäisissä tukipalveluissa, kun sijaisuuksiin ei ole määrärahaa	Työhyvinvoinnista ja jaksamisesta huolehtiminen ja ennakoiva	3	3	Talousjohtaja

Muut riskit	Konserniyhtiöiden taloudellisen tilanteen heikkenemisen vaikutus kaupungin ja koko kaupunki-konsernin talouteen	Omistajaohjauksen ja omistajapolitiikan ajantasaisuus	3	3	Konsernijohto

Sisäinen valvonta konsernipalveluissa toteutuu sisäisissä tukipalveluissa koko kaupunginosalta ostoreskontran, kirjanpidon, palkkahallinnon ja tietohallinnon kautta. Sisäistä valvontaa tehdään mm. ohjeiden ja niiden noudattamisen valvonnan kautta, lokituksen, käyttöoikeushallinnan, täsmäytysten, ohjelmien rajauksien ja rajoitusten kautta. Hallinnossa sisäistä valvontaa toteutetaan hallinnon ja henkilöstöhallinnon ohjeiden ja niiden noudattamisen seuraamisen kautta.

Sisäinen valvonta konsernipalveluissa on osa rutiinityötä. Toiminnassa varmistetaan, että ei pääse syntymään vaarallisia tehtäväkuvia, hyväksyntä- ja tarkistuskäytäntö on ajantasainen ja esimerkiksi tietoturvahallinta estää väärinkäytökset. Sisäisissä tukipalveluissa ja yleishallinnossa toteutetaan sisäistä valvontaa koko kaupunkia koskevalla mittakaavalla. Sisäisen valvonnan työkaluja ovat mm. ohjeistukset ja seuranta laskujen käsittelyn, palkkojen käsittelyn, hankintojen, viranhaltijapäätösten ja lautakuntapäätösten osalta sekä täyttölupien hakemiskäytännöt. Toimintayksiköiden säännölliset työyhteisöpalaverit sekä palvelualueen yhteiset kokoukset toimivat myös sisäistä valvontaa tukevana työkaluna.

Konsernipalveluissa suurimpia riskejä ovat henkilöstöön kohdistuvat riskit kuormituksen ja henkilöstön pysyvyyden osalta. Palvelualueen sisällä työskentelee pääsääntöisesti asiantuntijatehtävissä avainhenkilöitä ja vaihtuvuus haavoittaa koko kaupungin toimintavarmuutta. Toinen merkittävä riski on kaupunkikonsernin taloudellinen vakaus ja tytäryhtiöiden rahoituksen riittämättömyys, mikä osaltaan voi horjuttaa emon taloudellisten sopeuttamiskeinojen vaikuttavuutta. Arjen toimintavarmuuteen ja riskien hallintaan vaikuttavat mm. tietoturvahyökkäyksiltä suojautuminen.

SIVISTYS- JA KULTTUURILAUTAKUNTA

Sivistys- ja kulttuurilautakunta on kaupungin isoin palvelualue, joka koostuu sivistys- ja kulttuuritoimen hallinnosta, sivistyspalveluista ja kulttuuri- ja vapaa-aikapalveluista.

Talousarvio 2026	TP	TP	TA	TA
SIVISTYS- JA KULTTUURILAUTAKUNTA	2023	2024	2025	2026
TULOSLASKELMA				
TOIMINTATUOTOT				
<i>Myyntituotot</i>	842.121,84	737.361,50	623.830,00	498.060,00
<i>Maksutuotot</i>	269.182,95	254.636,16	245.350,00	227.000,00
<i>Tuet ja avustukset</i>	508.214,63	690.773,80	268.620,00	230.730,00
<i>Muut toimintatuotot</i>	14.900,94	18.088,08	8.600,00	8.600,00
TOIMINTATUOTOT	1.634.420,36	1.700.859,54	1.146.400,00	964.390,00
TOIMINTAKULUT				
<i>Henkilöstökulut</i>	-11.256.517,94	-11.225.314,53	-11.025.180,00	-10.998.854,00
<i>Palvelujen ostot</i>	-1.614.014,95	-1.606.800,40	-1.488.910,00	-1.574.235,00
<i>Aineet, tarvikkeet ja tavarat</i>	-505.702,02	-514.446,57	-574.710,00	-504.030,00
<i>Avustukset</i>	-716.246,82	-683.738,82	-645.500,00	-656.500,00
<i>Muut toimintakulut</i>	-209.362,77	-201.537,36	-215.340,00	-206.602,00
TOIMINTAKULUT	-14.301.844,50	-14.231.837,68	-13.949.640,00	-13.940.221,00
TOIMINTAKATE/JÄÄMÄ	-12.667.424,14	-12.530.978,14	-12.803.240,00	-12.975.831,00
<i>Rahoitustuotot ja -kulut</i>	-59,68	1.464,42		
VUOSIKATE	-12.667.483,82	-12.529.513,72	-12.803.240,00	-12.975.831,00
<i>Suunnitelman mukaiset poistot</i>		-300,07		
<i>Poistot ja arvonalentumiset</i>		-300,07		
*TILIKAUDEN TULOS	-12.667.483,82	-12.529.813,79	-12.803.240,00	-12.975.831,00
TILIKAUDEN YLI- /ALIJÄÄMÄ	-12.667.483,82	-12.529.813,79	-12.803.240,00	-12.975.831,00
Sisäiset toimintatulot/menot	-4.080.470,76	-3.939.916,15	-4.107.370,00	-4.073.040,00

*Vastuualueen tilikauden tulos on valtuuston nähden sitova.

Sivistys ja kulttuuritoimen hallinto

Lautakunta ei ole määritellyt vastuualuetasoisesti sivistys- ja kulttuuritoimen hallinnolle tavoitteita talousarvioon.

Talousarvio 2026	TP	TP	TA	TA
SIVISTYS- JA KULTTUURITOIMEN HALLINTO	2023	2024	2025	2026
TULOSLASKELMA				
TOIMINTATUOTOT				
<i>Tuet ja avustukset</i>	403.012,57	618.614,71	168.350,00	69.700,00
TOIMINTATUOTOT	403.012,57	618.614,71	168.350,00	69.700,00
TOIMINTAKULUT				
<i>Henkilöstökulut</i>	-705.299,57	-624.263,29	-369.560,00	-274.682,00
<i>Palvelujen ostot</i>	-126.041,92	-88.386,53	-57.800,00	-41.080,00
<i>Aineet, tarvikkeet ja tavarat</i>	-23.906,16	-26.494,39	-21.550,00	-15.370,00
<i>Muut toimintakulut</i>	-2.145,85	-3.454,19	-660	-1.600,00
TOIMINTAKULUT	-857.393,50	-742.598,40	-449.570,00	-332.732,00
TOIMINTAKATE/JÄÄMÄ	-454.380,93	-123.983,69	-281.220,00	-263.032,00
<i>Rahoitustuotot ja -kulut</i>	-1,93			
VUOSIKATE	-454.382,86	-123.983,69	-281.220,00	-263.032,00
TILIKAUDEN TULOS	-454.382,86	-123.983,69	-281.220,00	-263.032,00
TILIKAUDEN YLI- /ALIJÄÄMÄ	-454.382,86	-123.983,69	-281.220,00	-263.032,00
Sisäiset toimintatulot/menot	-11.819,48	-12.773,84	-6.030,00	-7.770,00

Vastuualueelle ei ole arvioitu riskejä tai tehty henkilöstösuunnitelmaa.

Sivistyspalvelut

Valtuustoon nähden sitova palvelualue.

Sivistyspalveluiden palveluryhmä koostuu sivistys- ja kulttuurilautakunnan hallinnosta, varhaiskasvatuksesta, esi- ja perusopetuksesta, lukiokoulutuksesta ja vapaan sivistystyön koulutuksesta (Autere-opisto). Sivistyspalvelut muodostavat yhdessä kulttuuri- ja vapaa-ajan palveluiden kanssa sivistys- ja kulttuurilautakunnan alaisen toiminnan. Varhaiskasvatus tuottaa varhaiskasvatusikäisten lasten pedagogisesti suunniteltua kasvatusta, opetusta ja hoitoa. Esi- ja perusopetus vastaavat kaupungin esi- ja perusopetuspalveluiden järjestämisestä. Lukiokoulutus vastaa kaupungin lukiokoulutuksen järjestämisestä ja vapaan sivistystyön koulutus tuottaa vapaan sivistystyön koulutusta Autere-opistossa. Tulosityksiköt muodostavat yhdessä kulttuuri- ja vapaa-aikapalveluiden kanssa sivistys- ja kulttuuripalveluiden palvelualueen, jonka johtajana toimii sivistysjohtaja. Varhaiskasvatuksen, esi- ja perusopetuksen ja vapaan sivistystyön palveluiden vastuualueen tilivelvollinen on sivistysjohtaja ja lukiopalveluiden vastuualueen tilivelvollinen on lukion rehtori.

Talousarvio 2026	TP	TP	TA	TA
SIVISTYSPALVELUT	2023	2024	2025	2026
TULOSLASKELMA				
TOIMINTATUOTOT				
<i>Myyntituotot</i>	501.281,38	410.542,25	343.240,00	270.860,00
<i>Maksutuotot</i>	269.182,95	254.326,16	245.350,00	227.000,00
<i>Tuet ja avustukset</i>	68.451,97	4.269,09		
<i>Muut toimintatuotot</i>	4.779,88	8.486,85	600	600,00
TOIMINTATUOTOT	843.696,18	677.624,35	589.190,00	498.460,00
TOIMINTAKULUT				
<i>Henkilöstökulut</i>	-9.598.291,95	-9.666.922,99	-9.751.360,00	-9.785.518,00
<i>Palvelujen ostot</i>	-1.210.840,59	-1.253.355,24	-1.187.250,00	-1.280.855,00
<i>Aineet, tarvikkeet ja tavarat</i>	-347.907,21	-356.071,57	-435.490,00	-376.090,00
<i>Avustukset</i>	-295.914,44	-268.890,44	-271.000,00	-240.000,00
<i>Muut toimintakulut</i>	-167.141,88	-158.639,99	-170.300,00	-161.350,00
TOIMINTAKULUT	-11.620.096,07	-11.703.880,23	-11.815.400,00	-11.843.813,00
TOIMINTAKATE/JÄÄMÄ	-10.776.399,89	-11.026.255,88	-11.226.210,00	-11.345.353,00
<i>Rahoitustuotot ja -kulut</i>	-55,75	1.462,71		
VUOSIKATE	-10.776.455,64	-11.024.793,17	-11.226.210,00	-11.345.353,00
*TILIKAUDEN TULOS	-10.776.455,64	-11.024.793,17	-11.226.210,00	-11.345.353,00
TILIKAUDEN YLI- /ALIJÄÄMÄ	-10.776.455,64	-11.024.793,17	-11.226.210,00	-11.345.353,00
Sisäiset toimintatulot/menot	-3.214.140,24	-3.124.042,60	-3.261.160,00	-3.166.940,00

*Vastuualueen tilikauden tulos on valtuuston nähden sitova.

Palvelujen järjestäminen

Varhaiskasvatus

Varhaiskasvatus tuottaa varhaiskasvatuskäisten lasten pedagogisesti suunniteltua kasvatusta, opetusta ja hoitoa. Varhaiskasvatusta järjestetään Miinanhelmen päiväkodissa, Vilppulankosken päiväkodissa, Kolhon päiväkodissa ja Pohjaslahden ryhmäperhepäivähoidossa. Varhaiskasvatuspalveluihin kuuluu myös vuorohoito, jota järjestetään Miinanhelmen päiväkodissa Mäntässä. Esiopetusta täydentävää varhaiskasvatusta järjestetään koulujen tiloissa. Varhaiskasvatuksen erityisopettaja tukee lapsia, henkilökuntaa sekä perheitä konsultoimalla ja osallistumalla varhaiskasvatuksen arjen toimintaan.

Edellä esitettyjen palveluiden lisäksi varhaiskasvatuksen palveluihin kuuluvat kotihoidontuki ja yksityisen hoidon tuki. Kotihoidontukea maksetaan alle kolmivuotiaasta lapsesta, joka ei käytä kunnallista varhaiskasvatuspalvelua. Mänttä-Vilppulan kaupunki ei maksa lakisääteisen kotihoidon tuen lisäksi muuta kuntakohtaista lisäosaa.

Esiopetus

Esiopetus on osa Mänttä-Vilppulan kaupungin järjestämiä koulutuspalveluita. Esiopetus rakentuu valtakunnallisen opetussuunnitelman perusteiden pohjalle sekä paikallisiin opetussuunnitelmiin. Mänttä-Vilppulassa esiopetusta järjestetään peruskouluissa erillisryhmissä. 1.8.2021 alkaen myös esioppilaiden täydentävä varhaiskasvatus on järjestetty kouluilla. Hallinnollisesti ryhmät kuuluvat Savosenmäen, Vilppulankosken ja Kolhon kouluihin. Kunta on velvollinen järjestämään alueellaan asuville lapsille esiopetusta oppivelvollisuuden alkamista edeltävänä vuonna. Esiopetusta tulee antaa vähintään 700 tuntia vuodessa ja lapsen työpäivään saa kuulua enintään viisi oppituntia. Mikäli lapsi ei osallistu kunnan järjestämään esiopetukseen huoltaja vastaa siitä, että lapsi saa esiopetuksen tavoitteiden mukaista toimintaa. Kaupungilla ei ole velvollisuutta valvoa kotiopetuksessa tapahtuvaa esiopetusta.

Perusopetus

Perusopetus käsittää vuosiluokat 1–9, ja se on tarkoitettu koko ikäluokalle (7–16-vuotiaat). Perusopetuksella on sekä kasvatus- että opetustehtävä. Perusopetus tuottaa kaikille saman jatko-opintokelpoisuuden ja se on maksutonta. Opetuksen lisäksi ruokailu, oppikirjat ja muut oppimateriaalit sekä työvälineet ja -aineet ovat maksuttomia. Tietyin edellytyksin oppilaalla on oikeus saada maksuton koulukuljetus. Oppilaalla on myös oikeus saada maksutta opetukseen osallistumisen edellyttämä opiskeluhoito. Vammaisella tai muulla erityistä tukea tarvitsevalla on henkilökohtaisen tarpeensa mukaan oikeus saada maksutta opetukseen osallistumisen edellyttämät apuvälineet ja monipuolista tukea oppimiseensa. Perusopetuksen prosesseja ja toimintakulttuuria tarkastellaan edelleen ja kehitetään toimivammiksi, koska tuen tarve on muuttunut vaativammaksi ja tukea tarvitsevien oppilaiden määrä opetusryhmissä on kasvanut. Lisäksi Savosenmäen koulussa toimii kaksi erityisluokkaa, joista oppilaita integroidaan mahdollisuuksien mukaan yleisopetukseen. Koululaisten iltapäivätoimintaa järjestetään molemmilla Mänttä-Vilppulan alakouluilla. Kunnan järjestämästä vähintään 570 tunnin edellä mainitusta toiminnasta koulun työvuoden aikana saa valtiosuutta, mutta perusopetuslain mukaisen iltapäivätoiminnan järjestäminen ja hankkiminen ovat kunnan vapaaehtoinen tehtävä.

Lukiokoulutus

Lukiokoulutuksen tehtävänä on laaja-alaisen yleissivistyksen vahvistaminen. Lukiokoulutus antaa yleiset jatko-opintovalmiudet yliopistoihin, ammattikorkeakouluihin ja lukion oppimäärään perustuvaan ammatilliseen koulutukseen. Lukiossa hankittuja tietoja ja taitoja osoitetaan lukion päättötodistuksella, ylioppilastutkintotodistuksella, lukiodiplomeilla ja muilla näytöillä. Mäntän lukion tärkein tehtävä on toimia yleislukiona. Lukion tarjontaa on kehitetty siten, että lukiossa on aloitettu syksyllä 2021 lääketieteellis-luonnontieteellinen linja ensimmäisenä lukiona Suomessa. Lukiossa toimii myös huippu-urheiluakatemia (HUA), ja on mahdollisuus kuvataiteen ja musiikin painotusopintoihin yhteistyössä Autere-opiston ja Merikanto-opiston kanssa. Huippu-urheiluakatemian (HUA) opinnot järjestetään yhteistyössä SASKY koulutuskuntayhtymän Mäntän seudun koulutuskeskuksen kanssa. Lisäksi on sovittu yhteistyöstä lukion ja MSKK:n (Mäntän seudun koulutuskeskuksen) kanssa kaksoistutkinto-opintojen järjestämisestä. Lukion

opiskelijamäärä on noussut vuoden 2022 tammikuun 102 opiskelijasta 160 opiskelijaan syyskuuhun 2025 mennessä. Mäntän lukioon on saatu eri maista tulleita Finest Future – opiskelijoita jo viitenä syksynä peräkkäin. Opiskelijamäärän kasvu näkyy lukion valtionosuuksien merkittävänä kasvuna, mutta huomioitavaa on, että kustannukset kasvavat myös lukion opiskelijamäärän kasvaessa. Kehitys on ollut kuitenkin kaupungin kannalta kokonaisuutena positiivista taloudellisesti, ja se on myös kuntastrategian mukaista, kun lukiosta tulee entistä kansainvälisempi.

Lukion tulevaisuuden kannalta on erittäin harmillista, että EU- ja ETA-maiden ulkopuolelta tulevat opiskelijat joutuvat jatkossa maksamaan lukuvuosimaksuja sekä lukioissa että ammattikouluissa. Hallitus antoi asiaa koskevan lakiesityksen eduskunnalle 9.10.2025. Tämä merkitsee, että kolmansien maiden opiskelijoista ei jatkossa enää makseta valtionosuuksia opetusta järjestäville kunnille.

Vapaan sivistystyön koulutus

Autere-opisto on kansalaisopisto, jossa harjoitetaan vapaata sivistystyötä kaikkien asukkaiden parhaaksi. Sivistyspalveluiden tehtävänä on rakentaa yhdessä vapaan sivistystyön ja muiden kouluasteiden kanssa elinikäisen oppimisen Mänttä-Vilppulaa. Autere-opisto tukee kurssitoiminnallaan asukkaiden aktiivisuutta, hyvinvointia ja monipuolista kehittymistä sekä harrastus- ja koulutustoimintaa. Opetukseen voi osallistua kuka tahansa iästä ja koulutustaustasta riippumatta. Vapaassa sivistystyössä korostuu omaehtoinen oppiminen, yhteisöllisyys, ja osallisuus.

Merikanto-opisto on seutukunnallinen taideoppilaitos, joka antaa musiikin ja tanssin laajan oppimäärän mukaista taiteen perusopetusta kuuden kunnan alueella: Virroilla, Ruovedellä, Ähtärissä, Mänttä-Vilppulassa, Juupajoella ja Orivedellä. Sen tehtävänä on antaa korkeatasoista ja monipuolista taiteen perusopetusta laajan oppimäärän mukaan musiikin ja tanssin taiteenaloilla sekä järjestää konsertteja ja muuta musiikkikulttuurin kehittämiseen liittyvää toimintaa oppilaitoksen ja sen toimintaympäristön erityistarpeet ja mahdollisuudet huomioiden.

Toiminnalliset tavoitteet 2026

Toiminnalliset tavoitteet tukevat strategian toteutumista. Tavoitteen tarkoituksena on pyrkiä ohjaamaan palvelualueen toimintaa kohti haluttua strategista päämäärää.

Strategiaa toteuttavat toiminnalliset tavoitteet			
Strateginen tavoite	Toiminnallinen tavoite suunnitelmavuonna	Mittari& Lähtötaso	Tavoite
Taloudellisesti tasapainoinen seutukaupunki			
Palveluiden ja investointien kehittäminen kestäväällä tavalla.	Alakoulujen tuntikehys sopeutetaan laskeviin oppilasmääriin.	Savosenmäen koulun tuntikehystä leikataan 40 vvt Lähtötaso: 494,5 vvt Vilppulankosken koulun tuntikehystä leikataan 40 vvt Lähtötaso: 413	Savosenmäen koulun tuntikehys on 454,5 vvt Vilppulankosken koulun tuntikehys on 373 vvy
Yhtenäinen ja yhteisöllinen Taidekaupunki			
Strategisena tavoitteena on yhtenäisen ja yhteisöllisen taidekaupungin vahvistaminen.	Lasten osallisuuden vahvistaminen varhaiskasvatuksessa ja lapsilta tulleiden mielipiteiden huomioiminen varhaiskasvatuksen arjessa	Mitataan vanhemmille suunnatussa varhaiskasvatuskyselyssä: "Lastani kuunnellaan, häntä arvostetaan ja hänen mielipiteitään otetaan huomioon" Lähtötaso vuonna 2024 tehdystä kyselystä: 3,3	Kyselyn tulos 3,5 tai parempi
Yhtenäinen ja yhteisöllinen Taidekaupunki			
Yksi yhtenäinen kaupunki taajamien ja kaupunginosien perustana	Kuntalaistyytyväisyyden lisääminen viestintää kehittämällä.	Mitataan kuntalaiskyselyllä.	Kaupungin viestintä ja tiedotus asteikolla 1-5: tavoitetaso on 4 tai parempi

1. Alakoulujen tuntikehys sopeutetaan laskeviin oppilasmääriin. Savosenmäen koulun tuntikehystä leikataan 40 vvt ja Vilppulankosken koulun tuntikehystä leikataan 40 vvt. (vvt tarkoittaa vuosiviikkotuntia)
2. Lasten osallisuuden vahvistaminen tarttumalla lasten ajatuksiin ja ideoihin.
3. Tarkoituksena on lisätä kuntalaistyytyväisyyttä viestintää kehittämällä.

Kehittämisen painopisteet

Sivistyspalvelujen kehittämisen painopisteiksi asetetaan alakoulujen tuntikehysten sopeuttaminen, lasten osallisuuden vahvistaminen ja viestinnän kehittäminen.

Sisäinen valvonta ja riskienhallinta

Kulttuuri- ja vapaa-aikapalveluiden	Tunnistettu riski/kuvaus riskistä	Toimenpiteet riskin ennakoinniseksi ja hallitsemiseksi	Vaikutus 1-3	Todennäköisyys 1-3	Vastuuhenkilö ja toimintayksikkö	Riskien hallinnan toimenpiteiden seuranta ja raportointi
Toiminnallisten tavoitteiden riskit	Alakoulujen tuntikehystä ei saada sopeutettua laskeviin oppilasmääriin.	Toimintojen tehostaminen ja tuntikehysten leikkaaminen.	3	2	Sivistysjohtaja ja lukion rehtori / sivistyspalvelut	Sivistys- ja kulttuurilautakunta seuraa
Taloudellisten tavoitteiden riskit	Lukion toiminnan sopeuttaminen kv-opiskelijoiden vähenemiseen. (EU- ja ETA-maiden ulkopuolelta tulevilta opiskelijoilta aletaan periä lukukausimaksuja syksystä 2026 alkaen.	Opiskelijamäärien väheneminen on huomioitava lukion tuntikehyksessä.	2	3	Sivistysjohtaja ja lukion rehtori / sivistyspalvelut	Sivistys- ja kulttuurilautakunta seuraa
Ulkopuoliset riskit Kyberhyökkäykset tietokone-ohjelmiin	Mahdolliset kyberhyökkäykset koulujen, varhaiskasvatusta ja hallinnon ohjelmiin	Tietoturvariskeihin varautuminen varautumissuunnitelmissa	3	2		Sivistys- ja kulttuurilautakunta seuraa
Palveluiden järjestämisen riskit	Lakisääteisen inklusion toteuttaminen	Riittävän pätevä henkilökunta	3	2	Sivistysjohtaja / varhaiskasvatus, esi- ja perusopetus, lukiokoulutus	Sivistys- ja kulttuurilautakunta seuraa
Henkilöstöriskit	Henkilöstön suuri vaihtuvuus	Työhyvinvoinnista huolehtiminen ja varahenkilöiden osaamisen kehittäminen	1	1	Sivistysjohtaja / sivistyspalvelut	Sivistys- ja kulttuurilautakunta seuraa

Sivistyspalveluissa toiminnallisten tavoitteiden riski syntyy, jos alakoulujen tuntikehystä ei saada sopeutettua laskeviin oppilasmääriin. Näin ollen keväällä 2026 päätettävä lukuvuoden 2026-2027 tuntikehys on keskeisessä osassa riskin hallinnassa.

Taloudellisten tavoitteiden riski puolestaan syntyy, jos lukion toimintaa ei sopeuteta kansainvälisten opiskelijoiden määrän laskuun. EU- ja ETA-maiden ulkopuolelta tulevilta opiskelijoilta aletaan periä syksystä 2026 alkaen lukukausimaksuja. Se todennäköisesti johtaa kv-opiskelijoiden määrän voimakkaaseen laskuun.

Ulkopuolisista riskeistä selkeimpiä ovat mahdolliset kyberhyökkäykset koulujen, varhaiskasvatuksen ja sivistystoimen hallinnon ohjelmiin. Riskejä pyritään torjumaan varautumissuunnitelmissa.

Palveluiden järjestämisen riskeihin kuuluvat lakisääteisen inklusion toteutumisen haasteet. Mikäli päteviä työntekijöitä ei ole riittävästi, riski siitä, että inklusio ei toteudu, kasvaa merkittävästi.

Henkilöstöriskeihin kuuluu henkilöstön saatavuus ja vaihtuvuus, joka hankaloittaa toiminnan kehittämistä ja myös lisää tarvetta varahenkilöiden osaamisen kehittämiseen. Toisena henkilöstöriskinä esille nousee esihenkilöiden työn kuormittavuus, jota entisestään lisää muutosten läpi vieminen.

Sivistys- ja kulttuuripalveluiden sisäisen valvonnan osa-alueet ovat: Seuranta (Luottamushenkilöille kuuluva osa sisäistä valvontaa.) Sisäinen tarkkailu (Jatkuvaa päivittäistä toimintojen, varojen käytön ja muun talouden hoidon valvontaa. Tarkkailu kuuluu esihenkilöille.) Sisäinen tarkastus (Sisäinen tarkastus suoritetaan toimivan johdon tarkastuksessa tarvittaessa.)

Kulttuuri- ja vapaa-aikapalvelut

Kulttuuri- ja vapaa-aikapalvelut muodostavat yhdessä sivistyspalveluiden kanssa sivistys- ja kulttuurilautakunnan alaisen toiminnan. Kulttuuri- ja vapaa-aikapalveluiden vastuualueen hallintotyöskentelystä ja tilivelvollisuudesta vastaa kulttuuri- ja vapaa-aikapääällikkö. Palveluryhmän hallintotyöskentelyn kautta johdetaan vastuualueen kokonaistoimintaa ja kehittämistä, taloutta sekä lautakunnan päätöksentekoon tuotavien asioiden valmistelua.

Kulttuuri- ja vapaa-ajan vastuualueeseen kuuluvat hallinto, kulttuuri- ja matkailupalvelut, kirjastopalvelut, nuorisopalvelut ja liikuntapalvelut. Lisäksi vastuualueella toteutetaan kaupungin järjestökoordinaation tehtävää foorumitoiminnan ja osallisuusohjelman tavoitteiden mukaisesti.

Osavastuualueen esihenkilötehtävistä ja kirjastopalveluista ja vastaa kirjastopalvelupääällikkö, liikuntapalveluiden osalta liikuntapalvelupääällikkö ja nuorisopalveluiden osalta nuorisosihteeri.

Kulttuuri- ja vapaa-aikapalveluiden toiminnan yleistavoitteet kunnassa perustuvat lakeihin kuntien kulttuuritoiminnasta ja yleisistä kirjastoista sekä nuorisolakiin ja liikuntalakiin.

Talousarvio 2026:

Vastuualueelle on kirjastopalveluille lisätty 0,1 htv. Nuorisopalveluiden osalta tehtäviä yhdistelemällä vähentyy hankerahoituksen päättyessä määräaikainen koulunuorisotyöntekijäntehtävä 1,0 htv ja tarkennetaan edelleen tulo- ja kulurakennetta kulttuuri-, matkailu- ja liikuntapalveluissa.

Vastuualueen hanketyö 2026

Vastuualueen tuettua hanketoimintaa on suunniteltu toteutettavaksi n. 161.000 euron kokonaisuudella. Vastuualueen keskeiset hankkeet on koottu talousarviossa yhteiselle kustannuspaikalle (6063).

Kulttuuripalveluiden hankkeet

- Alfred Kordelinin säätiön Suuret kulttuurihankkeet Taidekaupungin Luovan kasvun keskus – Art Town Growth Lab vuosille 2025–2027
- Suomen Kulttuurirahaston Norma Sokan nimikkoapurahana tukeman valmistuvien taiteilijoiden näyttelyhankkeen (Kuvataiteen valtakunta) vuosille 2025-2026

Liikuntapalveluiden hankkeet

- Harrastamisen Suomen mallin polku seuratoimintaan 2025–2026
- Autereen polku

Nuorisopalveluiden hankkeet

- koulunuoriso-ohjaajahanke ”Koulunuorisotyön malli Taidekaupungissa”

- lasten ja nuorten paikallinen harrastustoimintahankkeen ”Taidekaupungin nuorisopalveluiden harrastustoiminta”
- toteutetaan sivistyspalveluiden kanssa yhteistyössä Harrastamisen Suomen malli 2025–2026 ”Taidekaupungin Harrastamisen Suomen Malli 2025–2026”

Vastuualueella on käytössä useita kaupungin sisäiseen laskutukseen liittyviä kiinteistöjä (esim. uimahalli, urheiluhalli, liikuntasalit, kirjastot ja nuorisotilat).

Mäntän Jääareenaa Oy:tä (konserniyhtiö 97,54 % omistussuudella) tuetaan liikuntapalveluista erikseen 280.000 euron vuosittaisella avustuksella.

Kulttuuri- ja vapaa-aikapalveluiden vastuualueen vuosikate (ulkoisilla menoilla) on – 1.367.446 euroa vuodelle 2026.

Talousarvio 2026	TP	TP	TA	TA
KULTTUURI- JA VAPAA-AIKAPALVELUT	2023	2024	2025	2026
TULOSLASKELMA				
TOIMINTATUOTOT				
<i>Myyntituotot</i>	340.840,46	326.819,25	280.590,00	227.200,00
<i>Maksutuotot</i>		310		
<i>Tuet ja avustukset</i>	36.750,09	67.890,00	100.270,00	161.030,00
<i>Muut toimintatuotot</i>	10.121,06	9.601,23	8.000,00	8.000,00
TOIMINTATUOTOT	387.711,61	404.620,48	388.860,00	396.230,00
TOIMINTAKULUT				
<i>Henkilöstökulut</i>	-952.926,42	-934.128,25	-904.260,00	-938.654,00
<i>Palvelujen ostot</i>	-277.132,44	-265.058,63	-243.860,00	-252.300,00
<i>Aineet, tarvikkeet ja tavarat</i>	-133.888,65	-131.880,61	-117.670,00	-112.570,00
<i>Avustukset</i>	-420.332,38	-414.848,38	-374.500,00	-416.500,00
<i>Muut toimintakulut</i>	-40.075,04	-39.443,18	-44.380,00	-43.652,00
TOIMINTAKULUT	-1.824.354,93	-1.785.359,05	-1.684.670,00	-1.763.676,00
TOIMINTAKATE/JÄÄMÄ	-1.436.643,32	-1.380.738,57	-1.295.810,00	-1.367.446,00
<i>Rahoitustuotot ja -kulut</i>	-2	1,71		
VUOSIKATE	-1.436.645,32	-1.380.736,86	-1.295.810,00	-1.367.446,00
<i>Suunnitelman mukaiset poistot</i>		-300,07		
<i>Poistot ja arvonalentumiset</i>		-300,07		
*TILIKAUDEN TULOS	-1.436.645,32	-1.381.036,93	-1.295.810,00	-1.367.446,00
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	-1.436.645,32	-1.381.036,93	-1.295.810,00	-1.367.446,00
Sisäiset toimintatulot/menot	-854.511,04	-803.099,71	-840.180,00	-898.330,00

*Vastuualueen tilikauden tulos on valtuuston nähden sitova.

Palvelujen järjestäminen

Kulttuuri- ja vapaa-aikapalveluiden hallinto

Kulttuuri- ja vapaa-aikapalveluiden hallintotyöskentelyn kautta johdetaan vastualueen toimintaa, henkilöstöä, kehittämistä, hankerahoituksia ja taloutta sekä lautakunnan päätöksentekoon tuotavien asioiden valmistelua.

Kulttuuri- ja vapaa-aikapalveluiden vastuualueesta vastaa kulttuuri- ja vapaa-aikapäälikkö.

Henkilöstö: 0,5 htv: kulttuuri- ja vapaa-aikapäälikkö.

Kulttuuri- ja matkailupalvelut

Palveluyksikkö tukee ja kehittää alueen kulttuuritoimintaa, matkailun edistämistä sekä koordinoi järjestöyhteistyötä. Samalla tarjotaan kuntalaisille monipuolisia mahdollisuuksia kulttuuriharrastuksiin ja oman hyvinvoinnin edistämiseen. Kunnan kulttuuritoiminnan tukeminen, edistäminen ja eri toimijoiden kanssa tehtävä yhteistyö perustuu lakiin kuntien kulttuuritoiminnasta. Toimintaa kehitetään yhdessä paikallisten taiteilijoiden ja kulttuuritoimijoiden kanssa. Kaupunki tukee merkittäviä tapahtumia/toimijoita erillisten sopimusten kautta. Myös teatteri- ja kuorotoimintaa, taidenäyttelyitä sekä kaupungin eri taajamissa toteutettavia tapahtumia avustetaan vuosittain haettavien kulttuuriavustusten kautta.

Kulttuurihyvinvoinnin ja erillisten tapahtumien toteutumista edistetään lisäksi erillisten hankerahoitusten ja rahoituskumppanuuksien kautta. Taidekaupunki on mukana myös maakunnallisessa kulttuuriverkosto Operaatio Pirkanmaassa 2025–2029, jonka kautta toteutetaan yhteisiä kulttuurisisältöjä sekä edistetään tuotanto- ja rahoitusosaamista kunnissa. Kulttuuri- ja matkailupalvelut on verkottunut myös suomalaisten kulttuurikuntien kanssa edistämään paikallisen elinvoiman kehittämistä ja tietotaidon lisäämistä.

Kulttuuri ja taide edistävät kaupungin tunnettuuden ja hyvinvoinnin lisäksi paikkakunnan elinvoimaisuutta sekä matkailutuloa yrityksille ja tapahtumatoimijoille. Kaupungin elinvoimaisuutta, näkyvyyttä ja kiinnostavuutta asuin- ja vierailukohteena tuodaan esille matkailukehittämisen ja kaupunkimarkkinoinnin kautta sekä ylläpitämällä taidekaupunki-brändiä ja monimuotoisia verkkosisältöjä. Matkailuyhteistyötä ja -näkyvyyttä toteutetaan kumppanuuksilla sekä naapurikuntien (Juupajoki, Keuruu, Ruovesi, Virrat) kanssa ylläpidetyllä matkailuverkostolla. Palveluyksikkö toimii yhdistävänä tekijänä kolmannen sektorin, yrittäjien ja eri hallinnon alojen kesken. Paikkakunnan toimijoiden välistä yhteistyötä ja palveluiden kehittämistä sekä niiden toteuttamista edistetään 4 kertaa vuodessa järjestettävissä järjestö- ja toimijafoorumeissa, kohdennetuissa toimialan työryhmätapaamisissa sekä perinnetyössä vuosittaistapahtumineen. Kulttuuri- ja matkailupalveluiden vastuuhenkilönä toimii kulttuuri- ja vapaa-aikapäälikkö.

Henkilöstö 3,7 htv: kulttuuri- ja vapaa-aikapäälikkö 0,5 htv, matkailukoordinaattori 1 htv, määräaikaiset hankkeisiin sidotut kulttuurituottaja-hankekoordinaattori 1 htv ja yhteisötaiteilijat 1,2 htv.

Kirjastopalvelut

Kirjastolaki määrittelee kirjastoille laajan tehtäväkentän sivistyksen- ja kulttuurin peruspalveluina. Tehtävinä on: tarjota pääsy aineistoihin, tietoon ja kulttuurisisältöihin; ylläpitää monipuolista ja uudistuvaa kokoelmaa; edistää lukemista ja kirjallisuutta; tarjota tietopalvelua, ohjausta ja tukea tiedon hankintaan ja käyttöön sekä monipuoliseen lukutaitoon; tarjota tiloja oppimiseen, harrastamiseen, työskentelyyn ja kansalaistoimintaan; edistää yhteiskunnallista ja kulttuurista vuoropuhelua. Kirjastoilla on merkittävä rooli aktiivisen kansalaisuuden, demokratian ja sananvapauden edistämisessä.

Kirjastot ovat taidekaupungin käytetyimpiä monipuolisia kulttuurikeskuksia, jotka lisäävät kansalaisten hyvinvointia, osallisuutta ja yhteisöllisyyttä. Mänttä-Vilppulan kaupunginkirjaston toimipisteitä ovat Mäntän, Vilppulan ja Kolhon kirjastot. Kirjastolla on vaihtuvia siirtokokoelmia terveyskeskuksen vuodeosastolla sekä vanhusten palvelutaloissa. Lisäksi on muutamia

kotipalveluasiakkaita. Kirjaston ja koulujen yhteistyösopimus on kirjattu opetussuunnitelmiin. Kirjasto tekee yhteistyötä myös varhaiskasvatuksen, kulttuuri-, nuoriso- ja liikuntapalveluiden, Autere- ja Merikanto-opistojen sekä monien yhdistysten ja toimijoiden kanssa. Mänttä-Vilppulan kaupunginkirjasto kuuluu Piki-kimppaan, jossa ovat mukana Pirkanmaan kunnalliset kirjastot. Kirjastoilla on yhteinen asiakas- ja aineistotietokanta sekä Piki-verkkokirjasto. Palveluihin kuuluu myös Kansalliskirjaston ja yleisten kirjastojen yhteistyössä tuottama E-kirjasto. Kirjaston toimintaa ja saavutettavuutta pyritään kehittämään haettavien hankeavustusten avulla. Kirjaston lainamäärätavoite talousarviovuodelle on 130 000. Kirjastopalveluiden vastuuhenkilönä toimii kirjastopalvelupäällikkö.

Henkilöstö 6,72 htv: kirjastopalvelupäällikkö 1 htv ja kirjastohenkilöstö 5,72 htv

Liikuntapalvelut

Liikuntapalveluiden tehtävänä on toteuttaa kaupungin alueella liikuntalain määräämää tehtävää, organisoida ja kehittää liikuntapaikkojen käyttöä sekä tuottaa niissä toimivia liikuntapalveluita sekä -tapahtumia. Tavoitteena on terveyttä edistävä, omaehtoinen liikunta sekä asukkaiden hyvinvoinnin lisääminen. Liikuntapalveluiden tuottamiseen tarvitaan suunnitelmallisia toimenpiteitä ja aktiivista yhteistyötä alueen yksityisten toimijoiden, yhdistysten ja seurojen kanssa. Liikuntapalveluiden toteuttamisessa ja suunnittelussa huomioidaan erityisryhmien liikunnalliset tarpeet ja esteettömyyden toteutuminen.

Liikuntapalveluiden toteuttamisen keskiössä ovat suorituspaikat, joita ylläpidetään kaupungin infrapalveluiden kautta koko kaupungin alueella (Urheilukeskus, Parkkivuori, Mäntänvuori, kylien toimintapaikat Kolhossa ja Pohjaslahdella, korttelikentät, ulkoilualueet ja -reitit). Liikuntapalvelut suunnittelee ja organisoii toiminnan eri kohteissa ja samalla kehittää koko kaupungin liikuntatarjontaa eri toimijoiden kanssa yhteisen liikuntaohjelman pohjalta.

Liikkuva ihminen – Terve 2030 -liikuntaohjelman painopisteiksi on valittu lapset ja nuoret, luontoon liittyvän omaehtoisen liikkumisen kasvattaminen sekä uimahallin toiminnan ja käytön edistäminen. Liikuntapaikkojen investoinneissa on kärkihankkeena suunnitteilla Vilppulaa ja Mänttää yhdistävän Autereen polun loppuunsaattaminen (2.vaihe eli ns. Vilppulankosken reitti). Samalla nykyistä liikuntapaikkaverkostoa vahvistetaan yhteistyössä infrapalveluiden kanssa.

Uimahallin toimintaa kehitetään kampanjoilla, tapahtumilla ja liikunnanohjauksella. Uimataidon edistämisessä tehdään yhteistyötä varhaiskasvatuksen ja koulujen kanssa. Vauva- ja perheutia kehitetään yhteistyössä palveluntarjoajien kanssa. Uimahallin vuoden 2026 kävijämäärätavoitteena on 38 000 käyntikertaa, jota edistetään aktiivisella tiedottamisella ja kampanjoilla. Lisäksi liikuntapalveluiden osana toteutetaan myös tapahtumallista liikkumisen ohjausta kesäaikana uimahallin aukioloaikojen ulkopuolella puistojumpissa ja toimintakäyryn mittaus -tilaisuuksissa.

Jäähallin toiminnasta vastaa kaupunkikonserniyhtiö Mäntän Jääareena Oy. Jäähalli tarjoaa kaupunkilaisille tilat monipuolisia jääliikuntapalveluita varten. Jäähallin alue ja tila mahdollistaa lisäksi myös muiden tapahtumien järjestämisen (esim. konsertit, messut ja ulkoilmanäytökset kuten drive in –elokuvat ja festivaalit). Kaupunki tukee halliyhtiön kokonaistoimintaa vuosittaisella avustuksella liikuntapalveluiden kustannuspaikalta ja liikuntapalvelupäällikön työpanosta myydään sopimuksen mukaisesti jäähalliyhtiölle.

Liikuntapalveluiden yhtenä tehtävänä on toimia yhdistävänä tekijänä kolmannen sektorin ja eri hallinnonalojen kesken. Liikkumisen ja liikunnan edistäminen lisää asukasviihtyvyyttä, kuntalaisten hyvinvointia ja osaltaan yhdistysten toimintaedellytyksiä. Toimijoiden välistä yhteistyötä ja palveluiden kehittämistä sekä niiden toteuttamista edistetään kolme kertaa vuodessa tapahtuvissa kokoontumisissa ja seurafoorumissa.

Liikunta on myös nähtävä vahvana matkailu- ja vetovoimatekijänä, sillä paikkakunnalle suuntautuu merkittävästi peli- ja kilpailumatkailua sekä lisääntyvässä määrin vapaa-ajan liikuntamatkailua. Liikuntapalveluiden vastuuhenkilönä toimii liikuntapalvelupäällikkö.

Henkilöstö 5,2 htv: liikuntapalvelupäällikkö 1 htv, uinninvalvojat/liikunnanohjaajat 3 htv, laitoshenkilöt 1,2 htv

Nuorisopalvelut

Nuorisotyö kuuluu kunnan lakisääteisiin tehtäviin. Nuorisolaissa säädetään, että kunnan tulee luoda edellytyksiä nuorisotyölle ja nuorten omaehtoiselle toiminnalle järjestämällä palveluita ja tiloja sekä tukemalla nuorten kansalaistoimintaa.

Mänttä-Vilppulan kaupungin hyvinvointisuunnitelman sekä Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman kautta ohjataan ja kehitetään lasten, nuorten ja perheiden hyvinvointityötä kunnassa. Nuorisopalveluiden toiminnassa keskitytään koulunuorisotyöhön, ohjattuun kerhotoimintaan sekä jokaiselle nuorelle tarjottavaan turvalliseen avoimeen toimintaan nuorisotiloissa.

Nuorten kohtaamispaikkoina toimivat Mäntän, Vilppulan ja Kolhon nuorisotilat. Mäntän nuorisotila Kirkkis mahdollistaa monitoimitilana tiiviin yhteistyön eri järjestötoimijoiden kanssa sekä eri tapahtumien toteuttamisen. Vilppulan nuorisotalo Paliksen kellarikerroksessa on kolme erillistä tilaa, jotka mahdollistavat puitteet nuorten harrastustoiminnalle. Tilat soveltuvat esimerkiksi nuorten kulttuuriseen pienryhmätoimintaan, bänditoimintaan ja podcast-äänitysstudiotoimintaan. Tilat mahdollistavat tulevaisuudessa myös ohjatun kerhotoiminnan toteuttamisen esim. Harrastamisen Suomen malli -toiminnan kautta. Kolhon nuorisotilat ovat avoinna kerran viikossa kiinnittäen alueen nuoret yhteisölliseen toimintaan lähellä kyläkeskusta.

Nuorisotiloissa järjestetään yhdessä nuorten ja kolmannen sektorin toimijoiden kanssa myös kohdennettuja tapahtumia kuten eSport-, lani- ja musiikkitilaisuuksia. Nuorisotilat toimivat myös työllisyyspalveluiden nuorten aikuisten starttiryhmiä palveluohjauksen toteuttamispaikkana. Kesäaikoina nuorisopalvelut toteuttaa jalkautuvaa nuorisotyötä eri taajamissa toiminnallisen nuorisotyön merkeissä. Nuorisopalvelut tekee aktiivista poikkihallinnollista yhteistyötä erityisesti koulujen, työllisyyspalveluiden ja hyvinvointialueen sosiaalipalveluiden kanssa. Suunnitelmana on hakea jatkoa AVI:n rahoittamalle koulunuoriso-ohjaajahankkeelle. Lisäksi koulujen kanssa toteutetaan yhteistyötä luokkien ryhmätyksissä ja eri teemapäivien järjestelyissä.

Nuorisovaltuuston (nuva) toimintaa aktivoidaan ottamalla jäsenet mukaan erilaisten poikkihallinnollisten ja kolmannen sektorin kanssa järjestettävien tapahtumien ja toiminnan suunnitteluun. Nuorisovaltuuston nimetyt edustajat ovat mukana kaupungin palvelualueiden lautakuntien kokouksissa ja Pirkanmaan hyvinvointialueen nuorisotyössä. Nuorisopalvelut ja nuorisovaltuusto järjestävät yhdessä vuosittaisen lasten ja nuorten foorumin.

Nuorisopalveluiden vastuuhenkilönä toimii nuorisosihteeri. Henkilöstö 3,4 htv: nuorisosihteeri 1 htv, kouluvalmentaja 1 htv, nuoriso-ohjaaja 1 htv, tuntiohjaajat 0,4 htv

Toiminnalliset tavoitteet 2026

Toiminnalliset tavoitteet tukevat strategian toteutumista. Tavoitteen tarkoituksena on pyrkiä ohjaamaan palvelualueen toimintaa kohti haluttua strategista päämäärää.

Strategiaa toteuttavat toiminnalliset tavoitteet			
Strateginen tavoite	Toiminnallinen tavoite suunnitelmavuonna	Mittari& Lähtötaso	Tavoite
Taloudellisesti tasapainoinen seutukaupunki			
Tasapainoinen talous kaiken päätöksenteon ja toiminnan taustalla	Palveluiden ja saavutettavuuden kehittäminen kestäväällä tavalla: Kirjaston käytön ja lainamäärän lisääntyminen olemassa olevalla henkilöstöresursseilla.	Kirjaston lainamäärät 134 308 (2024) Lähde: tilastot. kirjastot.fi	Tavoite: lainamäärä on 135 000 tai enemmän
Yhtenäinen ja yhteisöllinen Taidekaupunki			
Yksi yhtenäinen kaupunki taajamien ja kaupunginosien perustana	Nuorisotyö tavoittaa nuoret ja luo pohjan tulevaisuuden veto- ja pitovoimalle	Lasten ja nuorten kohtaamisten määrä (mm. nuorisotilakävijät, ohjattu harrastustoiminta, jalkautuva nuorisotyö ja koulunuorisotyö)	Lasten ja nuorten kohtaamisten määrä on vähintään 11 500/vuosi
Yksi yhtenäinen kaupunki taajamien ja kaupunginosien perustana	Liikuntapalvelujen käyttö lisääntyy uimahallilla ja kuntosaleilla	Uimahallissa tuloa/käyntikerta 3,18 e (DLL kassajärjestelmä 2024) Aktivoitujen kuntosalikorttien määrä 878 (DLL kassajärjestelmä 2024)	Aktivoituja kuntosalikortteja >900 Uimahallin käyntikerrat Uimahallin tulot >3,18/käyntikerta
Kaupungin eri toimijoiden, sidosryhmien ja kumppaneiden välinen tiivis yhteistyö kaupunkilaisten hyvän elämän mahdollistajana	Asukashyvinvoinnin edistäminen kulttuurin kautta.	Kulttuurikasvatusohjelmassa ja Luovan kasvun keskus-hankkeessa toteutettujen vierailujen ja tapahtumien määrät	Vierailujen (esim. yhteisötaiteilijan vierailut alakoulussa) ja järjestettyjen tapahtumien yhteismäärä 100

Tavoitteet 2026

1. Palveluiden ja saavutettavuuden kehittäminen kestäväällä tavalla

Kirjastopalveluiden saavutettavuutta ja lainamääriä vahvistetaan kestävä kehittämisen periaatteiden mukaisesti. Kirjaston saavutettavuutta edistetään mm. aukioloaikoja muokkaamalla, omatoimiaikaa pidentämällä, kiertolainakokoelmilla, kokoelmatyöllä, hyllyjärjestelyillä ja kirjaston e-palveluiden käyttökoulutuksilla. Kirjastopalveluiden kehittämistoimintaa tuetaan haettavalla hankerahoituksella ja sen suunnittelussa ja toteutuksessa hyödynnetään kirjastoverkkoselvitystä, jota päivitetään tarpeen mukaan.

2. Asukashyvinvoinnin edistäminen

Asukashyvinvoinnin edistäminen on keskeinen sekä kunnan että hyvinvointialueen yhteistavoite. Kehitetään nuorisopalveluita vastaamaan muuttuvaa palvelutarvetta huomioiden väestömäärän ja nuorten ikäluokkien pieneneminen. Lisätään ennaltaehkäisevää nuorisotyötä kehittämällä koulunuorisotyötä ja jalkautuvaa nuorisotyötä. Lisätään kulttuurihyvinvointia hyödyntämällä *Luovan kasvun keskus* -hankkeen yhteisötaiteilijoiden osaamista sekä lisäämällä kulttuurikasvatukseen liittyviä vierailuja ja osallistavia toimintamuotoja.

3. Liikuntapalvelujen käyttö lisääntyy uimahallilla ja kuntosaleilla

Uimahallin toimintaa ja kävijämäärää edistetään kampanjoilla, tapahtumilla sekä liikunnanohjauksella. Uimataidon edistämiseksi tehdään tiivistä yhteistyötä varhaiskasvatuksen ja koulujen kanssa. Lasten ja nuorten uimataidon kehittymistä tuetaan maksuttomilla Harrastamisen Suomen mallin uima- ja uimataitokerhoilla sekä haetaan yhteistyössä sivistyspalveluiden kanssa hankerahoitusta perusopetuksen uimataidon

opetuksen vahvistamiseen. Kuntosaleissa liikkumista tuetaan qr-koodipohjaisten ohjevideoiden, liikunnanohjauksen avulla ja mahdollistamalla esim. Autere-opiston kohdennetut kuntosalikurssit.

Kehittämisen painopisteet

Kulttuuri- ja vapaa-aikapalveluiden painopisteet:

1. Kirjastopalveluiden saavutettavuuden edistäminen.
2. Lasten- ja nuorten hyvinvoinnin edistäminen Harrastamisen Suomen mallin ja Harrastamisen Suomen mallin polku seuratoimintaan harrastustoiminnalla, nuorisopalveluiden kerhotoiminnalla ja kulttuurikasvatusohjelman toteutuksella. Koulunuorisotyön vakiinnuttaminen osaksi kouluarkea.
3. Yhteisöllisten kulttuuritapahtumien mahdollistaminen kirjastoissa hanketyönä ja järjestöjen toteuttamana.
4. Matkailuohjelman ja kulttuurisuunnitelman (ent. kulttuuristrategia) päivittäminen.
5. Omaehtoisen liikkumisen tukeminen liikuntapaikkoja ja luontoreittejä kehittämällä.

Sisäinen valvonta kulttuuri- ja vapaa-aikapalveluissa

Kulttuuri- ja vapaa-aikapalveluissa sisäisen valvonnan osa-alueet:

1. Toiminnallinen valvonta

Varmistetaan, että toiminta toteutuu lautakunnan ja valtuuston tavoitteiden mukaisesti, palvelut ovat riittäviä ja saavutettavia, ja niiden vaikuttavuutta seurataan esimerkiksi asiakaspalautteen ja osallistujamäärien avulla.

2. Taloudellinen valvonta

Valvotaan, että määrärahoja käytetään talousarvion mukaisesti, hankinnat tehdään lain ja ohjeiden mukaan, tulot ja maksut käsitellään oikein, ja talouden toteutumaa seurataan säännöllisesti raportoinnin avulla.

3. Henkilöstön osalta

Varmistetaan, että tehtävät, vastuut ja työnjako ovat selkeitä, henkilöstön osaamista kehitetään, työaikoja ja poissaoloja seurataan, etätyösopimuksia noudatetaan ja työhyvinvointi sekä eettinen toiminta toteutuvat.

4. Oikeudellinen valvonta

Varmistetaan, että kaikki päätökset ja toimet ovat lainmukaisia, esteellisyys säännöksiä ja tietosuojaa noudatetaan, ja asiakirjat käsitellään oikein ennen toimeenpanoa.

5. Riskienhallinta

Tunnistetaan ja ehkäistään toimintaan, talouteen, henkilöstöön, tietoturvaan ja maineeseen liittyviä riskejä sekä laaditaan tarvittaessa varautumis- ja toimenpidesuunnitelmat.

6. Tietoturva ja tietohallinto

Valvonta kohdistuu siihen, että sähköisiä järjestelmiä käytetään turvallisesti, asiakas- ja varausrekisterien tietoja suojataan, tietosuojaselosteet ovat ajan tasalla ja henkilöstö on koulutettu tietoturva-asioissa.

7. Raportointi ja seuranta

Toiminnasta raportoidaan säännöllisesti johdolle ja lautakunnalle, poikkeamia analysoidaan ja niihin reagoidaan, ja valvontatoimet dokumentoidaan asianmukaisesti.

8. Avoimuus ja yhteistyö

Valvonta edellyttää avointa tiedonkulkua, yhteistyötä eri toimijoiden välillä sekä kuntalaisten osallistumisen ja palautteen mahdollistamista päätöksenteossa.

Riskienhallinta kulttuuri- ja vapaa-aikapalveluissa

Kulttuuri- ja vapaa-aikapalveluiden	Tunnistettu riski/kuvaus riskistä	Toimenpiteet riskin ennakointiin ja hallitsemiseksi	Vaikutus 1-3	Todennäköisyys 1-3	Vastuuhenkilö ja toimintayksikkö	Riskien hallinnan toimenpiteiden seuranta ja raportointi
Toiminnallisten tavoitteiden riskit	Tilojen käyttäjämäärien väheneminen pitkällä aikavälillä (asukasmäärän väheneminen ja ikäluokkien pieneneminen).	Palveluiden sopeuttaminen ja ennakoiti talousarviovalmistelun yhteydessä.	2	3	Sivistysjohtaja, kulttuuri- ja vapaa-aikapäällikkö, yksiköiden viranhaltijat	Toiminnallisten tavoitteiden mittareiden seuranta ja raportointi lautakunnassa.
Taloudellisten tavoitteiden riskit	Pääsylipputulosten väheneminen	Toiminnan kehittäminen, käyttäjämäärien jatkuva seuranta, näkyvyyden ja markkinoinnin edistäminen, laskutuskierroksen nopeuttaminen ja hintojen tarkistus.	2	2	Kulttuuri- ja vapaa-aikapäällikkö, yksiköiden viranhaltijat	Kävijämäärien ja tulomittareiden seuranta kuukausiraporttien ja osavuositarkastusten yhteydessä.
Taloudellisten tavoitteiden riskit	Tuettujen hankkeiden määrän väheneminen, omavaraisuus tai hankkeiden toteutumattomuus.	Hankehallinnoinnin (talous, projektin hallinta, ym.) osaamisen kehittäminen. Avustushakujen aktiivinen seuranta ja yhteistyö hakemisessa.	2	2	Kulttuuri- ja vapaa-aikapäällikkö, yksiköiden viranhaltijat, hankkeista vastaavat koordinaattorit	Hankkeiden toteutuksen seuranta ohjausryhmissä sekä taloushallinnon ja palveluryhmän esihenkilön kanssa. Hankkeiden toteutumisen raportointi lautakunnassa.
Toimintaympäristön ja toiminnan organisoimisen riskit	Tilojen, laitteistojen ja kalusteiden kunto asiakaskäytössä.	Yhteistyömallien kehittäminen tilojen käytön, valvonnan osalta. Ohjeiden ja sopimusten tarkentaminen. Ilmoituskäytäntöjen selkeyttäminen.	1	2	Sivistysjohtaja Kulttuuri- ja vapaa-aikapäällikkö Yksiköiden viranhaltijat	Ohjeistusten ja sopimusten toteutumisen ja ajantasaisuuden seuranta palvelu- ja vastuualueitasolla.
Ulkopuoliset riskit	Ilkivalta ja rakennusten, tilojen tai taideteosten sotkeminen.	Kameravalvonnasta kehittäminen ja ylläpito. Lasten ja nuorten osallistaminen yhteisötaiteeseen. Muut kasvatus- ja koulutustoimenpiteet yhteistyössä vanhempien, koulupoliisin, nuorisopalveluiden ja paikallislehden kanssa.	2	2	Kulttuuri- ja vapaa-aikapäällikkö, yksiköiden viranhaltijat	Toimenpiteiden yhteinen kirjaamis- ja ilmoitustapa viranomaisille. Määrien seuranta tilapalveluiden kanssa. Raportointi lautakunnassa.

Palveluiden järjestämisen riskit	Osaavan työvoiman saatavuus ja pysyvyys	Rekrytointien ja haastatteluprosessien laadukkuus. Henkilöstön tehtäväkuvausten ajantasaisuus ja sitouttaminen toiminnan kehittämiseen. Yhteistyö henkilöstöhallinnon kanssa muutostilanteissa.	1	1	Kulttuuri- ja vapaa-aikapäällikkö, yksiköiden viranhaltijat	Vaihtuvuuden seuranta. Raportointi henkilöstöhallintoon.
Henkilöstöriskit	Henkilöstön jaksaminen ja riittävyys	Työhyvinvoinnista huolehtiminen ja varahenkilöiden osaamisen kehittäminen. Työyhteisön pelisääntöjen kirjaaminen ja noudattaminen.	2	2	Sivistysjohtaja Kulttuuri- ja vapaa-aikapäällikkö Yksiköiden viranhaltijat	Varhaisen tuen mallin aktiivinen käyttö ja työterveysneuvottelut. Seuranta ja toimenpiteet yhteistyössä henkilöstöhallinnon kanssa.
Henkilöstöuhat	Asiakkaiden epäasiallinen käytös ja väkivallan uhka asiakaspalvelukohtauksissa ja sosiaalisessa mediassa.	Turvallisuus- ja viestintäsuunnitelmat ajan tasalle. Kriisitilanteiden koulutus yksiköissä ja AVEKKI-koulutus.	1	2	Kulttuuri- ja vapaa-aikapäällikkö, yksiköiden viranhaltijat	Turvallisuussuunnitelmien toteutumisen seuranta. Koulutusten toteuttaminen. Raportointi riskienseurannan yhteydessä.
Muu tunnistettu riski	Jäähalliyhtiön taloudellinen kantokyky	Avustusten suhteuttaminen palvelutasoon. Palvelusopimusten tarkentaminen.	2	3	Sivistysjohtaja Kulttuuri- ja vapaa-aikapäällikkö Liikuntapalvelupäällikkö	Seuranta ja ennakkotiedot taloushallintoon. Tiedot KH:n konserniohjaukselle.

Kulttuuri- ja vapaa-aikapalveluissa toiminnallisen riskin muodostaa väestömäärän väheneminen, joka pidemmällä aikavälillä vaikuttaa väistämättä palveluverkon laajuuteen, aukioloaikoihin sekä saavutettavuuteen. Taloudellisena riskinä on keskeisesti talouden haasteet, jotka edellyttävät jatkossa entistä enemmän tukeutumista julkisrahoitteisten hankkeiden toteuttamiseen. Henkilöstöriskeihin kuuluu henkilöstön määrän supistaminen, joka tuo haasteita toiminnan toteutuksiin, palvelulaatuun ja kehittämiseen lisäten merkittävästi yksiköiden esihenkilöiden ja työntekijöiden työn kuormittavuutta. Ryhmäpalvelutoiminnoissa kuten nuorisopalvelussa on kiinnitettävä erityistä, huomiota ohjaustoiminnan turvalliseen toteuttamiseen ja häiriötilanteiden ennakointiin.

Henkilöstösuunnitelma sivistys- ja kulttuurilautakunta

HENKILÖSTÖSUUNNITELMA (henkilötyövuosittain)

Sivistys- ja kulttuurilautakunta	TP 2024*	TA 2025	TA 2026	MUUTOS
Sivistyspalvelut	2,5	2,5	2,2	-0,3
Viestintä			1	-0,3
Varhaiskasvatus (4) Sivistysjohtaja	34,06	34,06	32,3	-1,76
Määräaikaiset	20,43	20,43	18,82	-1,61
Esi- ja perusopetus (4) Sivistysjohtaja	95,3	95,3	92,52	-2,78
Määräaikaiset	4,58	4,58	8,83	
Lukiokoulutus (4) Lukion rehtori	9,75	9,75	11	1,25
Vapaan sivistystyön koulutus (4) Sivistysjohtaja	0,7	0,7	0,7	
Hanketyöntekijät	1,15	1,15	0	-1,15
Määräaikaiset				
Sivistyspalvelut, vastuualue yhteensä	168,47	168,47	167,37	
Kulttuuri- ja vapaa-aikapalvelut	0,5	0,5	0,5	
Kulttuuri- ja matkailupalvelut	1,5	1,5	1,5	
määräaikaiset	1	1	2,2	1,2
Kirjastopalvelut	6,62	6,62	6,72	0,1
määräaikaiset	0,4		0	
Nuorisopalvelut	3	3	3	
määräaikaiset	1	1	0,4	-0,6
Liikuntapalvelut	5	5	5,2	0,2
määräaikaiset	0	0	0	
Kulttuuri- ja vapaa-aikapalvelut, vastuualue yhteensä	19,02	18,62	19,52	
Lautakunta yhteensä	187,49	187,09	186,89	

Lyhytaikaisia sijaisia/määräaikaisuuksia ei ole henkilöstösuunnitelmaan suunniteltu.

Lyhytaikaisiin sijaisuuksiin voi syntyä tarvetta esimerkiksi asiakaspalvelussa sairaspöissaolojen osalta.

KAUPUNKIKEHITYSLAUTAKUNTA

Palvelualue vastaa kaupungin teknisistä palveluista sekä elinvoiman kehittämisestä. Lautakunnan alaisuudessa toimii elinvoimajaosto, jonka tehtävänä on edistää elinkeinopalvelujen, asumisen ja matkailun kehittämistä, huolehtia yhteyksistä elinkeinoelämään ja huolehtia osaltaan elinkeinotoiminnan oppilaitosyhteistyöstä. Vastuualueet ovat seuraavat:

Hallinto. Hallinto sisältää toimialajohtajan, lautakunnan sihteerin (0,4 htv) sekä vastuualueiden yhteisen toimistosihteerin (1 htv). Tilivelvollinen viranhaltija: kaupunkikehitysjohtaja

Tilapalvelut. Vastuualue sisältää rakennuttamisen, kiinteistöjen kunnossapidon, kiinteistönhoidon, vuokrauksen, puhtauspalvelut ja ruokapalvelut. Tilivelvollinen viranhaltija: kaupunkikehitysjohtaja

Infra- ja ympäristöpalvelut. Vastuualue sisältää kadut ja yleiset alueet, vesihuollon, puistot ja liikuntapaikat sekä ympäristöterveyshuolto ja ympäristönsuojelu. Tilivelvollinen viranhaltija: infrapalvelupäällikkö

Kaupunkisuunnittelu- ja lupapalvelut. Vastuualue sisältää kaavoituksen ja maankäytön, rakennusvalvonnan, paikkatiedon, kiinteistönmuodostuksen ja maastomittauksen. Tilivelvollinen viranhaltija: kaupunkisuunnittelupäällikkö

Talousarvio 2026	TP	TP	TA	TA
KAUPUNKIKEHITYSLAUTAKUNTA	2023	2024	2025	2026
TULOSLASKELMA				
TOIMINTATUOTOT				
<i>Myyntituotot</i>	363.008,91	308.180,59	424.500,00	449.570,00
<i>Maksutuotot</i>	78.827,42	89.658,96	39.300,00	46.800,00
<i>Tuet ja avustukset</i>	52.210,59	55.370,79		
<i>Muut toimintatuotot</i>	3.181.291,98	3.340.749,74	3.282.500,00	1.037.450,00
TOIMINTATUOTOT	3.675.338,90	3.793.960,08	3.746.300,00	1.533.820,00
TOIMINTAKULUT				
<i>Henkilöstökulut</i>	-3.376.907,87	-3.115.458,33	-3.381.460,00	-3.268.751,00
<i>Palvelujen ostot</i>	-2.219.570,22	-2.465.908,75	-2.687.330,00	-2.122.017,00
<i>Aineet, tarvikkeet ja tavarat</i>	-2.497.760,60	-2.611.041,48	-2.711.350,00	-1.931.140,00
<i>Avustukset</i>	-99.015,21	-101.844,92	-145.300,00	-98.000,00
<i>Muut toimintakulut</i>	-201.964,35	-223.920,14	-207.815,00	-221.290,00
TOIMINTAKULUT	-8.395.218,25	-8.518.173,62	-9.133.255,00	-7.641.198,00
TOIMINTAKATE/JÄÄMÄ	-4.719.879,35	-4.724.213,54	-5.386.955,00	-6.107.378,00
<i>Rahoitustuotot ja -kulut</i>	-59,7	2.331,08		
VUOSIKATE	-4.719.939,05	-4.721.882,46	-5.386.955,00	-6.107.378,00
<i>Suunnitelman mukaiset poistot</i>	-2.523.950,10	-2.526.760,46	-2.704.320,00	-2.479.073,00
<i>Arvon alentumiset</i>	-900.444,43	-1.731.842,43	-340.000,00	
<i>Poistot ja arvonalentumiset</i>	-3.424.394,53	-4.258.602,89	-3.044.320,00	-2.479.073,00
TILIKAUDEN TULOS	-8.144.333,58	-8.980.485,35	-8.431.275,00	-8.586.451,00
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	-8.144.333,58	-8.980.485,35	-8.431.275,00	-8.586.451,00
Sisäiset toimintatulot/menot	4.243.626,78	4.072.413,48	4.187.260,00	4.149.667,00

Talousarvio 2026

Edelliseen vuoteen verrattuna merkittävimmät muutokset ovat seuraavat (-/vaikutus toimintakatteen kasvamiseen, +/-vaikutus toimintakatteen pienenemiseen).

Tilapalvelut:

- 1.6.2025 kaukolämmön hinta laski 83 euroon/MWh alv 0% (laskua 8,8 %)
- Sähköenergian hinnan ei odoteta nousevan ratkaisevasti suojausten johdosta
- Rakennusten kunnossapitotasoa joudutaan laskemaan säästöä haettaessa
- Vilppulan kunnantalo ja Kolhon koulujen tyhjillään olo rasittaa tilapalvelujen taloutta
- Vuokratulojen vähentyminen SOTE-kiinteistöjen yhtiöittämisen kautta, kulujen vähennys ei riitä kompensoimaan vuokramenetyksiä
- Tarpeettomien kiinteistöjen myynti

Infra- ja ympäristöpalvelut:

- Talousarviossa ei ole varauduttu yksityisteiden perusparannuksien avustuksiin
- Toimintaympäristössä ei ole tapahtunut merkittäviä muutoksia

Kaupunkikehitys- ja lupapalvelut:

- Lakimuutokset tuovat/ovat tuoneet mukanaan muutoksia, josta osin johtuen lupamaksut rakennusvalvonnassa ovat pienentyneet, mutta neuvontaa annetaan enemmän.
- Muuttuneiden ja muutoksessa olevien lakien vuoksi myös ohjelmistoja on kehitetty ja kehitetään edelleen, minkä seurauksena ohjelmistokulut nousevat.
- Säästöä on löydetty konsulttipalkkioista. Osa kaavoista tehdään omana työnä.

Palvelujen järjestäminen

Tilapalvelut

Tilapalveluiden tehtäviin kuuluvat rakennuttaminen, vuokraaminen ja kaupungin omistamien kiinteistöjen ylläpitäminen, mikä käsittää kunnossapidon, kiinteistönhoidon sekä siivous- ja ruokapalveluiden järjestämisen. Tilapalvelut toimivat kaupungin kiinteistöhallinnanyksikkönä. Kaupungin omistamien tilojen käyttöä laskutetaan sisäisellä vuokralla. Sisäisen vuokran perusteet ovat tarkastelussa.

Kiinteistöjen piha- ja viheralueiden hoitotyöt toteutetaan infrapalvelut-vastuualueen resursseilla sekä infra-palveluille kesäkaudeksi palkattaville kausityöntekijöillä.

Siivouspalvelun tehtäviin kuuluu päivittäiset ylläpitosiivoukset ja vuosittaiset perussiivoukset kaupungin eri toimipisteissä. Siivouspalvelut mahdollistavat asiakkaiden perustoiminnot tuoden viihtyisyyttä, turvallisuutta ja ylläpitäen terveyttä. Mäntän Jääareena Oy:n kanssa on palvelusopimus koskien kiinteistönhoito- ja siivouspalveluja.

Ruokapalvelut valmistavat ateriat lasten, oppilaiden ja erityisryhmien tarpeisiin sekä henkilöstöruokailuun. Valmistuskeittioita on neljä ja kolme jakelupistettä (Kolhon päiväkotia ja Vilppulan päiväkotia ja Vilppulan yhteiskoulu).

Tilapalvelut

Talousarvio 2026	TP	TP	TA	TA
TILAPALVELUT	2023	2024	2025	2026
TULOSLASKELMA				
TOIMINTATUOTOT				
<i>Myyntituotot</i>	67.678,11	50.844,93	108.000,00	181.570,00
<i>Tuet ja avustukset</i>	210,59	2.370,79		
<i>Muut toimintatuotot</i>	3.015.655,39	3.211.814,05	3.155.500,00	912.950,00
TOIMINTATUOTOT	3.083.544,09	3.265.029,77	3.263.500,00	1.094.520,00
TOIMINTAKULUT				
<i>Henkilöstökulut</i>	-2.232.689,08	-2.053.586,56	-2.214.590,0	-2.036.923,00
<i>Palvelujen ostot</i>	-977.650,90	-1.239.860,17	-1.322.880,0	-786.967,00
<i>Aineet, tarvikkeet ja tavarat</i>	-2.217.346,57	-2.319.887,58	-2.434.200,0	-1.644.590,00
<i>Muut toimintakulut</i>	-159.107,26	-180.208,96	-182.925,00	-193.250,00
TOIMINTAKULUT	-5.586.793,81	-5.793.543,27	-6.154.595,0	-4.896.672,00
TOIMINTAKATE/JÄÄMÄ	-2.503.249,72	-2.528.513,50	-2.891.095,0	-3.549.210,00
<i>Rahoitustuotot ja -kulut</i>	-39,23	2.081,44		
VUOSIKATE	-2.503.288,95	-2.526.432,06	-2.891.095,0	-3.549.210,00
<i>Suunnitelman mukaiset poistot</i>	-1.433.542,91	-1.407.517,63	-1.413.630,0	-1.347.462,00
<i>Arvon alentumiset</i>	-900.444,43	-989.118,54	-340.000,00	
<i>Poistot ja arvonalentumiset</i>	-2.333.987,34	-2.396.636,17	-1.753.630,0	-1.347.462,00
TILIKAUDEN TULOS	-4.837.276,29	-4.923.068,23	-4.644.725,0	-4.896.672,00
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	-4.837.276,29	-4.923.068,23	-4.644.725,0	-4.896.672,00
Sisäiset toimintatulot/menot	4.330.666,63	4.153.739,52	4.249.140,00	4.258.722,00

Infra- ja ympäristöpalvelut

Vastuualueen tehtäviin kuuluvat katujen, puistojen, liikuntapaikkojen ja muiden yleisten alueiden (torit, leikkipaikat, satamat, matonpesupaikat, matkailuvaunualue ja koskikalastus) rakennuttaminen ja ylläpito sekä kaupungin metsien hoito ja yksityistieavustusten jakaminen. Vastuualue huolehtii yleisestä siisteydestä, viihtyisyydestä ja turvallisuudesta. Tulosityksikköön kuuluu myös ympäristöterveydenhuollon ja ympäristönsuojelutehtävät sekä vesihuolto. Palvelut toteuttaa Keuruun kaupunki Mänttä-Vilppulan alueella ja käyttää niissä jaostolle annettua päätösvaltaa. Ympäristönsuojeluviranomainen on myös lainsäädännön mukainen kunnan maan- ja valvontaviranomainen.

Mäntän alueella 1/3 teiden talvikunnossapidosta hoidetaan omalla kalustolla ja loput yksityisten urakoitsijoiden toimesta. Vilppulassa ja Kolhossa talvikunnossapito ostetaan kokonaisuudessaan ulkopuolisilta urakoitsijoilta. Kesäkunnossapito hoidetaan Mäntän alueella pääasiassa omalla kalustolla, Vilppulassa omalla kalustolla ja ulkopuolisten urakoitsijoiden toimesta ja Kolhossa pääosin ulkopuolisten urakoitsijoiden toimesta etäisyydestä johtuen. Hoidettavia katuja on 102 km, erillisiä kevyen liikenteen väyliä 20 km ja katuvalopisteitä 3200 kpl.

Kaupungin alueella on noin 160 tiekuntaa, joista kunnossapitoavustusta saa noin 96 tiekuntaa määrärahojen puitteissa. Perusparantamisavustusta maksetaan määrärahojen puitteissa sellaisille tiekunnille, jotka saavat ELY-keskuksen avustusta tai Metka-avustusta, kun tiellä on kolme

vakinaista asuntoa tai tiellä on huomattava liikenteellinen merkitys. Vuodelle 2026 ei ole varauduttu talousarviossa perusparannusavustuksiin, koska ei ole tiedossa tulevia perusparannushankkeita. Suurin osa puistoista ja yleisistä alueista hoidetaan omana työnä, mutta osa tehtävistä ostetaan ulkopuolisilta urakoitsijoilta ja palveluntuottajilta, mm. Vilppulan satama-alueen matkailualueen vuokrauspalvelut ja muut ylläpitotehtävät.

Infrapalveluihin kuuluu myös osittain kaupungin kiinteistöjen käsin tehtävät piha-alueiden talvikunnossapitotyöt. Kesäkunnossapitotyöt tehdään infrapalveluiden henkilöstöllä myös kaikkiin kaupungin omistamiin kiinteistöihin. Henkilöstösuunnitelmassa on varauduttu neljällä kuuden kuukauden ja yhdellä viiden kuukauden ajanjaksolla kausityöntekijöitä kesäkunnossapitoon. Lisäksi henkilöstösuunnitelmassa on varauduttu yhdeksään kuukauden mittaiseen kesätyöjaksoon.

Vilppulan alueen metsäsuunnitelma on voimassa 2021–2030 ja Mäntän alueen metsäsuunnitelma on voimassa 2018–2027. Suunnitelmat sisältävät yhteensä 630 hehtaaria metsämaata, mihin sisältyy myös puistometsiä. Kaupungin hankintahakkuut ja hoitotyöt tehdään ostopalveluina. Mäntän Jääareena Oy:n kanssa on palvelusopimus koskien jäähallin jään ylläpitoa. Liikunnan kehittämishankkeet ja hyvinvointityö on siirretty pääasiassa kulttuuri- ja vapaa-aikapalveluille. Keuruun, Jämsän, Mänttä-Vilppulan ja Virtain kaupunkien sekä Kuhmoisten ja Ruoveden kuntien yhteisen Keurusselän ympäristölautakunnan sekä Keuruun ja Mänttä-Vilppulan kaupunkien yhteisen Keurusselän ympäristönsuojelujaoston isäntäkuntana toimii Keuruun kaupunki. Ympäristölautakunnan tehtävänä on elinympäristöön vaikuttavin toimenpitein edistää väestön terveyttä ja hyvinvointia. Lautakunta huolehtii terveydensuojelulain 763/94 ja elintarvikelain 297/21 mainittujen lakien mukaisista ympäristöterveydenhuollolle määrätyistä tehtävistä. Keuruun Ympäristölautakunta toimii kunnan terveydensuojeluviranomaisena. Heille kuuluu elintarvikevalvonta, tupakkavalvonta, asuntoterveys, kuluttajaturvallisuus, uimavedet, talousvedet ja eläinlääkäripalvelut. Keurusselän ympäristönsuojelujaoston tehtävänä on edistää ympäristön säilymistä ekologisesti kestäväenä, arvoiltaan monimuotoisena, viihtyisenä ja virikkeellisenä. Ympäristönsuojelujaosto huolehtii kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle lainsäädännössä säädetyistä tehtävistä toimialueensa Keuruun ja Mänttä-Vilppulan kaupunkien osalta ja käyttää niissä jaostolle annettua päätösvaltaa. Ympäristönsuojeluviranomainen on myös lainsäädännön mukainen kunnan maa-aineslupa- ja valvontaviranomainen. Keurusselän ympäristön- ja terveydensuojelutoimisto laskuttaa yhteistyökunnilta yhteistoimintasopimuksen mukaisesti kuntien maksuosuuden asukaslukujen mukaisessa suhteessa 50 lukuun ottamatta eläinlääkintää, jossa 25 % maksuosuudesta määräytyy kunnassa olevien maidontuotantilojen lukumäärän perusteella. Vesihuollon kehittäminen yhdessä Mäntän Kaukolämpö ja Vesi Oy:n kanssa ja muun muassa lisäämällä yhteistyötä paikallisten vesiosuuskuntien kesken. Pohjavesiensuojelusuunnitelman ja vesihuollon kehittämissuunnitelman toimenpiteitä pyritään toteuttamaan talousarvion puitteissa.

Talousarvio 2026	TP	TP	TA	TA
INFRA- JA YMPÄRISTÖPALVELUT	2023	2024	2025	2026
TULOSLASKELMA				
TOIMINTATUOTOT				
<i>Myyntituotot</i>	201.404,05	150.786,52	217.000,00	172.000,00
<i>Muut toimintatuotot</i>	15.284,99	17.580,14	12.000,00	12.000,00
TOIMINTATUOTOT	216.689,04	168.366,66	229.000,00	184.000,00
TOIMINTAKULUT				
<i>Henkilöstökulut</i>	-718.281,28	-706.702,25	-777.120,00	-814.502,00
<i>Palvelujen ostot</i>	-912.275,83	-865.544,56	-942.000,00	-915.700,00
<i>Aineet, tarvikkeet ja tavarat</i>	-274.928,05	-284.565,61	-266.650,00	-272.850,00
<i>Avustukset</i>	-99.015,21	-101.844,92	-145.300,00	-98.000,00

<i>Muut toimintakulut</i>	-22.168,24	-31.933,47	-16.050,00	-19.150,00
TOIMINTAKULUT	-2.026.668,61	-1.990.590,81	-2.147.120,0	-2.120.202,00
TOIMINTAKATE/JÄÄMÄ	-1.809.979,57	-1.822.224,15	-1.918.120,0	-1.936.202,00
<i>Rahoitustuotot ja -kulut</i>	-20,47	49,89		
VUOSIKATE	-1.810.000,04	-1.822.174,26	-1.918.120,0	-1.936.202,00
<i>Suunnitelman mukaiset poistot</i>	-1.090.407,19	-1.119.242,83	-1.286.410,0	-1.126.611,00
<i>Poistot ja arvonalentumiset</i>	-1.090.407,19	-742.723,89	-1.286.410,0	-1.126.611,00
TILIKAUDEN TULOS	-2.900.407,23	-3.684.140,98	-3.204.530,00	-3.062.813,00
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	-2.900.407,23	-3.684.140,98	-3.204.530,0	-3.062.813,00
Sisäiset toimintatulot/menot	-39.473,28	-36.182,34	-23.140,00	-64.291,00

Kaupunkisuunnittelu- ja lupapalvelut

Kaupunkisuunnittelu- ja lupapalvelut vastaa kaupunkiympäristön yleis- ja toteutussuunnittelusta, kaavoituksesta, kiinteistö- ja mittauspalveluiden tuottamisesta, kartta- ja paikkatietopalveluista, kiinteistön muodostuksen tehtävistä Mäntän asemakaava-alueella, rakennusvalvonnasta, rakennus- ja huoneistorekisterin pitämisestä ja tietojen toimittamisesta muille viranomaisille, osoitejärjestelmästä, maaomaisuuden hallinnoinnista, tonttien markkinoinnista ja myynnistä, poikkeamislupien ja suunnittelutarveratkaisujen valmistelusta. Vastuualue osallistuu myös maakunnalliseen ja seudulliseen kaavoitustyöhön ja vastaa kaupungin maankäytön strategisesta suunnittelusta. Kaupunki omistaa maata noin 1.300 hehtaaria.

Kaupunki toimii kiinteistörekisterin pitäjänä Mäntän asemakaava-alueella. Kaupungin lakisääteiset kiinteistöinsinöörit tehtävät hoitaa sopimusperusteisesti Maanmittauslaitos 1.7.2023 lähtien.

Kaupungin rekisteripalvelut ovat CGI:n toimittamassa Facta-kuntarekisterissä. Paikkatietojärjestelmää ja sen käyttöä kehitetään yhteistyössä Keuruun ja Virtain sekä järjestelmätoimittajien kanssa. Nykyinen ESRI-tuoteperheen yhteinen kuntalicenssisopimus on voimassa 29.3.2027 asti. Tonttipörssi ja palvelukartat tullaan siirtämään uudelle alustalle ArcGIS online Collectorin tuen loppuessa vuoden 2026 alusta. Samalla voidaan keskittyä tonttipörssin visuaalisuuteen ja helppokäyttöisyyteen ja kehittää sitä edelleen. Rakennusvalvonnan lupahakemukset hoidetaan sähköisesti Lupapiste.fi -palvelun kautta. Kaupungin nettisivuilla karttapalveluja tarjotaan Swecon karttapalvelusovelluksen kautta kaupunkilaisten käyttöön. Vuoden 2026 alusta on tarkoitus aloittaa Ylä-Pirkanmaan rakennusvalvontaviranomaisen työ eli yhdistää alueen rakennusvalvonnat yhdeksi rakentamislain tavoitteiden mukaisesti.

Kiinteistö- ja mittauspalvelut myy sopimusperusteisesti Mäntän Kaukolämpö- ja Vesihuolto Oy:lle kunnallistekniikan mittaus- sekä johtotietojen ylläpitopalvelun. Johtotiedot ylläpidetään KeyAqua-sovelluksella.

Rakennusrekisterin tarkistustyö on käynnistetty vuonna 2020. Työn keskeisimpänä tarkoituksena on saattaa kaupungin rakennusrekisteri ajan tasalle koskien rakennuksia, jotka puuttuvat rekisteristä, tai joiden tiedoissa on rekisterissä puutteita. Samalla tasapuolistetaan kiinteistöverojen maksamista kaupungin alueella.

Joukkoliikennepalvelut sisältää asiointi- ja palveluliikenteen, ostetut linja-autovuorot sekä ELY-keskuksen järjestämän joukkoliikenteen. Koulukuljetuksista vastaa sivistyspalvelut. Elinvoiman osalta nähdään erityisen tärkeäksi vähintään riittävän liikennetason ja saavutettavuuden turvaaminen, mutta myös niiden kehittäminen mahdollisuuksien ja resurssien mukaan. Raideliikenteen lisävuoroista tehdään päätöksiä syksyn 2025 aikana, mikä saattaa vaikuttaa tulevien vuosien talousarvioihin.

Palvelu- ja asiointiliikenne (KYYTI) on kaikille avointa taajaman ulkopuolista liikennettä ja 60 tarkoituksena on tavoittaa kauppa-, virasto ym. palvelut. Asiointireittejä on 4 kpl (ma,ti,ke ja pe), palvelu ostetaan Matka Mäkelä Oy:ltä. Kaupunki ostaa koulupäivisin linja-autovuoron välille Mänttä-Kolho Matka Mäkelä Oy:ltä. ELY-keskuksen järjestämää joukkoliikennettä on 5 reitillä; Mänttä-Ruovesi (Bussi-Manninen), Tampere-Orivesi-Juupajoki-Mänttä-Vilppula (Valkeakosken Liikenne), Keuruu-Mänttä (Matka Mäkelä), Mänttä-Jämsä ja Mänttä-Halli (Tilausliikenne Lampinen). ELY-keskus maksaa 70 % kustannuksista. Jämsän ja Hallin reitillä tehdään yhteistyötä Keski-Suomen ELY-keskuksen ja Jämsän kaupungin kanssa.

Henkilöstö 6,60 hv: kaupunkisuunnittelupäällikkö, maankäyttöinsinööri, paikkatietosuunnittelija, kartoittaja, rakennustarkastaja ja lupasihteeri (60%) sekä rakennusrekisterityön projektityöntekijä (määräaikainen).

Talousarvio 2026	TP	TP	TA	TA
KAUPUNKISUUNNITTELU- JA LUPAPALVELUT	2023	2024	2025	2026
TULOSLASKELMA				
TOIMINTATUOTOT				
<i>Myyntituotot</i>	93.926,75	106.549,14	99.500,00	96.000,00
<i>Maksutuotot</i>	78.827,42	89.658,96	39.300,00	46.000,00
<i>Tuet ja avustukset</i>	52.000,00	53.000,00		
<i>Muut toimintatuotot</i>	150.351,60	111.355,55	115.000,00	112.500,00
TOIMINTATUOTOT	375.105,77	360.563,65	253.800,00	255.300,00
TOIMINTAKULUT				
<i>Henkilöstökulut</i>	-425.937,51	-355.169,52	-389.750,00	-417.326,00
<i>Palvelujen ostot</i>	-329.643,49	-360.504,02	-422.450,00	-437.350,00
<i>Aineet, tarvikkeet ja tavarat</i>	-5.485,98	-6.588,29	-10.500,00	-13.700,00
<i>Muut toimintakulut</i>	-20.688,85	-11.777,71	-8.840,00	-8.800,00
TOIMINTAKULUT	-781.755,83	-734.039,54	-831.540,00	-877.266,00
TOIMINTAKATE/JÄÄMÄ	-406.650,06	-373.475,89	-577.740,00	-621.966,00
<i>Rahoitustuotot ja -kulut</i>		199,75		
VUOSIKATE	-406.650,06	-373.276,14	-577.740,00	-621.966,00
<i>Suunnitelman mukaiset poistot</i>			-4.280,00	-5.000,00
<i>Poistot ja arvonalentumiset</i>			-4.280,00	-5.000,00
TILIKAUDEN TULOS	-406.650,06	-373.276,14	-582.020,00	-626.966,00
TILIKAUDEN YLI- /ALIJÄÄMÄ	-406.650,06	-373.276,14	-582.020,00	-626.966,00
Sisäiset toimintatulot/menot	-47.566,57	-45.143,70	-38.740,00	-44.764,00

Palvelualueen toiminnalliset tavoitteet 2026

Toiminnalliset tavoitteet tukevat strategian toteutumista. Alla kuvattu lautakunnan valtuustoon nähden sitovat päätavoitteet vuodelle 2026.

Strategiaa toteuttavat toiminnalliset tavoitteet			
Strateginen tavoite	Toiminnallinen tavoite suunnitelmavuonna	Mittari& Lähtötaso	Tavoite
Tasapainoinen talous kaiken päätöksenteon ja toiminnan taustalla			
Tasapainoinen talous kaiken päätöksenteon ja toiminnan taustalla	Tarpeettomista kiinteistöistä luopuminen myynnin tai muun omistusjärjestelyn kautta	Luovutetut kiinteistöt	Omistettujen osakkeiden ja kiinteistöjen määrän väheneminen
Yritysmuuntoinen ajattelutapa – yrityspalveluiden kehittäminen elinvoiman ja hyvinvoinnin veturina			
Yritysmuuntoinen ajattelutapa – yrityspalveluiden kehittäminen elinvoiman ja hyvinvoinnin veturina	Hankintatoimen kehittäminen yhteistyössä yritysten kanssa elinvoimajaaoston kautta; Hankintakalenterin käyttöönotto	Yrityskyselyt Hankintakalenterin käyttöönotto	Avoimet ja näkyvät hankintakilpailutukset

1. Tarpeettomista kiinteistöistä luopuminen, joko myymällä tai purkaen
2. Hankintojen näkyvyyden parantaminen hankintasuunnitelmien julkaisemisella

Vastuualueiden toiminnalliset tavoitteet 2026

Tilapalveluiden strategiaa toteuttavat toiminnalliset tavoitteet			
Strateginen tavoite	Toiminnallinen tavoite suunnitelmavuonna	Mittari& Lähtötaso	Tavoite
Tasapainoinen talous kaiken päätöksenteon ja toiminnan taustalla			
Tasapainoinen talous kaiken päätöksenteon ja toiminnan taustalla	Kiinteistöstrategian toteutus.	Ylläpitokustannukset/ kiinteistöjen määrä	Hum-neliömäärä on pienempi kuin edellisenä tilikautena
Palveluiden ja investointien kehittäminen ja turvallisuus osa arkea			
Kustannustehokkaat palvelut	Ruokalista suunnittelu asiakkaiden toiveet huomioiden. Puhtauspalveluiden tuottaminen asiakkaan toiminta ja muutokset huomioiden. Siivouksen mitoituksen mukaisen palvelun tuottaminen. Ruoka- ja puhtauspalvelut tuotetaan asiakkaiden toiveet huomioiden ja laatuvaatimukset täyttäen	Asiakaspalaute/-kysely Laatuwierrokset	Asiakaspalautteen tulos >3 Sovitut puhtaustasot toteutuvat

1. Kaikille kaupungin omistamille kiinteistöille on kehittämissuunnitelma(salkutus). Tavoitteena on muun muassa nostaa niiden rakennusten käyttöasteita, jotka säilytetään omistuksessa ja luopua niistä rakennuksista, joiden käyttöaste on vähäinen ja/tai käyttökustannukset ovat suuret toimintaan nähden.
- 2.

Infra- ja ympäristöpalveluiden strategiaa toteuttavat toiminnalliset tavoitteet			
Strateginen tavoite	Toiminnallinen tavoite suunnitelmavuonna	Mittari& Lähtötaso	Tavoite
Palveluiden ja investointien kehittäminen kestäväällä tavalla			
Palveluiden ja investointien kehittäminen kestäväällä tavalla	Asiakaskyselyllä kartoitetaan tyytyväisyyttä infra- ja ympäristöpalveluista	Asiakaskysely toteutetaan ensimmäistä kertaa	Kattava palautteiden määrä
Palveluiden ja investointien kehittäminen kestäväällä tavalla			
Palveluiden ja investointien kehittäminen kestäväällä tavalla	Katuvalaisinten vaihto LED-valaisimiin	Valaisinten vaihtomäärä	Vaihdettu 100 kpl

1. Kuntalaisille suunnattu kysely katujen, yleisten alueiden ja liikuntapaikkojen hoidosta ja kunnossapidosta
2. Valaisimia vaihdetaan erillisen suunnitelman mukaisesti eri kaduille. Erityisesti kiinnitetään huomiota eniten energiaa kuluttaviin valaisimiin

Kaupunkisuunnittelu- ja lupapalveluiden strategiaa toteuttavat toiminnalliset tavoitteet			
Strateginen tavoite	Toiminnallinen tavoite suunnitelmavuonna	Mittari& Lähtötaso	Tavoite
Palveluiden ja investointien kehittäminen kestäväällä tavalla			
Sujuvat lupaprosessit	Kuntien rakennusvalvontojen yhteistyön tiivistäminen ja sujuvat lupakäsittelyt. Luvat käsitellään kuukauden sisällä siitä, kun ne ovat käsiteltävissä ympärivuoden.	Lupakäsittelyn kesto Lähtötaso: loma-aikoina ei ole ollut lupakäsittelyä.	Lupakäsittely <1kk
Yritysmuuntoinen ajattelutapa – yrityspalveluiden kehittäminen elinvoiman ja hyvinvoinnin veturina			
Tonttipörssin uudistaminen	Tonttipörssin helppokäyttöisyyden ja visuaalisuuden lisääminen uuden alustan kautta	Uusi tonttipörssi käytössä	Tonttipörssi uudella alustalla käytettävissä syksyllä 2026
Yritysmuuntoinen ajattelutapa – yrityspalveluiden kehittäminen elinvoiman ja hyvinvoinnin veturina			
Sujuvat kaavoitusprosessit	Vähintään yksi asemakaava ehdotusvaiheessa	Asemakaavoituksen eteneminen	Mäntän virastotalon kaavamuutos on ehdotusvaiheessa vuoden loppuun mennessä

1. Ylä-Pirkanmaan kuntien on tarkoitus tiivistää rakennusvalvonnan osalta yhteistyötä, mikä mahdollistaa tulevaisuudessa yhteisen rakennusvalvontaviranomaisen muodostamisen, mikäli lakiuudistus vaatii asukas pohjaan perustuvaa rakennusvalvontaa. Tavoitteena on isojen muutosten keskellä turvata sujuvat lupakäytännöt ja lisätä joustavuutta. Kuntien lupaprosessit sujuvat paremmin, kun lupia voidaan myöntää, vaikka joku rakennustarkastajista olisi vuosilomalla. Myös riskit vähenevät eikä toimintaan tule katkoksia samalla tavalla kuin ainoan rakennustarkastajan joutuessa esimerkiksi sairauslomalle.

2. Tonttipörssi tullaan uudistamaan, sillä nykyisen alustan tuki lakkaa. Uusi alusta on saman valmistajan ja avaa uusia mahdollisuuksia visuaalisuuden ja helppokäyttöisyyden osalta. Edellä mainittuihin tullaan kiinnittämään erityistä huomiota tonttipörssiä uudistettaessa.
3. Kaupunkisuunnittelussa aloitetaan vuoden alusta kaavojen osalta omaa tuotantoa. Tarkoituksena on toteuttaa vuosittain vähintään yksi kaupungin oma kaava omana työnä ja mahdollistaa tarvittaessa kaavoitussopimuksella kaavoittaminen silloin kuin se on aikataulullisesti järkevää ja mahdollista. Tavoitteena on saattaa yksi asemakaavamuutos ehdotusvaiheeseen vuoden loppuun mennessä.

Palvelualueen kehittämisen painopisteet

Kaupunkikehityslautakunnan kehittämisen painopisteet: Hankintojen ennakointiin keskitytään enemmän. Tavoitteena on, että varsinkin arvoltaan suurissa hankkeissa suunnittelu ja toteutus tapahtuvat siten että ne toteutetaan talousarvio ja -suunnitelmavuosina ennakoitavalla ja täten mahdollisimman edullisella tavalla. Tämän seurauksena myös tietoa hankkeista voidaan tuottaa toimintaympäristöön ennen varsinaisen tarjouspyynnön julkaisemista. Markkinavuoropuhelulle on enemmän aikaa.

Yhteistyötä parannetaan paikkakunnan yrittäjien kanssa elinvoimajaoston toimintaa kehittäen, jolloin saadaan kentältä tulevaa tietoa hyödynnettyä kaupungin kehittämisen yhtenä osana.

Vastuualueiden kehittämisen painopisteet

Tilapalveluiden kehittämisen painopistealueena tilojen käytön tehostamisen parissa ja tarpeettomien kiinteistöjen vähentäminen. Myös kiinteistön hoidon ja kunnossapidon toiminnan tehostaminen ja henkilökunnan osaamisen hyödyntäminen.

Ruokapalveluissa kehitetään toimintoja kustannustehokkaasti asiakkaan tarpeet huomioiden. Puhtauspalveluissa mitoituksia päivitetään ja siivousta tehdään palvelukuvausten mukaisesti. Henkilöstömäärä on suhteutettuna mitoitukseen. Siivouskohteiden siivouksenlaatua, työajan käyttöä, siirtymiä ja taajuuksia on tarkasteltu toiminnan kautta ja muutoksia on tehty tarkoituksenmukaisesti toiminta huomioiden.

Infra- ja ympäristöpalveluiden kehittämisen painopisteet ovat keskustojen, yleisten alueiden ja liikuntapaikkojen siisteys ja toimivuus. Työtapoja kehitetään ja tiivistetään yhteistyötä. Kaupunkisuunnittelu- ja lupapalveluiden kehittämisen painopisteet ovat sujuvien lupaprosessien ja kaavoituksen kehittäminen sekä tonttipörssin kehittäminen uudella alustalla. Tavoitteena on laatia kaupungin omat kaavahankkeet omana työnä sekä mahdollistaa yksityisten kaavahankkeiden ketterä vireillepano. Paikkatietoalustan päivityksen yhteydessä palvelukartat ja tonttipörssit siirretään uudelle alustalle. Tonttipörssien visuaaliseen ilmeeseen sekä helppokäyttöisyyteen kiinnitetään erityistä huomiota. Ylä-Pirkanmaan rakennusvalvontojen yhteistyötä tiivistetään ja tavoitteena on ylläpitää sujuvia lupaprosesseja.

Palvelualueen sisäinen valvonta ja riskienhallinta

Kaupunkikehityspalvelut	Tunnistettu riski/kuvaus riskistä	Toimenpiteet riskin ennakkoimiseksi ja hallitsemiseksi	Vaikutus 1-3	Todennäköisyys 1-3	Vastuuhenkilö ja toimintayksikkö	Riskien hallinnan toimenpiteiden seuranta ja raportointi
Toiminnallisten tavoitteiden riskit	Henkilöstön vaihtuvuus, jolloin tehtävien hoito keskeytyy tai hidastuu	Koulutus Perehdytys Seuranta	2	2	Kaupunkikehitysjohtaja vastuualueiden esihenkilöt	Kaupunkikehitys lautakunta seuraa
Taloudellisten tavoitteiden riskit	Hallitsemattomat kustannukset kasvavat odottamattomasti.	Seuranta Reklamointi Koulutus	2	1	Kaupunkikehitysjohtaja vastuualueiden esihenkilöt	Kaupunkikehitys lautakunta seuraa
Toimintaympäristön ja toiminnan organisoimisen riskit	Ulkoisista olosuhteista johtuen ajaututaan työ- ja toimintatapoihin, joiden toimivuutta ei ehditä suunnittelemaan	Toimintaympäristön muutos ..	2	2	Kaupunkikehitysjohtaja vastuualueiden esihenkilöt	Kaupunkikehitys lautakunta seuraa
Ulkopuoliset riskit	Henkilöstö ja omaisuustietojen päätyminen väärin käsiin.	Varautumissuunnitelmat	1	2	Kaikki työntekijät	Kaupunkikehitys lautakunta seuraa
Palveluiden järjestämisen riskit	Investointien kokoluokka kantokykyyn nähden	Tarkka etukäteissuunnittelu	2	2	Kaupunkikehitysjohtaja vastuualueiden esihenkilöt	Johtoryhmät
Henkilöstöriskit	Sairastavuus ja poissaolot kasvavat	Työhyvinvoinnista huolehtiminen	2	1	Kaupunkikehitysjohtaja Vastuualueiden esihenkilöt	Johtoryhmä
Muut riskit	Maailmantilanteen muutos	Varautumissuunnitelmat	1	2	Kaupunkikehitysjohtaja vastuualueiden esihenkilöt	Johtoryhmä

Kaupunkikehityspalveluiden sisäinen valvonta koostuu viidestä osa-alueesta:

1.

Johtamis- ja valvontakulttuuri rakentuu organisaation eettisistä periaatteista ja arvoista, yksilöistä ja heidän henkilökohtaisista ominaisuuksistaan sekä organisaation toimintaperiaatteista. Se muodostaa perustan, johon muiden osatekijöiden avulla voidaan rakentaa systemaattinen valvontarakenne. Vastuualueiden johtavien viranhaltijoiden tehtävänä on huolehtia sisäiselle valvonnalle myönteisen ilmapiirin luomisesta omalla vastuualueellaan. Henkilöstön tulee ymmärtää sisäisen valvonnan merkitys, noudattaa annettuja ohjeita ja määräyksiä sekä pyrkiä omilla toimillaan edistämään organisaation tavoitteiden saavuttamista.

2.

Johtamis- ja valvontakulttuuri vaikuttaa tapaan, jolla organisaation tavoitteita asetetaan, riskejä arvioidaan, toimintaa seurataan ja arvioidaan. Samalla kun suunnitteluprosesseissa asetetaan tavoitteita, suunnitellaan missä ja miten tavoitteiden seuranta tapahtuu. Tavoitteenasettelu tulee tehdä selkeästi yksikkö-, tiimi- ja yksilötasolla ja samalla sopia seurantakäytännöistä. Vastuualueiden johtavat viranhaltijat vastaavat siitä, että yksikön henkilöstön tehtäväkuvat, toimivalta ja vastuut ovat ajantasaisia, ja että ne on asianmukaisesti määriteltä. Jokaisen esihenkilön on myötävaikutettava edellytyksiin tehtävistä suoriutumiseen ja tavoitteiden saavuttamiseen. Esihenkilön on myös varmistettava, että henkilöstö hallitsee tehtävänsä edellyttämät taidot.

3.

Valvontatoimenpiteet koostuvat esimiehen suorittamasta jatkuvasta seurannasta sekä erikseen rakennetuista taloustoimen ja muista kontrolloista. Sisäisten kontrollien avulla pyritään sekä ehkäisemään että havaitsemaan virheitä ja väärinkäytöksiä. Kontrolleihin kuuluvat erilaiset vastuutukset, hyväksymiskäytännöt ja täsmäytykset sekä päätöksenteon ja raporttien seuraaminen. Vastuualueiden johtavien viranhaltijoiden velvollisuutena on ohjata ja seurata alaistaan toimintaa sekä henkilöstöä asetettujen tavoitteiden mukaisesti. Viranhaltijoiden tulee toimeenpanna riittävät sisäistä ja riskienhallinta koskevat menettelytavat, niitä koskevien sisäisten määräysten mukaisesti, ja valvoa niiden toimivuutta. Kaupunkikehityksen toimiala vastaa pääosin kaupungin investoinneista, joihin liittyy lähes aina talousarviovaikutteisia hankintoja. Sopimushallinnalla on merkittävä rooli hankintojen elinkaaren aikana, jota valvotaan vastuualueiden johtavien viranhaltijoiden toimesta. Ostopalvelusopimukset ovat monituottajamallissa kriittinen yhteisymmärryksen tuottava asiakirja, johon sopimuksen laatijalla on oltava täysi ymmärrys.

4.

Tiedonvälityksessä tavoitteena on varmistaa luotettavan, tarkoituksenmukaisen ja oikea-aikaisen informaation tuottaminen päätöksenteon tueksi. Tiedon on kuljettava ylhäältä alas, alhaalta ylös ja poikki organisaation. Jokaisen tehtävä on vaikuttaa osaltaan myötävaikuttavasti viestintään.

5.

Seurannassa, jossa hyödynnetään tietojärjestelmiä ja toiminnanohjausjärjestelmiä. Raportointivelvoitteiden asettaminen ja raporttien sisältämien tulosten vertailu asetettuihin tavoitteisiin kuuluu seurantaan. Seurantatiedon tulee olla luotettavaa ja tietoa tulee aktiivisesti analysoida. Tilivelvolliset viranhaltijat vastaavat annettujen ohjeiden mukaisesti vastuualueidensa taloudesta. Kaupunkikehityksen toimialalle kuuluu laajalti työhyvinvointiin liittyviä riskejä, joita kartoitetaan ja ennalta ehkäistään jokaisen esihenkilön valvomana, jokaisen toimesta.

Vastuualueiden sisäinen valvonta ja riskienhallinta

Tilapalvelut	Tunnistettu riski/kuvaus riskistä	Toimenpiteet riskin ennakoimiseksi ja hallitsemiseksi	Vaikutus 1-3	Todennäköisyys 1-3	Vastuuhenkilö ja toimintayksikkö	Riskien hallinnan toimenpiteiden seuranta ja raportointi
Toiminnallisten tavoitteiden riskit	Rekrytoinnit epäonnistuvat	Positiivisen työnantajakuvaan omaaminen	2	3	Koko henkilöstö	Johtoryhmät.
Taloudellisten tavoitteiden riskit	Sähkö- ja lämpöenergian hinnanvaihtelut	Hintasuojaukset, energiatehokkuustoimenpiteet	2	2	kaupunkikehitysjohtaja, kiinteistöpäällikkö	Johtoryhmät.
Toimintaympäristön ja toiminnan organisoinnin riskit	Rakennetun omaisuuden korjausvelan kasvu	Tarpeettomasta omaisuudesta luopuminen. Pitkän aikavälin investointi- ja rahoitussuunnitelmat. Omaisuudenhallinnan kehittäminen.	3	3	Tilapalvelut	Johtoryhmät
Ulkopuoliset riskit	Odottamattomat vahingot ja onnettomuudet Sää → odottamattomat kunnossapitokustannukset	Vakuutukset Säännölliset tarkastukset ja huollot	2	1	kaupunkikehitysjohtaja, tilapalveluvastaava, infrapalvelupäällikkö	Kaupunkikehityksen- ja lautakunta seuraa
Palveluiden järjestämisen riskit	Henkilöstö vaihtuu, rekrytoinnit voivat epäonnistua (epäjatkuvuus). Toiminnalliset tavoitteet epäonnistuvat.	Ennakointi	3	2	kaupunkikehitysjohtaja, kiinteistöpäällikkö	Johtoryhmä
Henkilöstöriskit	Pitkät sairauslomamat	Työhyvinvoinnista huolehtiminen	2	2	kaupunkikehitysjohtaja, esihenkilöt	Johtoryhmä työterveyshuolto
Muut riskit	Maailman tilanteen muutokset	Varautumisen suunnitelmat	2	2	Koko henkilöstö	Johtoryhmä..

Infra- ja ympäristöpalvelut	Tunnistettu riski/kuvaus riskistä	Toimenpiteet riskin ennakoimiseksi ja hallitsemiseksi	Vaikutus 1-3	Todennäköisyys 1-3	Vastuuhenkilö ja toimintayksikkö	Riskien hallinnan toimenpiteiden seuranta ja raportointi

		hallitsemiseksi				
Toiminnallisten tavoitteiden riskit	Tavoitteet ei toteudu suunnitellusti	Tarkka suunnittelu	2	2	Infrapalvelupäällikö	Kaupunkikehityslautakunta seuraa
Taloudellisten tavoitteiden riskit	Runsasluminen talvi.	Ei voi ennakoida	3	2	Infrapalvelupäällikö	Toteutumien seuranta ja raportointi neljännesvuosittain. Kaupunkikehityslautakunta seuraa
Toimintaympäristön ja toiminnan organisoinnin riskit	Ulkopuolisten palveluntarjoajien konkurssi	Seuranta	1	3	Infrapalvelupäällikö	Jatkuva seuranta
Ulkopuoliset riskit	Polttoaineiden ja varaosien saatavuus	Ei voi ennakoida	3	1	Infrapalvelupäällikö	Jatkuva seuranta. Kaupunkikehityslautakunta seuraa
Palveluiden järjestämisen riskit	Työkaluston toimivuus.	Asianmukaiset huollot ja kalustoa ei saa päästä liika vanhenemaan	2	2	Infrapalvelupäällikö	Jatkuva seuranta ja ennakointi
Henkilöstöriskit	Henkilöstö ei ole motivoitunut riittävästi. Odottamattomat poissaolot.	Esihenkilö seuraa henkilöstöä.	2	3	Esihenkilöt	Jatkuva seuranta ja ennakointi
Muut riskit	Ulkopuolisten palveluntarjoajien saatavuus	Riittävä markkinakartoitus	2	2	Infrapalvelupäällikö.	Jatkuva seuranta ja ennakointi

Kaupunkisuunnittelu- ja lupapalvelut	Tunnistettu riski/kuvaus riskistä	Toimenpiteet riskin ennakointiin ja hallitsemiseksi	Vaikutus 1-3	Todennäköisyys 1-3	Vastuuhenkilö ja toimintayksikkö	Riskien hallinnan toimenpiteiden seuranta ja raportointi
Toiminnallisten tavoitteiden riskit	Kaavoitushankkeet eivät etene suunnitellusti	Ennakointi ja seuranta	1	1	Kaupunkisuunnittelupäällikkö	Kaupunkikehityslautakunta seuraa
Taloudellisten tavoitteiden riskit	Rakennusvalvonnan ja tontin myynnin arvioitua pienemmät tulot	Seuranta, muutoksista tiedottaminen	2	2	Kaupunkisuunnittelupäällikkö, Maankäyttöinsinööri ja rakennustarkastaja	Osastopalaverit, Kaupunkikehityslautakunta seuraa

Toimintaympäristön ja toiminnan organisoinnin riskit	Resurssin väheneminen ja kulujen sekä lakisääteisten selvitystarpeiden kasvu	Tarveharkinta ja ennakointi, vaikuttavuuden arviointi	2	2	Kaupunkisuunnittelupäällikkö	Kaupunkikehityslautakunta seuraa
Ulkopuoliset riskit	Ohjelmistojen ja ostopalveluiden kustannusten voimakas nousu	Seuranta, vaihtoehtoiset tavat tuottaa palveluita	2	2	Kaupunkisuunnittelupäällikkö	Kaupunkikehityslautakunta seuraa
Palveluiden järjestämisen riskit	Kustannusten nousu pakottaa taksojen korotukseen	Korotuksia ei tehdä paljon kerralla, turvataan palvelut ennakoimalla	2	2	Kaupunkisuunnittelupäällikkö	Kaupunkikehityslautakunta seuraa
Henkilöstöriskit	Henkilöstön viihtyminen ja sitoutuminen	Huolehditaan työkuorman tasaisesta jakautumisesta ja riittävästä resursoinnista / priorisoinnista	2	2	Kaupunkikehitysjohdaja, kaupunkisuunnittelupäällikkö	Johtoryhmät

Henkilöstösuunnitelma kaupunkikehityslautakunta

HENKILÖSTÖSUUNNITELMA (henkilötyövuosia)				
<i>Kaupunkikehityslautakunta (htv)</i>	TP 2024	TA 2025	TA 2026	MUUTOS
Hallinto, kaupunkikehitysjohdaja	1,4	2,4	2,4	
Tilapalvelut kaupunkikehitysjohdaja	43	46	46	
Kaupunkisuunnittelu- ja lupapalvelut kaupunkisuunnittelupäällikkö	4,6	5,6	5,6	
Infra- ja ympäristöpalvelut infrapalvelupäällikkö	15	15	15	
Vakituiset yhteensä	<u>64</u>	<u>69</u>	<u>69</u>	
Määräaikaiset				
Tilapalvelut	3*		0	
Infra- ja ympäristöpalvelut	0,75*	2,75	3,17	
Kaupunkisuunnittelu- ja lupapalvelut	1	1	1,3	
Lautakunta yhteensä	68,75	72,75	73,17	

*Sisältää kesätyöntekijät

Tilapalvelujen toimintaan vaikuttavat edelleen henkilöstövaihdokset. Koko kiinteistöhoito- ja kunnossapidon esihenkilöiden muutokset jatkuvat vuoden aikana. Muutos toteutetaan rekrytoinnilla ja siinä varaudutaan enemmän palveluiden tuottamiseen sidosyksiköille.

TULOSLASKELMAOSA

Talousarvion ja -suunnitelman kokonaistaloudellinen kuva välittyy tuloslaskelmasta ja rahoituslaskelmasta. Tuloslaskelma osoittaa tulo-rahoituksen riittävyyden palvelujen järjestämisestä aiheutuviin kustannuksiin. Oheinen tuloslaskelma on laadittu ulkoisista tuotoista ja kuluista. Tiedot eivät ole vertailukelpoisia edelliseen talousarvioon ja tilinpäätöksen toteutumisiin nähden johtuen sote-uudistuksen muutoksista organisaatioon.

Talousarvion toimintatuotot ja toimintakulut

Toimintatuotot muodostuvat myynti- ja maksutuotoista, tuista ja avustuksista, vuokratuotoista ja muista toimintatuotoista.

Toimintakulut muodostuvat henkilöstökuluista, palvelujen ostosta, aineiden, tarvikkeiden ja tavaroiden ostosta, avustuksista, vuokrista ja muista kuluista.

Verotulot

Verotulot koostuvat kunnan tuloverosta, osuudesta yhteisöveron tuottoon sekä kiinteistöverosta.

Vuonna 2026 Mänttä-Vilppulan kaupungin kiinteistöveroprosentit ovat: yleinen kiinteistövero 1,10 %, vakituinen asuinrakennus 0,60 %, muut kuin vakituiset asuinrakennukset 1,15 %, yleishyödylliset yhteisöt 0,00 % ja voimalaitokset 3,10 %. Voimalaitosten vero korotettiin maksimiin. Verotulojen arvioinnissa on käytetty hyväksi Kuntaliiton veroennustekehikkoa tarkistaen sitä alueellisilla suhdanne-ennusteilla. Veroprosentteihin ei tehty muutosta vuodelle 2026.

Valtionosuudet

Valtionosuudet perustuvat valtiovarainministeriön tekemiin laskelmiin. Valtionosuuslaskelmissa on huomioitu verotuloihin perustuva tasaus ja veromenetyksen korvaus. Valtionosuuksien yhteydessä huomioidaan ja maksetaan tai peritään myös kotikuntakorvauksen netto-osuus.

Toimintakate

Toimintakate on toimintatuottojen ja toimintakulujen summa. Käytännössä se kertoo, kuinka paljon käyttötalouden kuluista jää katettavaksi verotuloilla ja valtionosuuksilla. Vuoden 2026 toimintakate on -24.082.680,00 euroa.

Rahoitustuotot ja -kulut

Rahoitustuotot ja -kulut esitetään ennen vuosikatetta. Rahoituserissä merkittävimmän erän muodostavat korkokulut. Korkotaso on noussut voimakkaasti viimeisen vuoden aikana ja korkokehityksen ennakoidaan jatkuvan. Mänttä-Vilppulan kaupungilla on korkosuojausaste tällä hetkellä noin 75 %. Korkokulut on talousarvioon arvioitu -0,42 miljoonan euron suuruisina.

Mänttä-Vilppulan kaupungin lainakannan arvioidaan pysyvän ensi vuonna ensi vuonna samantasoisena kuin vuonna 2025. Lainalla rahoitetaan investointeja ja mahdollisia pääomasijoituksia. Lyhytaikaiseen rahoitukseen turvaudutaan myös kassanriittävyyden turvaamiseksi konsernitilin osalta.

Vuosikate

Vuosikate on tuloslaskelman toimintakatteen, verotulojen, valtionosuuksien ja rahoitustuottojen ja -kulujen summa. Jotta kunnan talous olisi tasapainossa vuosikatteella tulisi pystyä kattamaan poistot ja lainan lyhennykset. Jos vuosikate on negatiivinen, tulorahoitus ei riitä kattamaan menoja vaan ne tulee rahoittaa vieraalla pääomalla.

Talousarvioesityksessä vuosikatteeksi muodostuu ulkoisten erien osalta 2.576.650,00 euroa.

Poistot

Poistot ovat kaupungin käyttöomaisuuden jaksotettuja vuosikuluja. Poistot on laskettu kaupunginvaltuuston hyväksymän poistosuunnitelman mukaisesti. Poistot on kirjattu kustannuspaikoille. Poistojen kokonaismäärä on talousarviossa 2,5 miljoonaa euroa.

Tilikauden tulos

Tilikauden tulos kertoo tilikaudelle jaksotettujen tulojen ja menojen erotuksen poistojen jälkeen.

Tilikauden ylijäämä (alijäämä)

Tilikauden tuloksen jälkeen esitettävät erät ovat poistoero- ja tuloksenkäsittelyeriä. Näiden jälkeen muodostuu tilikauden ylijäämä/alijäämä. Positiivinen tulos lisää kaupungin vapaata omaa pääomaa tai kaupungin varauksia. Negatiivinen tulos syö omaa pääomaa eikä varauksia ole mahdollista tehdä.

Tilikauden ylijäämäksi talousarviossa 2026 muodostuu 70 590 euroa.

Tuloslaskelma 2026

Tuloslaskelma esitetään talousarviossa ulkoisin luvuin.

MÄNTTÄ-VILPPULAN KAUPUNKI	TP	Ed.TA	TA
TULOSLASKELMA	2024	2025	2026
TOIMINTATUOTOT			
Myyntituotot	1.482.106,77	1.330.870,00	1.218.930,00
Maksutuotot	344.295,12	284.650,00	273.800,00
Tuet ja avustukset	1.117.318,16	442.020,00	382.730,00
Muut toimintatuotot	3.362.590,54	3.291.100,00	1.046.050,00
TOIMINTATUOTOT	6.306.310,59	5.348.640,00	2.921.510,00
TOIMINTAKULUT			
Henkilöstökulut	-15.937.659,79	-16.243.130,00	-15.850.390,00
Palvelujen ostot	-5.375.981,33	-6.329.580,00	-5.723.620,00
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-3.138.284,71	-3.357.650,00	-2.489.290,00
Avustukset	-1.509.208,36	-2.029.800,00	-2.435.100,00
Muut toimintakulut	-605.935,01	-539.095,00	-505.790,00
TOIMINTAKULUT	-26.567.069,20	-28.499.255,00	-27.004.190,00
TOIMINTAKATE/JÄÄMÄ	-20.260.758,61	-23.150.615,00	-24.082.680,00
Verotulot	26.938.799,40	26.618.000,00	27.478.000,00
Valtionosuudet	855.037,00	703.686,00	-586.670,00
Rahoitustuotot ja -kulut			
Korkotuotot	132.924,56	50.000,00	90.000,00
Muut rahoitustuotot	183.206,60	68.000,00	100.000,00
Korkokulut	-494.680,18	-689.000,00	-420.000,00
Muut rahoituskulut	-1.747,26	-2.000,00	-2.000,00
Rahoitustuotot ja -kulut	-180.296,28	-573.000,00	-232.000,00
VUOSIKATE	7.352.781,51	3.598.071,00	2.576.650,00
Poistot ja arvonalentumiset			
Suunnitelman mukaiset poistot	-2.539.191,30	-2.734.970,00	-2.506.060,00
Arvonalentumiset	-1.970.151,66	-340.000,00	
Poistot ja arvonalentumiset	-4.509.342,96	-3.074.970,00	-2.506.060,00
TILIKAUDEN TULOS	2.843.438,55	523.101,00	70.590,00
Varausten ja rahastojen muutokset			
Poistoeron muutos	4.150,00		
Varausten ja rahastojen muutokset	4.150,00		
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	2.847.588,55	523.101,00	70.590,00

Taloussuunnitelma 2026–2028

MÄNTTÄ-VILPPULAN KAUPUNKI	TA	TS	TS
TULOSLASKELMA	2026	2027 (1000€)	2028 (1000€)
TOIMINTATUOTOT			
Myyntituotot	1.218.930,00	1218	1218
Maksutuotot	273.800,00	274	274
Tuet ja avustukset	382.730,00	383	383
Muut toimintatuotot	1.046.050,00	1046	1046
TOIMINTATUOTOT	2.921.510,00	2921	2921
TOIMINTAKULUT			
Henkilöstökulut	-15.850.390,00	-16149	-16472
Palvelujen ostot	-5.723.620,00	-6073	-6428
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-2.489.290,00	-2489	-2489
Avustukset	-2.435.100,00	-2200	-2200
Muut toimintakulut	-505.790,00	-540	-505
TOIMINTAKULUT	-27.004.190,00	-27451	-28094
TOIMINTAKATE/JÄÄMÄ	-24.082.680,00	-24530	-25173
Verotulot	27.478.000,00	27820	28550
Valtionosuudet	-586.670,00	-903	-1589
Rahoitustuotot ja -kulut			
Korkotuotot	90.000,00	90	50
Muut rahoitustuotot	100.000,00	100	100
Korkokulut	-420.000,00	-500	-680
Muut rahoituskulut	-2.000,00	-2	-2
Rahoitustuotot ja -kulut	-232.000,00	-312	-532
VUOSIKATE	2.576.650,00	2075	1256
Poistot ja arvonalentumiset			
Suunnitelman mukaiset poistot	-2.506.060,00	-2700	-3000
Arvonalentumiset			
Poistot ja arvonalentumiset	-2.506.060,00	-2700	-3000
TILIKAUDEN TULOS	70.590,00	-625	-1744
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	70.590,00	-625	-1744

Suunnitelmavuosien 2026-2027 tulosta arvioitaessa on huomioitu henkilöstöeriin korotus, inflaation vaikutus ja voimaantulolain päättymisen ja soteikiintiöiden yhtiöittämisvelvoite sekä valtionosuudet nykyisen lain mukaisina parhain mahdollisin käytettävissä olevin tiedoin.

INVESTOINTIOSA

Investointiosassa käsitellään pitkävaikutteiset menot, jotka tuloslaskelmassa vuosittain käsitellään suunnitelman mukaisina poistoina.

Hankeryhmä tarkoittaa investointikokonaisuutta joko siten, että yhteen ylläpitokohteeseen tehdään useampi pienempi investointi tai hankeryhmä sisältää useamman ylläpitokohteen, joihin investoidaan. Kaupunginvaltuusto myöntää määrärahat ja tuloarviot hankeryhmälle kokonaisuutena. Hankeryhmän alla esitetty kokonaisuus on suunnitelma, jonka sisällä käytettävät määrärahat ja tuloarviot voivat ylläpitokohteiden välillä muuttua, mutta hankeryhmän määräraha ja tuloarvio on valtuustoon nähden sitova.

Investointiosan irtaimen käyttöomaisuuden hankintamääräraha on tarkoitettu sellaisen irtaimen hankintaan, jonka hankintahinta on pääsääntöisesti yli 10.000 euroa (ilman arvonlisäveroa). Tätä pienemmät hankinnat ovat aina käyttömenoja. Vuosikorjaukset ovat aina käyttömenoja riippumatta hankintahinnasta. Osakkeet ja osuudet sekä maan osto merkitään investointiosaan, joista ei tehdä poistoja.

Investoinnit käsitellään osana hankeryhmiä, jotka ovat:

1. osakkeet ja osuudet
2. tietojärjestelmät
3. maa- ja vesialueet
4. rakennukset
5. kiinteät rakenteet ja laitteet
6. koneet ja kalusto
7. kulttuuri ja taide

Investointiesitys vuodelle 2026 on nettomäärältään 2 067 000 euroa. Hankeryhmän alla esitetty kokonaisuus on suunnitelma, jonka sisällä käytettävät määrärahat ja tuloarviot voivat ylläpitokohteiden välillä muuttua, mutta hankeryhmän määräraha ja tuloarvio on valtuustoon nähden sitova. Kaikkien hankeryhmien tämänhetkiset toteumat, talousarviovuoden 2026 esitys ja suunnitelmavuosien 2027-2028 arviot ovat seuraavassa taulukossa.

Hankeryhmät	aiempi toteuma	TA2026 menot	TA2026 tulot	TA2026 netto	TS2027 (1000€)	TS2028 (1000€)
1. osakkeet ja osuudet				0		
2. tietojärjestelmät				0		
3. maa- ja vesialueet		-100 000		-100 000	-100	-100
4. rakennukset	0	-180 000	15000	-165 000	-3000	-8000
5. kiinteät rakenteet ja laitteet		-2 620 000	1 090 000	-1 530 000	-700	-150
6. koneet ja kalusto		-292 000	20 000	-272 000	-20	-20
7. kulttuuri ja taide						
Investointimenot		-3 192 000				
Investointitulot			1 125 000	-2 067 000		
investointinetto						
Omaisuuksien myynti						
Rahoitusosuudet						

Investoinneista liikuntaa ja hyvinvointia tukevia investointeja on yhteensä 195 000 euroa. Infraa ylläpitäviä ja kehittäviä hankkeita 2 405 000 euroa ja rakennuksiin kohdistuvia 262 000 euroa.

INVESTOINTIKORTIT

Kortit sisältävät tarkemmat kuvaukset vuoden 2026 esitetyistä investointihankeryhmistä.

Hankeryhmä: Maa- ja vesialueet

Maan osto	Talousarvio 2026	Tulot 2026	Menot 2026	Taloussuunnitelma 2027	Taloussuunnitelma 2028
	-100 000		-100 000		

Investoinnin nimi: Maan osto

Investoinnista vastaa: Kaupunkikehityspalvelut / kaupunkisuunnittelu- ja lupapalvelut

Vastuunalainen viranhaltija: Kaupunkisuunnittelupäällikkö

Varaus maan ostoihin toimintaedellytysten turvaamiseksi ja tulevaisuuden investointien mahdollistamiseksi. Maata hankitaan tapauskohtaisesti arvioiden tarjolla olevan maan potentiaali ja tarve kaupungin kehittämiseksi.

Hankeryhmä: Kiinteät rakenteet ja laitteet

Kadut ja tiet	Talousarvio 2026	Tulot 2026	Menot 2026	Taloussuunnitelma 2027	Taloussuunnitelma 2027
	-985 000	1 040 000	-2 025 000		

Investoinnin nimi: Puistokadun päällystys, Rusinniementien saneeraus, Mustalahden kiertoliittymä ja kevyenliikenteen väylä

Investoinnista vastaa: Kaupunkikehityspalvelut / infra- ja ympäristöpalvelut

Vastuunalainen viranhaltija: Infrapalvelupäällikkö

Puistokadun päällystys noin 1.6 km matkalta väliltä Vuohijoentie – Pakkaajankatu.

Rusinniementie saneerataan väliltä Virtasalmentie – Telalahdentie pituudeltaan 380 m. Kadun rakennekerrokset ja valaistus uusitaan, rakennetaan hulevesiviemäröinti ja päällystetään asfalttibetonilla. Mustalahden kiertoliittymä edellyttää ELYn osallistumista.

Katiskalahdenkadun asfaltointi (vuoden 2025 investoinnin päättäminen)

Nälkäkallion infra	Talousarvio 2026	Tulot 2026	Menot 2026	Taloussuunnitelma 2027	Taloussuunnitelma 2027
	-50 000		-50 000	-600 000	

Investoinnin nimi: Nälkäkallion infra

Investoinnista vastaa: Kaupunkikehityspalvelut / infra- ja ympäristöpalvelut

Vastuunalainen viranhaltija: Infrapalvelupäällikkö

Vuonna 2026 suunnitellaan alueen infran rakentaminen ja varsinainen rakentaminen vuonna 2027. Koska rakennussuunnitelmia ei ole, hankkeeseen ei ole tehty lopullista kustannusarviota.

Kulunvalvonta	Talousarvio 2026	Tulot 2026	Menot 2026	Taloussuunnitelma 2027	Taloussuunnitelma 2028
	-50 000		-50 000		

Investoinnin nimi: Kulunvalvonta

Investoinnista vastaa: Sivistyspalvelut/liikuntapalvelut

Vastuunalainen viranhaltija: Liikuntapalvelupäällikkö

Kilpailutetaan kulunvalvonta- ja vuorovarausjärjestelmä olemassa oleville kaapeille. Järjestelmällä myydään pääsyliput ja varataan tilat.

Hulevedet	Talousarvio 2026	Tulot 2026	Menot 2026	Taloussuunnitelma 2027	Taloussuunnitelma 2027
	-50 000		-50 000	-50 000	-50 000

Investoinnin nimi: Hulevesien eriyttäminen jätevesiverkostosta (yhteistyössä MKV kanssa)

Investoinnista vastaa: Kaupunkikehityspalvelut / infra- ja ympäristöpalvelut

Vastuunalainen viranhaltija: Infrapalvelupäällikkö

Hankkeen tarkoituksena eriyttää hulevedet jätevesiverkostosta.

Katuvalaistus	Talousarvio 2026	Tulot 2026	Menot 2026	Taloussuunnitelma 2027	Taloussuunnitelma 2027
	-50 000		-50 000	-50 000	

Investoinnin nimi: Katuvalaistuksen uusiminen LED-valaisimiin.

Investoinnista vastaa: Kaupunkikehityspalvelut / infra- ja ympäristöpalvelut

Vastuunalainen viranhaltija: Infrapalvelupäällikkö

Painopiste on eniten energiaa kuluttavien valaisinten vaihto LED-valaisimiin.

Katuvalot	Talousarvio 2026	Tulot 2026	Menot 2026	Taloussuunnitelma 2027	Taloussuunnitelma 2027
	-30 000		-30 000		

Investoinnin nimi: Mäntän keskustan jouluvalot.

Investoinnista vastaa: Kaupunkikehityspalvelut / infra- ja ympäristöpalvelut

Vastuunalainen viranhaltija: Infrapalvelupäällikkö

Jouluvalojen uusiminen olevassa oleviin kehikkoihin.

Mänttä-Vilppulan yhdyslatu	Talousarvio 2026	Tulot 2026	Menot 2026	Taloussuunnitelma 2027	Taloussuunnitelma 2027
	-20 000		-20 000		

Investoinnin nimi: Mänttä-Vilppula yhdyslatu

Investoinnista vastaa: Kaupunkikehityspalvelut / infra- ja ympäristöpalvelut

Vastuunalainen viranhaltija: Infrapalvelupäällikkö

Rakennetaan uutta yhdyslatua noin 1 km ja parannetaan vanhaa.

	Talousarvio 2026	Tulot 2026	Menot 2026	Taloussuunnitelma 2027	Taloussuunnitelma 2028
	-100 000	50 000	-100 000		

Investoinnin nimi: Autereen polku, 2. vaihe

Investoinnista vastaa: Sivistyspalvelut/ liikuntapalvelut

Vastuunalainen viranhaltija: Liikuntapalvelupäällikkö

Autereen polun 1. vaihe on toteutettu v. 2025 Uudenmaan ELY-keskuksen 50% hanketuella. Hankkeen 1. vaiheelle pyritään saamaan jatkoa vuodelle 2026.

Autereen polun 2. vaiheessa on tarkoitus toteuttaa ns. Vilppulankosken koskireitti. Tämän jälkeen polku olisi kokonaisuus, jossa Vilppulan satamasta pääsee Mäntänvuoreen ja Seppälään.

Vilppulankosken koulun pysäköintialue	Talousarvio 2026	Tulot 2026	Menot 2026	Taloussuunnitelma 2027	Taloussuunnitelma 2028
	-70 000		-70 000		

Investoinnin nimi: Vilppulankosken koulun parkkipaikan muutos ja jättöpaikan teko

Investoinnista vastaa: Kaupunkikehityslautakunta /Tilapalvelut

Vastuunalainen viranhaltija: Kaupunkikehitysjohtaja

Koulukyydit ovat lisääntyneet, henkilöstön parkkipaikat täynnä ja huoltajat ajavat autonsa koulun pihaan myös lastaan kouluun tuodessaan. Piha on vaarallisen sumpussa, henkilökunta ei mahdu poistumaan parkista, lapsia kuljeskelee autojen väleissä. Tilanne vaatii muutosta liikenne- ja parkkeeraustilanteeseen risteävän jalankulku- ja autoliikenteen vuoksi.

Hankeryhmä:**Rakennukset**

Savosenmäen laavu	Talousarvio 2026	Tulot 2026	Menot 2026	Taloussuunnitelma 2027	Taloussuunnitelma 2028
	-30 000	15 000	-30 000		

Investoinnin nimi: Savosenmäen laavu

Investoinnista vastaa: Kaupunkikehityslautakunta/Tilapalvelut

Vastuunalainen viranhaltija: Kaupunkikehitysjohtaja

Hankkeen tarkoitus on toteuttaa kotalaavu Mäntänvuoren urheilukentän ja luonnonsuojelualueen yhteyteen. Tavoitteena on, että Kotalaavu olisi arkipäivisin ensisijaisesti alueen koulujen käytössä, mutta kuitenkin avoin yhdistyksille ja heidän jäsenilleen iltaisin ja viikonloppuisin.

Uusi koulu	Talousarvio 2026	Tulot 2026	Menot 2026	Taloussuunnitelma 2027	Taloussuunnitelma 2028
	-150.000		-150.000	-3.000.000	8.000.000

Investoinnin nimi: Uuden koulun rakentaminen

Investoinnista vastaa: Kaupunkikehityslautakunta/Tilapalvelut

Vastuunalainen viranhaltija: Kaupunkikehitysjohtaja

Mänttä-Vilppulassa yläkoulu sijaitsee kahdessa eri toimipisteessä. Toinen toimipiste sijaitsee Vilppulan yhteiskoulun tontilla ja toinen Koskelan alueella. Mäntän lukio sijaitsee myös Koskelan alueella.

Toimipisteiden välinen etäisyys on noin 7 km.

Yläkoulujen ja lukion yhdistämisen hankesuunnittelu käynnistetään samaan toimipisteeseen seuraavista syistä: Oppilasmäärä laskee, koulukiinteistöt ovat vanhoja ja remonttien tarpeessa, yhdistäminen on pedagogisesti järkevää, yhdistäminen on taloudellisesti järkevää.

Päätös hankesuunnittelun aloittamisesta tehty kaupunginvaltuuston kokouspöytäkirja 26.05.2025/§ 38

Hankeryhmä:

Koneet ja kalusto

Telamönkijä	Talousarvio 2026	Tulot 2026	Menot 2026	Taloussuunnitelma 2027	Taloussuunnitelma 2028
	-25 000		-25 000		

Investoinnin nimi: Telamönkijä ympärivuotiseen käyttöön (vuosimallia 2003 moottorikelkan tilalle)

Investoinnista vastaa: Kaupunkikehityspalvelut / infra- ja ympäristöpalvelut

Vastuunalainen viranhaltija: Infrapalvelupäällikkö

Telamönkijällä tehdään talvella ladut ja kesäkäyttöön pyörät alle ja käytetään mm. eri kuntoratojen kunnossapidossa. Vanhaan moottorikelkkaan ei saa enää kaikkia varaosia.

Infran auto	Talousarvio 2026	Tulot 2026	Menot 2026	Taloussuunnitelma 2027	Taloussuunnitelma 2028
	-40 000		-40 000		

Investoinnin nimi: Infran avolava-auto (vuosimallia 2001 tilalle)

Investoinnista vastaa: Kaupunkikehityspalvelut / infra- ja ympäristöpalvelut

Vastuunalainen viranhaltija: Infrapalvelupäällikkö

Tarkoituksena hankkia avolava auto infra- ja ympäristöpalveluiden huolto- ja kunnossapitoon. Vanhan auton korjauskulut nousevat taloudellisesta näkökulmasta liian suuriksi varaosien saatavuuden puutteiden vuoksi.

Leikkipuistojen leikkivälineet	Talousarvio 2026	Tulot 2026	Menot 2026	Taloussuunnitelma 2027	Taloussuunnitelma 2028
	-20 000		-20 000		

Investoinnin nimi: Leikkipuiston leikkivälineet

Investoinnista vastaa: Kaupunkikehityspalvelut / infra- ja ympäristöpalvelut

Vastuunalainen viranhaltija: Infrapalvelupäällikkö

Uusitaan leikkipaikkojen välineitä erillisen suunnitelman mukaisesti.

Torien ja yleisten alueiden penkit	Talousarvio 2026	Tulot 2026	Menot 2026	Taloussuunnitelma 2027	Taloussuunnitelma 2028
	-30 000		-30 000		

Investoinnin nimi: Mänttä-Vilppulan torien ja yleisten alueiden penkit

Investoinnista vastaa: Kaupunkikehityspalvelut / infra- ja ympäristöpalvelut

Vastuunalainen viranhaltija: Infrapalvelupäällikkö

Uusitaan penkit paremmin säästä kestäviin materiaaleihin.

Laiturit	Talousarvio 2026	Tulot 2026	Menot 2026	Taloussuunnitelma 2027	Taloussuunnitelma 2028
	-155.000		-155.000		

Investoinnin nimi: Vilppulan sataman laiturit, Pohjaslahden huolto- ja pienvenelaituri, uimarantojen laiturit

Investoinnista vastaa: Kaupunkikehityspalvelut / infra- ja ympäristöpalvelut

Vastuunalainen viranhaltija: Infrapalvelupäällikkö

Vilppulan satama-alueen kehittämissuunnitelma on laitureiden uusimisen pohjana. Laitureille pyritään hakemaan avustusta, jonka mahdollinen suuruus ei ole tiedossa.

Erillinen 4-5 kelluvaa vierasvenepaikkaa ja erillinen kelluva huoltolaituri septityhjennystä varten kiinnitettyinä kiinteään laituriin. Tarjanteen vedenkorkeus vaihtelee ja alavan veden aikaan on pienveneiden hankala kiinnittyä kiinteeseen laituriin.

Uusitaan uimalaituri. Kolhon, Vilppulan tai Mäntän uimalaitureiden kartoituksen kautta selvitetään korjattavat laiturit, mitkä korjataan uusimalla kansilankutus (käyttötalous) ja investointina varaudutaan uusimaan yksi laitur.

Keskustojen yleisilme	Talousarvio 2026	Tulot 2026	Menot 2026	Taloussuunnitelma 2027	Taloussuunnitelma 2028
	-35 000		-35 000		

Investoinnin nimi: Istutusastiat yleisille alueille ja kaupunkiopasteet

Investoinnista vastaa: Kaupunkikehityspalvelut / infra- ja ympäristöpalvelut

Vastuunalainen viranhaltija: Infrapalvelupäällikkö

Uusitaan istutusastiat kaupunkikuvan yleisilme huomioiden ja uusitaan kaupunkiopasteet erillisen suunnitelman mukaan.

Keittiökalusto	Talousarvio 2026	Tulot 2026	Menot 2026	Taloussuunnitelma 2027	Taloussuunnitelma 2028
	-12 000		-12 000		

Investoinnin nimi: Savosenmäen koulu, keittiön yhdistelmäuuni

Investoinnista vastaa: Kaupunkikehityspalvelut / Ruokapalvelut

Vastuunalainen viranhaltija: Puhtaus- ja ruokapalveluesihenkilö Savosenmäen koulun keittiön vanha yhdistelmäuuni on tullut elinkaarensa päähän.

RAHOITUSOSA

Kuntalain 110 § mukaan talousarvioon otetaan tehtävien ja toiminnan tavoitteiden edellyttämät määrärahat ja tuloarviot sekä osoitetaan, miten rahoitustarve katetaan.

Toiminnan rahoitusta tilikauden aikana tarkastellaan rahoituslaskelman avulla. Rahoituslaskelmassa esitetään erikseen tulorahoituksen ja investointien nettomäärä sekä rahoitustoiminnan eli anto- ja ottolainauksen, oman pääoman ja maksuvalmiuden muutosten nettomäärä. Näiden kahden nettomäärän erotus tai summa osoittaa kaupungin kassavarojen muutoksen tilikaudella.

Rahoituslaskelmalla osoitetaan kaupungin toiminnan ja sen investointien rahavirran ylijäämäisyys tai alijäämäisyys. **Rahoituksen rahavirralla** osoitetaan, miten alijäämäinen toiminnan rahavirta on rahoituksellisesti katettu tai miten ylijäämä on käytetty rahoitusaseman ja investointien muuttamiseen. **Toiminnan rahavirta** osoittaa, missä määrin kunta on pystynyt tilikauden aikana toiminnan (käyttötalouden) avulla saamaan rahavaroja toimintaedellytysten säilyttämiseen, uusien investointien tekemiseen ja lainojen takaisinmaksuun ulkopuolisiin rahoituslähteisiin turvautumatta. **Investointien rahavirrat** osoittavat sen rahavarojen käytön, jonka kunta on käyttänyt palvelutuotannon edellytyksien järjestämiseen ja tulevan rahavirran kerryttämiseksi pitkällä aikavälillä. **Rahoituksen rahavirrat** osoittavat antolaina- ja muiden saamisten, toimeksiantojen varojen ja pääomien, vaihtomaisuuden sekä oman ja vieraan pääoman muutokset tilikauden aikana.

Vuosikate rahoituslaskelmassa on tulorahoituserä, joka on siirretty tuloslaskelmasta rahoituslaskelmaan. Vuosikate osoittaa kaupungin oman tulorahoituksen riittävyttä investointeihin. Jos nettoinvestoinnit ylittävät vuosikatteen määrän, kaupungin täytyy rahoittaa loppuosa lainarahoituksella. Investointitulot käsittävät investointimenoihin saatavat valtionosuudet ja muut investointiosan tulot esim. käyttöomaisuudet ja myynnit.

Nettoinvestointien määrä vuonna 2026 on 2 067 000 euroa. Kaupungin tulorahoitus eli vuosikate on 2 576 650 euroa.

Ulkopuolinen rahoitus ja lainanottovaltuudet

Hallintosäännön mukaan talousjohtaja päättää talousarviolainojen sekä tilapäisluoton ottamisesta talousarviossa määriteltynä enimmäismäärään asti ja kaupungin lainakantaa koskevista korkosuojaussopimuksista talousarviossa määritellyn periaatteen mukaisesti. Talousarviossa anto- ja ottolainoista voidaan säätää myös erillisesti.

Lainaa ennakoidaan ensi vuonna tarvittavan lyhytaikaisena rahoituksena käyttötalouden menojen kattamiseen ja konsernitilin maksuvalmiuden turvaamiseen ja pitkäaikaisena rahoituksena investointimenojen kattamiseen. Investointien lainoitusstarve on 1,5 miljoonaa euroa. Lisäksi uusittavana on vuonna 2025 erääntyvä bullet-luotto vuodelta 2015.

Talousjohtajalla on oikeus vuonna 2026 ottaa pitkäaikaista, laina-ajaltaan vähintään vuosi ja enintään 25 vuotta, lainaa enintään 6.500.000 euroa. Kaupunginhallitus saa talousarviovuonna 2026 myöntää korkeintaan 1.000.000 euron suuruisia antolainoja yhteensä 2.000.000 euroa. Välirahoituslainoihin

varataan yhteensä 200 000 euroa. Välirahoituksen myöntämisestä päättää kaupunginhallitus.

Talousjohtajalla on oikeus vuonna 2026 ottaa lyhytaikaisia lainoja, joita saa olla enintään yhteensä 25.000.000 euroa maksuvalmiuden turvaamiseksi, päättää myöntää lyhytaikaisia lainoja (alle vuoden lainoja) kaupunkikonserniin kuuluville tytäryhtiöille tai näiden tyttärille, enintään 100.000 euroon asti sekä tehdä korkoriskin hallintaan liittyviä korkojohdannais sopimuksia (korkosuojaussopimuksia).

Laina-asioita käsiteltäessä ja päätöksiä tehtäessä on jokaisen toimenpiteen osalta yksityiskohtaisesti kirjattava selvitykset ja perustelut.

Maksuvalmius perustuu kassanhallintaan ja kuntatodistusrahoitukseen. Kuntatodistukset ovat lyhytaikaisia lainoja rahoituslaitoksilta, joiden määrä vaihtelee talousarviovuoden aikana riippuen kassanriittävydestä, esim. lomarahojen maksuista, tulojen epäsäännöllisyydestä ja verotilitysten oikaisujen maksukuukausina tai konsernitilin käyttöasteesta. Kokonaislainakannan arvioidaan vuoden 2026 lopussa olevan 23 miljoonaa euroa ja 2527 euroa per asukas.

Rahoituslaskelma

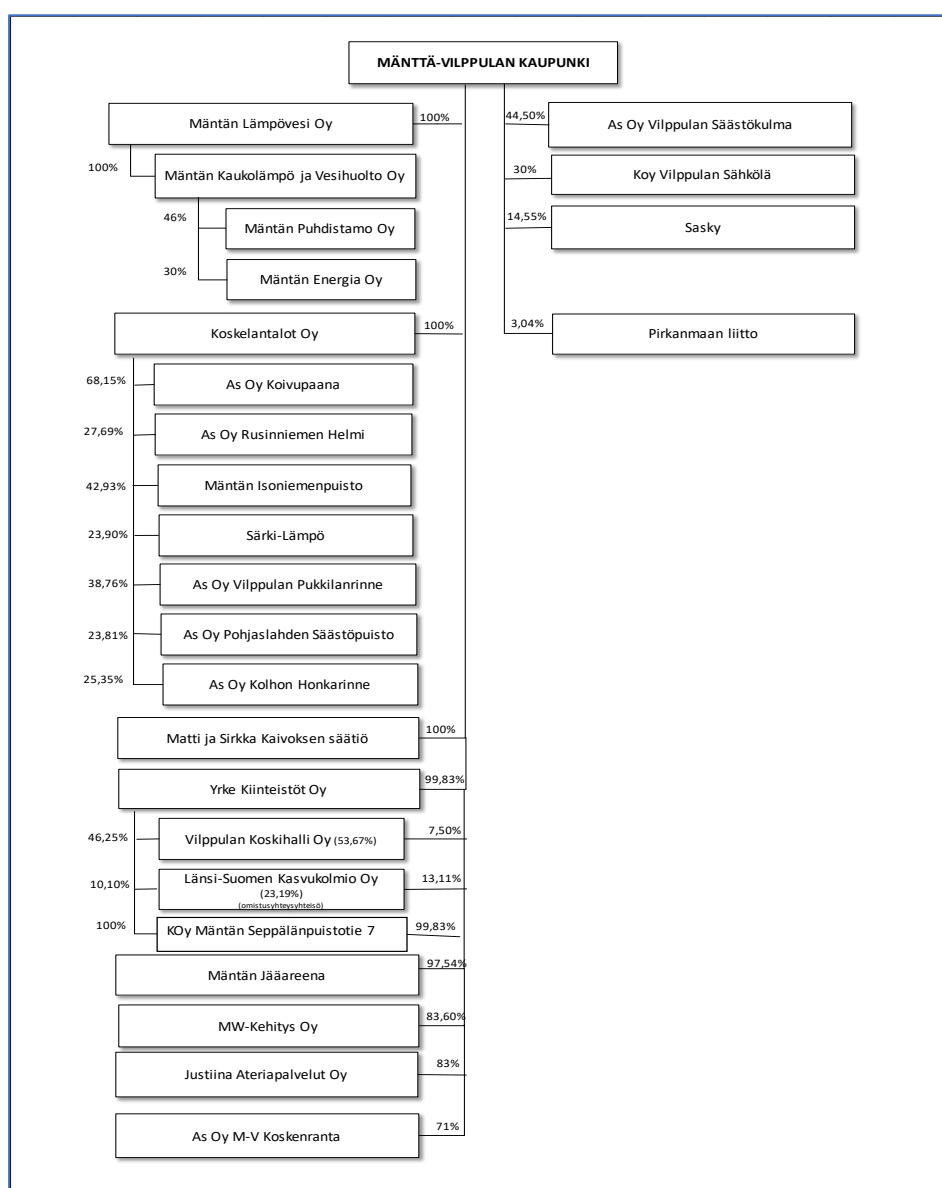
RAHOITUSLASKELMA	TP2024	Ta2025	Ta2026
Toiminnan rahavirta			
Vuosikate	6.248.207	3 598 071	2 576 650
Satunnaiset erät			
Tulorahoituksen korjauserät	-169792		
Toiminnan rahavirta yht.	6.078.415	3 598 071	2 576 650
 Investointimenot	 -2.057.874	 -3 037 000	 -3 192 000
- Rahoitusosuudet	72.420	50 000	1 125 000
investointimenoihin			
Pysyvien vastaav. hyöd.	86.625	10 000	
luovutustulot			
Investointien rahavirta yht.	-1.898.829	-2 977 000	-2 067 000
Toiminnan ja investointien rahavirta yht.	4.178.586	621 071	509 650
 Rahoituksen rahavirta			
Antolainauksen lisäykset	-793.333	-500 000	-200 000
Antolainasaamisten vähennykset	116.061	98 333	98 333
 Lainakannan muutokset			
Pitkäaikaisten lainojen lisäys		4 000 000	5 000 000
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-5.130.563	-4 880 560	-3 530 000
Lyhytaikaisten lainojen muutos	-100.000	-2 000 000	-5 000 000
 Muut maksuvalmiuden muutokset			
Toimeksiant. varat ja PO	-36.136		
muutokset			
Vaihto om. muutos			
Saamisten muutos	4.085.480		
Korottomien velkojen muutos	-3.539.950		
 Muut maksuvalmiuden muutokset	509.394		
 Rahoituksen rahavirta	-5.398.441	-3 282 227	-3 631 667
 Rahavarojen muutos	-1.218.855	-2 661 156	-3 122 017

MÄNTTÄ-VILPPULAN KAUPUNKIKONSERNI

Konsernikäsitteellä kuvataan kunnan määräysvallassa olevien yhteisöjen muodostamaa kokonaisuutta. Kunnan ja kuntayhtymän, joka kuntalain tarkoittamalla tavalla muodostaa tytäryhteisöineen kuntakonsernin, tulee laatia konsernitilinpäätös. Konsernisuhde perustuu kirjanpitolain tarkoittamaan määräysvaltaan toisessa yhteisössä.

Konserniyhteisöjen taseet yhdistellään tilinpäätöksessä konsernitaseeksi. Konserniyhteisöjen luvut lasketaan yhteen ja niistä eliminoidaan keskinäiset omistukset, saamiset ja velat. Konserniyhteisöjä ei yhdistellä talousarviossa.

Mänttä-Vilppulan kaupungin kuntakonsernin muodostavat tytäryhteisöt ja –yhtiöt, kuntayhtymät ja osakkuusyhteisöt. Mänttä-Vilppula konserni muodostuu emoyhteisön lisäksi seuraavista yhteisöistä:

Kaupungin määräysvallassa olevia yhtiöitä ohjataan konserniohjeella. Konserniohje on Mänttä-Vilppulassa päivitetty syksyllä 2022 (KH 29.8.2022 §48) Mänttä-Vilppulan kaupungin konserniin kuuluville yhteisöille valtuusto voi asettaa tavoitteita talousarvion yhteydessä. Talousarviossa asetetaan merkittäville tytäryhteisöille yhteisökohtaiset tavoitteet. Nämä valtuustoon nähden sitovat tavoitteet on määritelty jäljempänä yhteisön kohdalla. Muut yhteisöä koskevat tiedot ovat informatiivisia.

Keskeisten konserniyhteisöjen toiminnasta ja taloudesta raportoidaan kaupungin osavuosisikatsausten yhteydessä. Kaupungin edustajien tulee toimia tytäryhteisöjen päätöksentekokoelimissa kaupunginvaltuuston asettamien tavoitteiden mukaisesti sekä noudattaa konserniohjeita.

Konserniohjeen mukaisesti jokaisella konserniin kuuluvalla yhtiöllä tai yhteisöllä tulee olla vuosittain päivitetty strategia sekä toimiva johtamisjärjestelmä ja asianmukaisesti järjestetty sisäinen valvonta ja riskienhallinta.

Kaikille kaupungin tytäryhtiöille asetetaan yhteisiksi tavoitteiksi seuraavat taloudelliset tavoitteet:

- Mänttä-Vilppulan kaupungin omistuksessa olevien yhtiöiden toiminta on tarkoituksenmukaista ja liiketaloudellisesti kannattavaa.
- Yhtiön tehtävät suoritetaan taloudellisesti ja tehokkaasti

Yhtiökohtaisesti tavoitteiksi määritellään seuraavat:

Justiina Ateriapalvelut Oy:

- Liikevoittotavoite 3%
- Yhtiö sopeuttaa talouttaan niin että toiminta ei tuota alijäämää, perustoiminnasta eroavien palveluiden täytyy olla liiketaloudellisesti kannattavaa

Justiina Ateriapalvelut Oy:n liikevoittotavoite on määritelty yhtiön perustamisasiakirjoissa. Yhtiön liikevaihdon ennakoidaan olevan 1 964 000 euroa ja tuloksen 60 450 euroa.

Koskelantalot Oy

- Liikevoittotavoite: nolla tulos
- Kohteiden vuokrataso on yleisten markkinavuokrien tasolla, (aravakohteissa vuokra määrittyy aravalain mukaisesti)
- Käyttöaste keskimäärin 90 %
- Yhtiön omavaraisuusaste nousee pitkällä aikavälillä

Yhtiön yhtiöjärjestyksessä on määritelty, että yhtiö on voittoa tavoittelematon. Liikevaihdon odotetaan vuonna 2026 olevan 2 825 231 euroa ja laskevan vuodesta 2024. Tulossennuste on nolla.

MW-Kehitys Oy

- Liikevoittotavoite: nolla tulos
- Oman pääoman vahvistaminen
- Yhtiön avustusrakenteesta luovutaan ja siirrytään palvelusopimusmalliin.
- Uusien yritysten perustamispalvelujen, toimivien yritysten neuvontapalvelujen ja yritysten sijoittumispalvelujen kehittäminen ja perustoiminta-ajatuksen ja resurssien oikein kohdentaminen.
- MW-Kehitys Oy toimii vaikuttavana kumppanina työllisyyspalvelujen ja työllisyysalueen kanssa.

Yhtiöjärjestys määrittelee, että yritys ei tavoittele toiminnallaan voittoa ja ei jaa osinkoa. Liikevaihdon ennakoidaan olevan 414 000 euroa. Tilikausi on budjetoitu 1271 euroa ylijäämäiseksi.

Mäntän Jääareena Oy

- Liikevoittotavoite: nolla tulos
- Toiminnan järjestäminen uudelleen taloudellisuus huomioiden.

Yhtiön taloudellinen tila on erittäin vakava ja oman pääoma on menetetty edellisellä tilikaudella. Yhtiön tulosennuste ensi vuodelle on -48 590 euroa.

Mäntän Kaukolämpö ja Vesihuolto Oy

- Liikevoittotavoite: nolla tulos
- Kaukolämmön energiahinnan vakiinnuttaminen kestäväälle tasolle
- Vesihuollon palvelut tuotetaan taloudellisesti, tehokkaasti ja asiakaslähtöisesti
- Investointi- ja hankintatarpeet priorisoidaan ja toteutetaan kustannustehokkaasti yhteistyössä kaupungin kanssa

Yhtiön tulosennuste vuodelle 2026 on ylijäämäinen 119 420 euroa. Kuluissa epävarmuustekijänä on lämpöenergian hinta, mikä on noussut viime vuosien aikana voimakkaasti sekä verkoston korjausvelka.

Yrke Kiinteistöt Oy

- Liikevoittotavoite: nolla tulos
- Yhtiö keskittyy omistamiensa ja hallinnoimiensa kiinteistöjen ylläpitoon ja kehitykseen.

Yhtiön liikevaihdoksi ennakoidaan 440 000 euroa ja tulosennuste on -126 000 euroa.